

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

H) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 6.

ÅREN

1881—1885.

VESTERBOTTENS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Vesterbottens län, som innefattar södra delen af provinsen Vesterbotten, sträcker sig i norr och vester från Bottniska viken till fjellryggen, hvarå *gränsen* emellan Sverige och Norge är utstakad och rörlagd, och länet gränsar i norr till Norrbottens län, i öster till Bottniska viken samt i söder till Vesternorrlands och Jemtlands län till röset N:o 204, Jadmens klump på fjellryggen, hvilken utgör gräns i vester mot Norge från sistnämnda röse norrut till röset Viristjokk under N:o 225, hvarest gränsen mot Norrbottens län möter och fortgår i östlig riktning öfver Bonäsfjellet, Luspavare, Veddekvare, Björkfjellet, Fiskfjellet, Numstjokk, Vuovosvare, Tjärre, Dåtjebakko, Moskenäive och Aresäive till Skellefteå elf i nedre ändan af Naustajaur, hvarefter Skellefteå elf utgör gräns, till dess samma elf faller in i Norsjö socken, hvarefter gränsen mot Norrbottens län tager en nordlig riktning öfver Hvithatten och Hemberget samt Byske elf till Tjalmesberget med Norsjö och Jörns socknar i Vesterbottens län å ena samt Arvidsjaurns socken i Norrbottens län å andra sidan; och ifrån sistnämnde råpunkt fortgår gränsen österut till Kinnbäcksfjärden i Bottniska viken med Jörns och Byske socknar å ena samt Piteå socken å andra sidan.

Gränsen mot Ångermanland följer de gränslinier, som från Bottniska viken norrut till Aspseleforsen och vidare genom Gideå

elf till lappmarksgränsen skilja Nordmalings och Bjurholms socknar i Vesterbottens län från Grundsunda, Gideå och Björna socknar i Ångermanland, hvarefter länegränsen fortsätter vesterut öfver Stafvarsjön, Tegelträsket och norra grenen af Ångermanelfven till Vällingberget med Fredrika och Åsele lappmarks socknar å ena, samt Björna, Anundsjö och Junsele socknar å andra sidan. Från Vällingberget fortgår gränsen i nordvestlig riktning öfver å mellersta grenen af Ångermanelfven belägna Stecksundsholmen till ett röse i närheten af Norrbyn vid Saxelfven med Dorotea socken å ena samt Junsele, Bodums och Tåsjö socknar å andra sidan. Från sistnämnde punkt vid Saxelfven utgöra samma elf, Öfre Dabbsjön, Borgasjön, Slipsikelfven och Slipsikjaur samt gränslinien från sistberörde sjö till röset 204, beläget på gränsen mot Norge, skilnad emellan öfre delen af Dorotea och Vilhelmina socknar å ena samt öfversta delen af Ångermanland och Föllinge lappmark i Jemtland å andra sidan.

Med ledning af afvittringskartor och den af Förste Landtmätaren och Riddaren P. A. Kjellerstedt upprättade geografiska karta öfver länet har, rörande dess *ytvärd*, från länets afvittringskontor meddelats följande approximativa uppgift på socknarnes i Vesterbottens län areal:

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utgiver ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-29.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
2. Invånare.....	4.
3. Näringarna.....	7.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	19.
5. Kameralförhållanden.....	23.
6. Politi.....	24.
Tabellbilagor	30-37.
Tab. N:o 1. Folkmängd.....	30.
Tab. N:o 2. Allmänna vägar och skjutsning i Vesterbottens län åren 1881-1885.....	31.
Tab. N:o 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Vesterbottens län år 1885.....	32.
Tab. N:o 4. Egendomar af fideikommissnatur i Vesterbottens län år 1885.....	33.
Tab. N:o 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag i Vesterbottens län år 1885.....	33.
Tab. N:o 6. Egendomar tillhörande främmande magters undersåtar i Vesterbottens län år 1885.....	35.
Tab. N:o 7. Brandförsäkrings-inrättningarnes verksamhet i Vesterbottens län åren 1881-1885.....	35.
Tab. N:o 8. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Vesterbottens län år 1885.....	36.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

H) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 6.

ÅREN

1881—1885.

VESTERBOTTENS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Vesterbottens län, som innefattar södra delen af provinsen Vesterbotten, sträcker sig i norr och vester från Bottniska viken till fjellryggen, hvarå *gränsen* emellan Sverige och Norge är utstakad och rörlagd, och länet gränsar i norr till Norrbottens län, i öster till Bottniska viken samt i söder till Vesternorrlands och Jemtlands län till röset N:o 204, Jadmens klump på fjellryggen, hvilken utgör gräns i vester mot Norge från sistnämnda röse norrut till röset Viristjokk under N:o 225, hvarest gränsen mot Norrbottens län möter och fortgår i östlig riktning öfver Bonäsfjellet, Luspavare, Veddekvare, Björkfjellet, Fiskfjellet, Numstjokk, Vuovosvare, Tjärre, Dåtjebakko, Moskenäive och Aresäive till Skellefteå elf i nedre ändan af Naustajaur, hvarefter Skellefteå elf utgör gräns, till dess samma elf faller in i Norsjö socken, hvarefter gränsen mot Norrbottens län tager en nordlig riktning öfver Hvithatten och Hemberget samt Byske elf till Tjalmesberget med Norsjö och Jörns socknar i Vesterbottens län å ena samt Arvidsjaurns socken i Norrbottens län å andra sidan; och ifrån sistnämnde råpunkt fortgår gränsen österut till Kinnbäcksfjärden i Bottniska viken med Jörns och Byske socknar å ena samt Piteå socken å andra sidan.

Gränsen mot Ångermanland följer de gränslinier, som från Bottniska viken norrut till Aspseleforsen och vidare genom Gideå

elf till lappmarksgränsen skilja Nordmalings och Bjurholms socknar i Vesterbottens län från Grundsunda, Gideå och Björna socknar i Ångermanland, hvarefter länegränsen fortsätter vesterut öfver Stafvarsjön, Tegelträsket och norra grenen af Ångermanelfven till Vällingberget med Fredrika och Åsele lappmarks socknar å ena, samt Björna, Anundsjö och Junsele socknar å andra sidan. Från Vällingberget fortgår gränsen i nordvestlig riktning öfver å mellersta grenen af Ångermanelfven belägna Stecksundsholmen till ett röse i närheten af Norrbyn vid Saxelfven med Dorotea socken å ena samt Junsele, Bodums och Tåsjö socknar å andra sidan. Från sistnämnde punkt vid Saxelfven utgöra samma elf, Öfre Dabbsjön, Borgasjön, Slipsikelfven och Slipsikjaur samt gränslinien från sistberörde sjö till röset 204, beläget på gränsen mot Norge, skilnad emellan öfre delen af Dorotea och Vilhelmina socknar å ena samt öfversta delen af Ångermanland och Föllinge lappmark i Jemtland å andra sidan.

Med ledning af afvittringskartor och den af Förste Landtmätaren och Riddaren P. A. Kjellerstedt upprättade geografiska karta öfver länet har, rörande dess *ytvärd*, från länets afvittringskontor meddelats följande approximativa uppgift på socknarnes i Vesterbottens län areal:

	M ä t t.		O m ä t t.		S u m m a.	
	Gamla kvadrat- mil.	Nymil i kvadrat.	Gamla kvadrat- mil.	Nymil i kvadrat.	Gamla kvadrat- mil.	Nymil i kvadrat.
A. Lappmarkssocknarne:						
Lyckeale socken med Ör- träsk.....	51·46	58·79	—	—	51·46	58·79
Fredrika socken.....	10·32	11·79	—	—	10·32	11·79
Åsele d:o.....	29·36	33·55	—	—	29·36	33·55
Dorotea d:o.....	19·00	22·39	6·60	7·54	26·20	29·93
Vilhelmina d:o.....	38·80	44·33	37·90	43·30	76·70	87·63
Stensele d:o med Tärna	27·60	31·54	44·70	51·07	72·30	82·61
Sorsele d:o.....	23·60	26·96	43·90	50·16	67·50	77·12
Malå d:o.....	15·17	17·33	—	—	15·17	17·33
Summa	215·91	246·68	133·10	152·07	349·01	398·75
B) Nedre landet:						
Nordmalings socken.....					11·75	13·43
Umeå d:o.....					12·54	14·33
Säfvars d:o.....					5·82	6·65
Bygdeå d:o.....					8·00	9·14
Nysätra d:o.....					3·30	3·77
Löfångers d:o.....					4·36	4·98
Skellefteå d:o.....					14·98	17·11
Byske d:o.....					9·35	10·68
Jörns d:o.....					15·57	17·79
Norsjö d:o.....					16·19	18·50
Burträsk d:o.....					16·96	19·38
Degerfors d:o.....					26·11	29·33
Vännäs d:o.....					4·71	5·38
Bjurholms d:o.....					11·69	13·36
Summa					161·33	184·33
Totalsumma					510·34	583·08

De trakter, tillhörande Dorotea, Vilhelmina, Stensele och Sorsele socknar samt Tärna kapell, hvilka i uppgiften upptagits såsom ej uppmätta, äro belägna ofvanför den vid afvittringen bestämda gränsen mellan de delar af lappmarken, som äro tjenliga för odling och den mark, der nybyggesanläggningar icke vidare må tillåtas, och hafva fördenskull icke i sammanhang med afvittringen uppmäts; men är dessa trakters yttinnehåll bestämdt med ledning af ofvannämnda geografiska karta.

Beträffande länets *naturbeskaffenhet* och skaplynne, torde det lämpligen kunna indelas uti kustland, skogsland och fjelland, af hvilka kustlandet, der kulturen mest framskridit, i allmänhet är flackt, då deremot skogslandet består af mer kuperad mark, och fjellandet, som innefattar öfre skogsregionen samt i öfrigt utgöres af kala fjell, odugliga kärr och mossar samt sjöar och vattendrag, och der mest sämre granskog, blandad med björk, sparsamt förekommer i sluttningarne närmast vattendragen. På fjellryggen och utgrenar från densamma emellan vattendragen förekomma de högsta bergen, hvilka småningom aftaga i höjd närmare skogslandet; och de större floderna leda i allmänhet sitt ursprung från fjellryggen och dess förgreningar samt från uysnämnde sjö- och myrland, hvaremot de mindre floderna upp- rinna på kortare afstånd från kusten.

Inom länet förekomma följande elfvar:

Åby elf, som leder sitt ursprung från Auktsjaur i Arvidsjaur socken i Norrbotten, genomflyter flere sjöar, af hvilka Östra

Kikkijaur är den största, rinner norr om denna sjö in i Piteå socken likaledes i Norrbotten, hvarefter den några mil från sitt utlopp i hafvet ingår i Byske socken.

Byske elf tager sin början från Knattajaur i Arjepluog af Norrbottens län, rinner genom flere sjöar samt derefter in i Arvidsjaur socken, der den upptager flere mindre bifloder, faller omkring åtta mil från dess utlopp i Bottniska viken in uti Jörns socken, och fortsätter vidare sitt lopp genom Byske socken till hafvet.

Kåge elf har sina källor i öfre delen af Jörns socken och benämnas Störhasån till dess den faller in i Klitträsket, hvarefter den under namn af Klintån fortsätter sitt lopp till Stafva- träsket, som i dess nedre del upptager Degerbäcken från Lång- träsket och Degerträsket, flyter derefter in i Skellefteå socken efter att hafva fått tillflöden från åtskilliga mindre bivattendrag; rinner vidare genom Storkågeträsket och utmynnar slutligen i Kågefjärden, som utgör en större vik af Bottenhafvet.

Skellefteå elf, hvars egentliga källa är Ikisjaur inom Arje- pluogs socken i Norrbottens län i närheten af gränsen mot Norge, och der benämnas Sildut, har en mängd tillflöden, af hvilka Ronikjåkk, som börjar nära intill Nasafjell, är störst, och begge förena sig i Sädvajaur; flyter derefter genom de stora sjöarne Hornafvan, Uddjaur, Storafvan och Naustajaur, hvarifrån den utgör gräns emellan Vesterbottens och Norrbottens län, till dess den öfverskrider gränsskilnaden emellan Malå och Norsjö sock- nar, hvarefter den fortsätter sitt lopp genom Norsjö socken, derunder upptagande Malån med dess tillflöden från sjöarne Qvammaren och Norsjö med flere mindre vattendrag, och flyter slutligen genom Skellefteå socken samt afbördar sin vattenmassa uti Ursviken i Bottniska viken, efter att hafva emottagit till- flöden inom sistnämnda socken från åtskilliga vattendrag, af hvilka Finnforsån och Klintforsån äro de största.

Skellefteå elf bildar tvenne betydliga vattenfall, nemligen Krångforsen och Finnforsen.

Bure elf tager sin början från ett par mindre sjöar inom Norsjö socken, flyter öfver sydvestra hörnet af Skellefteå socken in i Burträsk socken genom sjöarne Ljusvattnet, Lidträsket, Burträsket och Bodträsket, hvarifrån den tager en nordlig rikt- ning, tangerande vestra ändan af Vallträsket i Löfångers socken; fortsätter sitt lopp till Mjödvattnet, der den återigen faller in i Skellefteå socken, upptagande sjöarne Hjoggrträsket, Falmarks- träsket, Bodatträsket och Bursjön, från hvilken sistnämnde den kröker österut och har sitt utlopp i Bottniska viken.

Ånäsan består egentligen af tvenne hufvudgrenar, af hvilka den norra under namn af Kålabodaån har sitt ursprung från en obetydlig sjö vid Hössjövallen i Burträsk socken och den södra, benämnd Flarkån, uppinner från Risvattnet i närheten af Jern- salsklanken, äfven inom samma socken. Båda dessa obetydliga vattendrag flyta hufvudsakligen genom Nysätra socken och för- ena sig i byn Ånäset, der vattendraget $\frac{1}{2}$ mil från dess utlopp i hafvet antager namn af Ånäsan.

Rickleå elf har trenne hufvudgrenar, hvilka alla falla in i Stora Bygdeträsket i Burträsk socken. Den nordligaste under namn af Risån kommer från Lidträsket i Norsjö socken och flyter vid Qvarnbyn in i Stora Bygdeträsket efter att hafva passerat genom Göksjön. Den mellersta, Sikån kallad, leder sitt ursprung från Granträsket nära gränsskilnaden mellan Nor- sjö och Burträsk socken, fortsätter sitt lopp genom Kalträsket,

Åträsket, Sultenträsket och Villvattnet och faller äfven in i Stora Bygdeträsket, samt den sydligaste benämnd Tallån, hvilken har sitt ursprung från Örträsket, Bränträsket, Långträsket och Tallträsket, alla inom Burträsk socken, faller likaledes ut i Stora Bygdeträsket, hvarifrån vattendraget antager namn af Rickleå elf och $\frac{1}{2}$ mil från sitt utlopp från Bygdeträsket flyter in i Bygdeå socken samt utfaller i en vik af hafvet, benämnd Sikeåfjärden.

Dalkarlsån, ett mindre vattendrag, upprinner i öfre delen af Bygdeå socken, hvilken den genomlöper och utmynnar i Dalkarlsåfjärden.

Säfvar elf leder sitt ursprung från Lossmensjön i Burträsk socken, hvarifrån den flyter in i Degerfors socken, der den erhåller tillflöden från åtskilliga större och mindre sjöar, af hvilka de största äro Storsäfvarträsket och Lillsäfvarträsket, faller deretter in i Säfvars socken, hvarest den erhåller ytterligare tillflöde från Norsån, fortsätter vidare sitt lopp genom Säfvars socken och utfaller i Säfvarfjärden.

Umeå elf består af tvenne hufvudvattendrag, Vindeln och Uman, hvilka sammanflyta i Vännäs socken omkring 4 mil från hafvet.

Vindeln tager sin början i närheten af gränsen mot Norge inom Arjepluogs lappmark i Norrbottens län, flyter öfver skiljelinien emellan Vesterbottens och Norrbottens län in i Sorsele socken, omkring $\frac{1}{2}$ mil öster om Viristjokkröset, fortsätter sitt lopp genom Sorsele socken, derunder bildande flere spakvatten, hvaribland må nämnas Kraddselet, Sandselet, Storvindeln och Sorselet, har en mängd större och mindre tillflöden, af hvilka de två betydligaste, Laiselfven och Gargån, upprinna inom Arjepluogs socken i Norrbottens län, den förra på Nasaffjell och den senare från Gargejaur, flyter vidare genom Lycksele och Degerfors socknar, derunder upptagande flere bivattendrag, af hvilka Åman och Arfvan äro de största, och förenar sig slutligen såsom redan är nämnt i Vännäs socken med *Uman*, som har sitt ursprung från Stora Umevattnet, hvars öfre del sträcker sig inom Norge, flyter i sydost genom Stensele socken, dervid bildande flere spakvatten, såsom Öfre Uman, Lajstojaur, Gälltajaur, Adjaur, Gardejaur, Gratiansjön och Storuman, af hvilka det sistnämnda håller i längd fem mil, hvarjemte vattendraget derunder upptager en mängd bivattendrag, deribland Tärnaån, Jokkjaurbäcken och Görjesån från norr och öster samt Jovattselfven och Björkvattenelfven, Långbäcken, Storbäcken och Paubäcken m. fl. från vester. Vid Åskilje nära gränsen mot Lycksele, förenar sig med Uman ett betydligare vattendrag, Juktan, som upprinner i en vild fjelltrakt i öfre delen af Sorsele socken, och under sitt lopp bildar sjöarne Öfverst-Juktan, Fjosokken och Stor-Juktan, hvarjemte Uman under fortsättningen af sitt lopp genom Lycksele, Degerfors och Vännäs socknar äfven upptager åtskilliga tillflöden. Uman bildar i Vännäs socken ett betydligt vattenfall, Fällforsen, samt Ume elf inom Umeå socken två forsar, Norrforsen och Baggböleforsen.

Omkring $\frac{1}{2}$ mil i söder från Umans biflod, Björkvattenelfven, samt $4\frac{1}{2}$ mil från gränsen mot Norge upprinner på Gardikvare *Vapstelfven*, som genom Virisjaur och Vapstsjöarne flyter vesterut och i Skalmodalen vid röset N:o 210 in i Norge, der den under namn af Vefse elf utmynnar i Atlanten.

Hörneån, ett vattendrag af mindre betydenhet, tager sin början från Bastuträsket och Armsjön i Bjurholms socken, är

historiskt märkvärdig, emedan vid Hörneåfors jernbruk, beläget $\frac{1}{4}$ mil från åns utlopp i hafvet, under 1809 års olycksbringande krig utkämpades den sista drabbningen emellan ryska och de illa utrustade kvarlevorna af den förenade svenska och finska armén.

Öre elf leder sitt ursprung från Arasjöarne och Alträsket i Vilhelmina socken, flyter genom Lycksele, Bjurholms och Nordmalings socknar, derunder upptagande flere bivattendrag, och har sitt utlopp i Örefjärden. Inom den till Lycksele socken hörande kapellförsamlingen Örträsk bildar denna elf ett omkring sjuttio fot högt lodrätt vattenfall, den s. k. Storforsen.

Leduån är ett mindre vattendrag, som tager sin början från några mindre sjöar inom Bjurholms socken och utfaller i Nordmalingsfjärden.

Lögde elf har sin upprinnelse från Gransjön i Vilhelmina socken, flyter genom Åsele, Fredrika, Bjurholms och Nordmalings socknar, har flere mindre tillflöden, bildar inom Fredrika socken ett betydligare spakvatten under namn af Storlögdsjön och utmynnar likaledes i Nordmalingsfjärden.

Vidare förekomma inom Fredrika, Åsele, Vilhelmina och Dorotea lappmarkssocknar åtskilliga större vattendrag, hvilka alla flyta in i Ångermanland. De betydligaste äro:

Gideå elf, hvars källa är Hacksjön i Vilhelmina socken, flyter genom nordöstra delen af Åsele socken och sydvästra delen af Fredrika socken, hvarefter den $1\frac{1}{2}$ mil utgör gräns emellan Bjurholms socken å ena samt Björna socken i Ångermanland å andra sidan och utfaller i hafvet, efter att hafva fortsatt sitt lopp genom sistnämnda socken samt Gideå och Grundsunda socknar, likaledes belägna inom Ångermanland.

Ångermanelfvens vattensystem, hvars hufvudgren har sitt ursprung från Jadmens klump på gränsen mot Norge och benämnes Saxelfven till dess den vid nybygget Klippen flyter in i den 3 mil långa Kultsjön, som vid nybygget Skönvik afbördar sin vattenmassa i de sammanhängande spakvattnen Malgomajsjön, Maksjön och Volgsjön, hvilka hålla i längd öfver fem mil. Vid Vilhelmina kyrka tömmer i Volgsjön sitt vatten ett större bivattendrag under namn af *Vojmån*, som upprinner på Likjallantjakk på fjellryggen i närheten af röset N:o 207 och faller in i det fem mil långa spakvattnet Vojmsjön, efter att hafva mottagit flere betydliga tillflöden. Ångermanelfven flyter vidare genom Åsele socken, derunder upptagande tillflöden från Jerfsjöån, Qvällån, Långvattenån och Holmträskån från norr och öster samt Sångsjöån, Stamsjöån, Simsjöån och Kultran från vester; och i närheten af Kultrans sammanflöde med hufvudvattendraget rinner det sistnämnda öfver gränsen mot Ångermanland in uti Junsele socken.

Utsigten från Vilhelmina kyrkplats är den mest storartade, som förekommer inom Vesterbottens lappmark, med Blajkfjellet i vester och i nordvest Marsfjellet, som terrassformigt höjer sin af ständigt snö betäckta kala hjessa öfver de omgifvande föremålen.

Inom Dorotea socken äro de största vattendragen Bergvattenån, Arksjöån och Saxelfven, af hvilka

Bergvattenån, som leder sitt ursprung från en fjelltrakt i södra delen af berörde socken och i början af sitt lopp benämnes Salsjöån, flyter i nordvest, till dess den i Ormsjön efter förening med Arksjöån tager en motsatt riktning och vid Steck-sundsholmen faller in i Bellviksjön, belägen inom Tåsjo socken i Ångermanland.

Arksjön, som under namn af Norrån upprinner i öfre delen af samma socken emellan Södra Borgafjellen och Gronakk och i Ormsjön sammanflyter med Bergvattenån, samt slutligen

Saxelfven, en biflod till Ångermanelfven, hvilken, enligt hvad förut är antydt, till en del utgör gräns mot öfversta delen af Ångermanland och Jemtland och utmynnar i öfre ändan af Tåsjön.

Inom fjellandet befinner sig jordbruket på en låg ståndpunkt, hvilket förhållande hufvudsakligen torde få tillskrivas den omständigheten, att sädesgrödan oftast skadas af frost, innan den hinner mognad. Boskapsskötsel utgör der befolkningens hufvudnäringar. I de längst upp mot norr och vester belägna fjelltrakterna råder på åtskilliga ställen till den grad brist på byggnadsmaterial bland derstädes bosatte nybyggare, hvilka hufvudsakligen lifnära sig af boskapsskötsel och fiske, att svårigheter möta att kunna fullgöra dem åliggande byggnadsskyldigheter. Sina ladugårdsprodukter utbyta de i Norge mot spanmål och kolonialvaror, hufvudsakligast kaffe, hvaraf, relativt till folkmängden, läser konsumeras betydliga kvantiteter.

Landet är i allmänhet fattigt på sådana mineralier, som löna mödan att bearbeta.

Vid Morö by i Skellefteå socken och inom Innansjö by i Burträsk socken förekommer, ehuru i mindre mängd, *kalksten*, hvilken lemna kalk, fullt jemförlig med Gotlandskalk, och derjemte finnes ett bälte af olika bredd, sträckande sig från Jemtlandsgränsen öfver Bredsele i Dorotea socken och Löflund samt Staburnäs i Vilhelmina socken till Iliden på gränsen mot Stensele socken, hvarest på åtskilliga ställen anträffats stuffer af kalksten ofvan jord.

Socknarna och pastoraten inom länet hafva icke till sina *områden* undergått någon annan *förändring* än den, som föranledts deraf att jemlikt nådiga brefven den 23 november 1883 och den 3 juli 1885 bestämts, dels att hemmanen n:is 1 och 2 Berg $\frac{55}{64}$ mantal, n:is 1 och 2 Mosjön $\frac{3}{8}$ mantal och n:is 1—5 Strand $1\frac{125}{128}$ mantal i kommunalt hänseende och i jordeboken från 1885 års början öfverförts från Umeå till Vännäs socken, samt i följd deraf förlagts från Umeå södra länsmandistrikt till Vännäs länsmandistrikt; dels ock att hemmanet Arffiden N:o 1 $\frac{1}{32}$ mantal, äfvensom de i jordeboken under namn af Säfvar N:o 1, en skogsmark, upptagna öfverloppsmarker från och med innevarande års ingång såväl i administrativt, judicielt, kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverförts från Degerfors länsmandistrikt och tingslag till Säfvars länsmandistrikt och Umeå tingslag.

Beträffande Skellefteå stad har den förändring egt rum, att, sedan jord inköpts öster om den s. k. Boströmsbäcken, som förut utgjort stadens östra gräns, några tomter der blifvit utlagda och en tvärgata öster om dem uppdragen. Jemväl åt vester har staden genom tomtreglering erhållit en mera regelbunden gräns. Genom afslutadt, ehuru ännu icke laga kraftvunnet laga skifte i

Norrböle by hafva egorna till de staden tillhöriga hemmanen n:is 6 och 8 i byn, å hvilkas område staden är anlagd, blifvit sammandragna och lagda i stadens närhet, hvarigenom, förutom andra fördelar, möjlighet beredts staden att, i fall af behof, erhålla ytterligare utvidgning af stadsplanen.

I *administrativt* hänseende är länet indeladt i tre fögderier, nemligen Umeå fögderi, innefattande Nordmalings, Bjurholms, Vännäs, Umeå, Degerfors, Säfvars och Bygdeå socknar jemte Holmö och Holmsunds kapellförsamlingar; Skellefteå fögderi bestående af Nysätra, Löfångers, Burträsk, Skellefteå, Byske, Norsjö och Malå socknar jemte Jörns kapellförsamling; samt Lappmarksfögderiet, som utgöres af Lycksele, Stensele, Sorsele, Åsele, Vilhelmina, Dorotea och Fredrika socknar samt Örträsk och Tärna kapellförsamlingar.

Af förutnämnda socknar har Malå förut utgjort en till Arvidsjaurs lappmarks pastorat hörande kapellförsamling, men den 1 nästlidne maj erhållit egen kyrkoherde. Pastoratens antal är 21 och kapellförsamlingarnas 5, hvartill komma 2 bruksförsamlingar, i hvilka dock icke finnas särskildt anstälde prester, utan förrättas gudstjenst emellanåt af presterskapet i moderförsamlingarna.

Bönehus äro inrättade vid Åmsele och Granöns byar i Degerfors socken, vid Risbäck i Dorotea socken, vid Fatmomakke och Dikanäs i Vilhelmina socken samt vid Öfre Gautsträsk i Sorsele socken, i hvilka gudstjenst emellanåt förrättas af vederbörande presterskap.

Sedan den förutvarande Vesterbottens södra domsaga från och med 1883 års början delats i två, är länet uti judicielt hänseende deladt i fyra *domsagor*: 1:o) den södra, hvartill höra Nordmalings, Bjurholms och Degerfors, Vännäs, Umeå och Säfvars socknar samt Holmö och Holmsunds kapellförsamlingar, af hvilka kommuner Nordmalings och Bjurholms socknar utgöra ett tingslag, Umeå, Vännäs och Säfvars socknar jemte nyssnämnda två kapellförsamlingar bilda ett tingslag, samt Degerfors socken ett särskildt tingslag; 2:o) den vestra, bestående af Lycksele, Stensele, Sorsele, Åsele, Vilhelmina, Dorotea och Fredrika socknar samt Örträsk och Tärna kapellförsamlingar, af hvilka de tre förra socknarna jemte Örträsk och Tärna bilda ett tingslag, samt Åsele, Vilhelmina, Dorotea och Fredrika socknar ett tingslag; 3:o) den mellersta, hvartill höra Bygdeå, Nysätra, Löfångers och Burträsk socknar, hvilka hvar för sig bilda ett tingslag; och 4:o) den norra, hvartill höra Skellefteå, Byske, Norsjö och Malå socknar samt Jörns kapellförsamling, hvaraf Skellefteå och Byske socknar samt Jörns kapellförsamling bilda ett tingslag samt Norsjö och Malå socknar ett tingslag.

Länsmandistriktens antal är numera, sedan Byske och Malå socknar år 1882 erhållit ordinarie länsmän, tjugufem, hvarförutom en extra länsman fortfarande är anställd inom Tärna kapellförsamling.

2. Invånare.

Vid 1880 års slut utgjorde länets *folkmängd* enligt mantalslängderna 103,140 och jemlikt presterskapets uppgifter 106,435 personer; och då den enligt bilagda **tabell N:o 1** vid 1885 års slut utgjorde, enligt mantalslängderna 112,895 och, enligt Läns-

styrelsen från Kungl. Statistiska Centralbyrån tillhandakommet meddelande, jemlikt presterskapets uppgifter 113,541 personer, har folkökningen under perioden utgjort resp. 9,755 och 7,106, samt, då folkmängden beräknas efter mantalslängderna, tillväxt

med omkring 9,5 %. Då enligt samma beräkningsgrund folkökningen under förra femårsperioden utgjorde omkring 6 %, har folkökningens produkt icke obetydligt ökat; inom länets lappmarker har den uppgått till 9,7 %.

Uti berörda folkmängdsuppgift ingå äfven nomadiserande lappar, hvilkas antal vid 1880 års utgång besteg sig till 911, men vid 1885 års slut nedgått till 746. Anledningen till detta tillbakagående torde vara att söka deruti, dels att många nomadiserande lappar egnat sig åt jordbruk och åt andra öfverlemnade värden om de få renskap, de ännu ega, dels ock att många af lappska allmogens barn, efter att under tre till fyra år hafva bevistat lappska skolorna, finna det kringströfvande lifvet besvärligt och derföre taga tjänst hos svenska jordegare. Härigenom får nomadlappen svårt att erhålla erforderligt antal tjenstehjon till vård af renhjordarne, hvilka också mer och mer förminskas.

Att med någon säkerhet uppgifva antalet *in- och utflyttade* har varit omöjligt; emedan i de uppgifter, som af vederbörande aflemnats, någon skilnad icke blifvit gjord mellan personer, som utflyttat till annat län, och personer, hvilka utflyttat till annan socken inom detta län. Ej heller urskilja uppgifterna, i fråga om inflyttningarna till de olika socknarna, sådana som skett från andra län, och sådana som egt rum från den ena socknen inom länet till den andra. Vid sådant förhållande och då dertill kommer att många utflyttningsbevis tagas till obestämd ort, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sig icke böra verkställa något sammandrag af i berörda hänseende inkomna uppgifter, såsom varande vilseledande och otillförlitliga. Mestadels hafva utflyttningarne skett till Västernorrlands län, der yngre arbetsföra personer erhållit anställning vid sågverk och andra industriella verk. Utflyttningen till utrikes ort har varit ringa; och särskildt har emigrationslusten till Amerika varit särdeles obetydlig.

Dödligheten inom länet under perioden inhämtas af följande tal:

År 1881 afledo.....	1,741 personer.
» 1882 »	1,509 »
» 1883 »	1,906 »
» 1884 »	1,667 »
» 1885 »	1,906 »
Summa	8,729 personer.

Helsotillståndet inom länet har varit stördt genom difteri och skarlakansfeber, som under hela perioden talrikt förekommit inom kustsocknarna och under 1885 här och der i lappmarken; och har särskildt den förra sjukdomen kräft många offer bland barn och yngre personer. Svårigheten att hindra utbredandet af epidemier på landsbygden är synnerligen stor, dels till följd af befolkningens vana att under vintern familjerna bo sammanträngda, hvarje familj vanligtvis i ett större rum, dels ock genom svårigheten att hindra de sammankomster, som ofta ega rum i byarne vare sig för gemensam andakt eller af annan anledning.

Under år 1885, då skarlakansfeber uppträdde särdeles talrikt inom kustlandet, inställdes, efter framställning af vederbörande provincialläkare, husförhören inom en del socknar.

Länets fasta befolkning är ett kraftigt och härdadt släkte och utmärker sig fortfarande genom laglydnad, ärlighet, förnöjsamhet och sedlighet. Utan knot tager Vesterbottningen den

onda dagen såsom den goda; och under missväxtår hör man sällan någon klagan. Men samtidigt härmed ligger i befolkningens lynne en viss allvarlig tröghet; och den glädtighet och liflighet, som man finner hos inbyggarna i en del andra af rikets landskap, saknas här nästan helt och hållet. Länet aflygsenhet i förening med ofvan antydda flegma alstrar ett fasthållande vid fädernes vanor och fördomar, hvarigenom svårigheten att införa nya förbättringar i jordbruk och jemväl i andra afseenden icke obetydligt förökas. Stora förändringar till ett bättre i nu antydda afseenden väntar sig emellertid Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande af den beslutade fortsättningen af norra stambanan till Vännäs, hvarigenom samfärdseln med andra provinsers invånare betydligt underlättas.

Särskildt anser sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande böra vitsorda den pligttrohet, hvarmed befolkningen erlagger sina utskylder. Och hafva de medel, som icke influtit vid den årliga kronouppbörd, varit jemförelsevis ytterst små.

I allmänhet är befolkningen *religiös*. Uti de byar, som ligga mera aflägsat från kyrkorna — hvilka till följd af de långa afstånden besökas mera sällan, utom vid marknader och s. k. helger — samlas bygrannarne hvarje söndag till gemensam bön, då predikan öfver dagens evangelium af någon bland husfäderna uppläses ur någon predikosamling, oftast Luthers eller Rutströms. På den resande och iakttagande fremlingen utöfva dessa andaktsöfningar ett godt intryck. Af religiösa sekter, skilda från statskyrkan, är det endast baptisterna, som kunna sägas vara af någon nämnvärd betydelse. Deras antal utgjorde vid 1880 års slut 78 och har under perioden ökat till 118.

Lefnadssättet är i hufvudsak detsamma som förr. De väsentligaste födoämnen utgöras af produkter från ladugården, hvaribland sur mjölk intager ett framstående rum, mjölvaror samt strömming och annan fisk, när tillgång dertill finnes. Förbrukningen af kaffe tilltager alltjemt, särskildt i lappmarkerna; och anser vederbörande kronofogde till och med att de der allmänt förekommande magkatarrerna härleda sig från ett öfverflödigt begagnande af denna dryck. Äfven tobaksförbrukningen i lappmarken är öfver höfvan stor och medtager betydliga penningebelopp, som på ett bättre sätt kunde användas. Både män och kvinnor samt till och med barn af 10 till 12 års ålder röka tobak; och bland den manliga befolkningen af allmogen användes en del snus till »tuggning». Vål vore, om det uppväxande släktet mera än hittills afhölles från att insupa en ovana, hvilken är vida svårare att bortlägga än att antaga och som dessutom medför dryga kostnader.

I fråga om *klädedräkten* kan icke förnekas, att förbrukningen af i hemmet tillverkade tyger mer och mer inskränkes, under det att marknaden öfverfylls af fabriksstillverkningar, hvilka tillhandahållas af de talrika landthandlarne och kringstrykande krämare; kunnande dessa fabriksstillverkningar dock icke i allmänhet täfla i godhet med de i hemmet tillverkade. Särskildt drabbar denna anmärkning en mängd utländska tyger, hvilkas prisbillighet och fina utseende ofta förleda den oerfarne köparen till utgifvande af penningar utan motsvarande valuta. Att sådana beklädnadspersedlar kunnat inkomma i marknaden på ofta de mest otillgängliga ställen, der handelsyrket utöfvas af någon bonddräng eller knappast skrifkunnig kvinna, dertill har man att söka förklaringsgrunden uti en missriktad affärsverksamhet, föranledd af nu gällande lagstiftning. Under nu gångna period

hafva kringresande schackrare, mestadels polska judar, uppträdt såsom importörer af utländskt kram, därför de beredt afsättning genom att lemna kredit åt såväl bofaste som kringresande *landthandlande*, hvilka sedermera i sin ordning spridt varorna bland befolkningen. Att på detta sätt de enkla sederna samt anspråkslösheten i klädedrägt småningom skola vika för prål och glitter, är naturligt.

Antalet personer, som anmält sig till idkande af handel å bestämd ort, utgjorde år 1881 fyrtiofem, 1882 sjuttiofyra, 1883 sextiotre, 1884 sextiotre och år 1885 fyrtiofem stycken. Att idka handel utom den ort, der de voro boende, anmälde sig 1881 sextiofem, 1882 fyrtyotvå, 1883 trettiofem, 1884 sextiotre och 1885 fyrtiofem personer.

Att bland en sådan mängd handlande, kringspidda öfver hela länet, icke alla kunna göra goda affärer är själfklart; och hafva jemväl en mängd konkurser förekommit bland dem. Med fog torde kunna sägas, att mängden af handlande är en olycka icke allenast för befolkningen, som lockas att för en hop onödigt kram utgifva mera penningar, än en klok hushållning borde tillåta, utan äfven för de handlande själfva, hvilka genom inbördes täflan nödgas försälja sina artiklar ofta under inköpsvärdet.

Också hafva en del landthandlande, då försäljningen i öfrigt genom den stora konkurrensen gått dåligt, för att bereda sig inkomst företagit sig att företrädesvis försälja öl och vin; men hafva, då oordningar genom dylik försäljning uppstått, vederbörande kommunalnämnder förbjudit åtskillige handlande att fortfara med försäljning af vin och maltdrycker till afsalu. Dessa förbud, som faststälts af Länsstyrelsen, hafva visat sig medföra en god verkan.

Under femårsperioden hafva för *olaga handel* med vin och maltdrycker blifvit sakfälda:

År 1881.....	19 personer till böter	665 kronor,
” 1882.....	17 ” ” ”	415 ”
” 1883.....	11 ” ” ”	155 ”
” 1884.....	19 ” ” ”	600 ”
” 1885.....	19 ” ” ”	1,010 ”
Summa	85 personer.	Summa 2,845 kronor.

Under nästföregående period bötfälles 127 personer för enahanda förseelse, hvaraf synes, att denna *olaga handel* betydligt minskats.

Å landsbygden inom länet har icke idkats annan loflig handel med eller utskänkning af spritdrycker, än den utskänkingsrörelse, som sedan längre tid tillbaka bedrifvits vid Nybyns gästgifveri i Nysätra socken, samt den utskänkingsrörelse, som egt rum å Gumboda lägerplats under Vesterbottens fältjägaräkårs årliga möten derstädes.

Deremot har oloflig försäljning af spritdrycker eller s. k. *lönkrögeri* bedrifvits här och hvar inom länet, ehuru kronobetjeningen med både nit och framgång sökt bekämpa denna handtering. Då under förra perioden 559 personer fälles till 50,374 kronor 50 öre böter för förbrytelser emot bränvinsförsäljningsförordningen, hafva för samma förbrytelser under den nu gångna perioden sakfälds:

1881	54 personer till	4,598 kronor 50 öre böter,
1882	66 ” ” ”	5,282 ” 50 ” ”
1883	92 ” ” ”	8,534 ” 50 ” ”
1884	90 ” ” ”	9,811 ” 58 ” ”
1885	88 ” ” ”	8,055 ” — ” ”
Summa	390 personer.	36,282 kronor 08 öre böter.

Såsom här af synes, hafva berörda förbrytelser nedgått under perioden, hvartill bidragit icke allenast kronobetjeningens nitiska bemödanden att utrota lönkrögeriet, utan äfven den nykterhetsrörelse, som på de senare åren börjat sprida sig och hvarigenom befolkningens sedliga instinkter vaknat till lif.

Vid sidan af åtskilliga förutvarande nykterhetssällskap har på senare åren *Goodtemplarrörelsen* börjat sprida sig i länet. År 1882 stiftades den första goodtemplarlogen »Carl von Döbeln» i Umeå stad; och hafva sedermera loger inrättats inom Umeå, Degerfors, Nordmaling, Säfvar, Skellefteå, Byske, Norsjö och Lycksele. År 1883 utgjorde goodtemplarne 200, år 1884 600 och år 1885 633 personer. Dessutom lära under tiden ytterligare ett tiotal föreningar bildats inom olika delar af länet, men i brist på dugliga ledare blifvit upplösta. Att goodtemplarrörelsen verkat välgörande i fråga om nykterheten är otvifvelaktigt; och uppgifver särskildt vederbörande kronofogde, att den å marknadsplatsen i Lycksele år 1884 bildade goodtemplarlogen utträttat mycket godt och haft till följd att många, hvilka förut i vin och maltdrycker samt spirituosa förstört större delen af hvad de under veckan förtjent samt låtit hustru och barn svälta eller bettla, nu äro jemförelsevis med förut i ett slags välstånd.

Antalet af för fylleri och oljud sakfälda personer under perioden visar sig af följande sammandrag.

Antal fälde.	Bötesbelopp.	Antal fälde.	Bötesbelopp.	Antal fälde.	Bötesbelopp.	Antal fälde.	Bötesbelopp.	Antal fälde.	Bötesbelopp.
1881.		1882.		1883.		1884.		1885.	
55	1,055	73	1,030	51	785	79	1,385	56	820

Då antalet af enahanda förseelser under förra perioden uppgick till 621, har en minskning af nära hälften egt rum.

Byggnadssättet å landet fortfar i allmänhet att vara oförändradt och kan väl i det stora hela sägas vara ändamålsenligt. Oftast utgöras mangårdsbyggnaderna af envåningshus med ingång på midten. I ena ändan af byggnaden är vanligen inrymdt ett större kök, upptagande husets hela bredd, å andra ändan en lika stor sal, hvilka rum förenas af en mindre kammare.

Derjemte finnes gemenligen ännu en byggnad, en s. k. sommarstuga. Vanligtvis nyttjar familjen, huru stor den än är, under vintern endast köket. Kammaren och salen stå merendels oeldade under vintern, vid hvars slut familjen utflyttar till sommarstugan och vinterbostaden erhåller en behöflig vädring. Oftast äro husen illa ombonade och dragiga, hvarigenom vedåtgången blir betydligt större än den egentligen behöfde vara, helst som annat än öppna spisar sällan begagnas.

Naturligtvis förspilles också genom anskaffandet af ved i mera än tillräcklig mängd en myckenhet arbetskraft, som kunde på ett nyttigare sätt användas. Förr än på de senare åren har man sällan sett gårdarne omgifna af trädgårdar; men efter det, på hushållningssällskapets förvaltningsutskotts initiativ, länets Landsting aflönar en länsträdgårdsmästare, förekomma mängdestädes smärre trädgårdsanläggningar.

Skarpskytteföreningar finnas endast inom Skellefteå med Byske samt Löfångers socknar, sedan den inom Burträsk socken numera eller med 1883, då antalet medlemmar utgjorde 239 stycken, upphört. Föreningarnas verksamhet, som är i jemnt aftagande, visar sig hufvudsakligen uti så pass tränga vapen-

öfningar, att medlemmarne, hvilka oftast utgöras af sådana, som befinna sig i och omkring beväringens ålder, kunna vinna befrielse från första årets vapenöfningsmöte. Vid 1885 års slut utgjorde antalet skarpskyttar inom Skellefteå med Byske förening 426 och inom Löfångers förening 217 stycken.

3. Näringarna.

A) **Jordbruket.** Med stort skäl torde kunna påstås, att denna näring, hvilken under nästföregående period visade tecken till ökad lifaktighet, under den tidrymd, som denna berättelse afser, vunnit större stadga och mera omhuldats af befolkningen.

Orsakerna till denna glädjande företeelse äro flere.

De jemförelsevis missgynnande trävarukonjunkturen, som under perioden varit rådande, samt den derigenom minskade inkomsten för utdrifningen af skogens alster, hafva på sätt och vis tvungit befolkningen, att med mera allvar lägga sig vinning om den säkrare förvärfskälla, som jordbruket och boskapskötseln äro. Genom den framgång, hvarmed jordbruket bedrifvits, har intresset därför naturligtvis blifvit större, och detta intresse har i väsentlig grad stegrats genom den lättare tillgång till kunskapers inhemtande, som blifvit beredd genom hushållningssällskapets förvaltningsutskotts åtgärd att fortfarande anordna den af utskottet förordnade och af landstinget aflönade länsagronomens verksamhet sålunda, att denne rest omkring öfverallt inom länet och vid besök hos jordbrukarne inom skilda trakter samt efter tagen kännedom om lokala förhållanden kunnat med framgång lemna råd och anvisningar, hvilkas efterföljd visat sig fördelaktiga. Också har den jordbrukande befolkningen allt mera insett gagnet och fördelarne af att på ett mera rationellt sätt odla jorden. Tydligen framgår detta af bland annat den omsorg, hvarmed *dikning af jorden* numera på åtskilliga ställen bedrifves. Hågen för afdikningar och vattenaftappningar, en gång väckt till lif genom det muntliga föredraget och de dervid använda förnufts-skälen, har stegrats genom de erfarenhetsrön, som landtmannen sjelf gjort. Också medgifves allmänt, att en väsentlig skilnad visar sig emellan förr och nu, samt att det nu, mera än förr, hör till undantagen att någon vid jords odling åsidosätter afdikningen. På icke få ställen har täckdikning börjat att begagnas; och tillhandagår en sedan längre tid tillbaka af hushållningssällskapet anställd dikningsförman med råd och hjälp beträffande lämpligaste sättet för afdikning. I jernbredd med en förbättrad afdikning har gått en förbättrad bearbetning af jorden samt dess starkare begödsling. För att möjliggöra denna, har man börjat införa kompostberedning, hvarför hufvudmaterialet, dyjorden, finnes i riklig mängd tillgängligt på de flesta ställen. Äfven benmjöl och en del andra artificiella gödningsämnen hafva börjat begagnas mera allmänt.

En särskild både tukto- och läromästare har befolkningen i länets kustsocknar under de senare åren erhållit uti *gräsmasken*, hvilken gjort betydlig skada på gräsväxten. Företrädesvis har denna mask angripit gamla vallar och derifrån spridit sig äfven till sådana, som burit rikare gräs. Till följd häraf har jordbrukaren så godt som tvungits att upplöja dessa vallar och beså dem med hafre, för att genom skördande af grönhafre erhålla ökad fodertillgång. Der masken riktigt härjat, har detta också varit enda utvägen för att slippa nedslagta eller afyttra allt för

Sockenbibliotek finnas i Nordmalings, Bjurholms, Umeå, Bygdeå, Skellefteå, Burträsk, Löfångers, Norsjö, Malå, Jörns, Lycksele, Åsele, Stensele och Vilhelmina socknar. Inom en del af socknarne anlitas dessa bibliotek rätt flitigt; och i Lycksele anslås för bokinköp somliga år 100 à 150 kronor.

många kreatur. Utom det, att detta gifvit befolkningen anvisning på ett ymnigt fodertillökningsämne, som på många håll förut varit okänt, har det haft till följd, att de gamla vallarne så småningom blifvit begödslade. Gräsmaskens härjningstid antages i allmänhet till tre år. På de vallar, der den förekommit, har återstått ett ytterst dåligt, för kreaturen nästan oärbart foder.

Landtmannen har under de senare åren allt mer och mer lärt sig inse *mejerihandteringens* stora betydelse för hans ekonomi, samt funnit klokheten bjuda, att mera än tillföre egna sin uppmärksamhet åt produktionen af kraftigt och närande kreatursfoder. Han har ock börjat finna sanningen i påståendet att en mindre areal väl brukad och väl begödslad jord lemnar en både bättre och säkrare spanmålsskörd, än den större areal, åt hvars skötsel han icke hunnit egna en liknande omsorg. Här af har ock på många ställen visat sig som en följd, att man tidigare än hittills börjat igenlägga den öppna åkern till gräsbärande vall, dervid man ock mera begagnat sig af igensåning, i stället för det fordon allmänna bruket att lemna densamma åt naturens egen omtanke.

Otvifvelaktigt hafva ofvan omförmälda förhållanden utöfvat ett viktigt inflytande på den riktning, jordbruket tagit, men medverkande hafva ock varit de under perioden afslutade laga skiften och hemmansklyfningar, genom hvilka ökad trygghet för besittningsrätten ernåtts; ej heller må förbises, att talrika jordafsöndringar beredt en del af den lösa befolkningen stadiga hem och framkallat en odlingsflit, som icke är att förakta. Då dessa afsöndringar skett för evärdelig tid, hafva de å jordförbättringar nedlagda arbeten blifvit åt innehafvaren och hans efterkommande bevarade. Der de åter egt rum för viss tid, hafva de innefattat en maning att, så fort som möjligt, göra den afsöndrade jorden fruktbar; och vid tiden för nyttjanderättens slut återfaller den sålunda odlade jorden till stamhemmanet; men i hvilket fall som helst har odlingen gjort ett framsteg.

Slutligen har staten mera direkt ingripit genom de *anslag*, hvilka årligen utgått för *afdikningar* och vattenlagd marks torrläggning, på sätt närmare inhemtats af följande tabell.

By eller hemman, inom hvars område den med understöd utan återbetalningsskyldighet eller med lån af allmänna medel företagna afdikningen egt rum.	Anslaget belopp. Kronor.	Kronor.
1881.		
Bjenberg i Umeå socken	2,000	
Skifsjö i Degerfors d:o	1,700	
Löfö i d:o d:o	700	
Nyåkertjerns och Sunnansjö byar i Degerfors socken.....	500	
Hörneå by och Hörneå aktiebolag i Umeå socken.....	10,000	
D:o i Umeå socken.....	2,700	
Gammelbyn samt hemmanen Bergviken och Brännbergliden i Burträsk socken	8,500	

By eller hemman, inom hvars område den med understöd utan återbetalningsskyldighet eller med lån af allmänna medel företagna afdikningen egt rum.	Anslaget belopp. Kronor.	Kronor.	
Öfverklinten i Bygdeå socken	9,000	38,600	
Renbergsvattnet i Burträsk socken	3,500		
1882.			
Braxele by och kronohemmanen Forsnäs och Holmåker i Bjurholms socken	6,000	38,800	
Tjerns by i Burträsk socken	3,400		
Mickelträsk by och hemmanen Gjarsjön, Granön, Sjölunda, Avanäs och Skärträsk i Umeå socken	6,000		
Perlströms och Hornsträsk byar i Jörns socken	1,500		
Djekneboda och Nyvik i Bygdeå socken	8,600		
Selet i Löfångers socken	3,600		
Åbyn i Säfvars socken	4,100		
Ragvaldsträsk i Skellefteå socken	5,600		
1883.			
Bergbäck och Högåker i Vännäs socken; deraf ena hälften som anslag och andra hälften lån	6,000		103,900
Andersvattnets by och hemmanet Mullberget i Burträsk socken; anslag 1,300 och lån 1,300 kronor	2,600		
Jemteböle, Vestsjöbäck, Snåltjern, Stennäs, Nilsländ, Bergliden, Gullbäck, Änuset, Vesterbäck och Brännfors i Vännäs socken; anslag 3,400 och lån 3,400 kronor	6,800		
Djupbäck och Altjern i Umeå socken; lån	1,500		
Varmvattnet och Tafvelsjön i Umeå socken	4,700		
Vebomark, Bäckboda, Märtsenboda och Storsandsjön i Löfångers socken; lån	30,000		
Tväramark, Östra och Vestra Harptjernarne samt Gätta och Kroksjöarne; lån 3,300, anslag 3,300	6,600		
Degerfors by i Degerfors socken; lån 2,000, anslag 2,000	4,000		
Bobäcken och Dalkarlså i Bygdeå socken; anslag 6,500, lån 6,500	13,000		
Gullmark i Bygdeå socken; anslag 4,900, lån 4,900	9,800		
Hörnsjö i Nordmalings socken; anslag 1,700, lån 1,700	3,400		
Åbyn i Burträsk socken; anslag 6,400, lån 6,400	12,800		
Svarttjerns by i Löfångers socken; anslag	2,700		
1884.			
Pängsjö i Vännäs socken; anslag	—	3,900	
1885.			
Söderviks by i Umeå socken; anslag	1,600	18,250	
Norsjö by i Norsjö socken d:o	2,700		
Granbäcksfors i Umeå socken d:o	2,300		
Norsjö by i Norsjö d:o d:o	8,160		
Klingnäs by i d:o d:o d:o	3,490		
Summa	—	203,450	

Sammanlagda summan af ifrågavarande anslag (uppgående till tvåhundra tre tusen fyrahundra femtio kronor) är rätt stor och har också helt säkert i betydlig mån bidragit till jordbrukets höjande. Men om man tager i betraktande den oändliga mängd af afdikningar, som behöfva utföras, och då jordegarna i allmänhet icke mäktat att utan understöd utföra dessa arbeten, vore det i hög grad önskligt, att större anslag till dylika företag af Riksdagen beviljades, äfvensom att vilkoren för anslagens erhållande underlättades. Vanligen företagas utdikningar för att

minska frostländigheten, men i sammanhang dermed vinnes oftast någon odlingsjord. Denna odlingsjord är merendels af sådan beskaffenhet, att den icke kan lemna någon egentlig afkastning förrän efter längre tid, exempelvis tio års förlopp. För afdikningar af denna jord erhålles emellertid icke anslag utan återbetalningsskyldighet, utan endast i form af lån; och nödgas då jordbrukaren att efter de första åren betala ränta på de erhållna lånemedlen, utan att hafva någon som helst afkastning af jorden. Af fruktan härför torde de mindre jordbrukarne, hvilka utom sitt hemman icke ega annat kapital än sin arbetskraft, på de senare åren undvikit att begära lån från ifrågavarande anslag, hvilket bäst visas af de ansökningar, som blifvit gjorda om biträden af statens landbruksingenjörer, hvilka voro

år 1881	28,
» 1882	32,
» 1883	36,
» 1884	38,
» 1885	3.

Anledningen till att ansökningarna om biträden först år 1885 minskats torde böra sökas deruti att allmänheten icke förrän småningom kommit till full insigt om de från 1882 års början gällande nya föreskrifterna för anslags eller låns erhållande. Ur den af 1883 års riksdag beviljade s. k. odlingsfonden har något låneunderstöd icke blifvit sökt inom länet, då de för lånets återbetalning gifna bestämmelser antagligen syntes befolkningen allt för svåra att uppfylla.

Någon fullt tillförlitlig uppgift å verkställda *nyodlingar* är icke möjlig att lemna. Uti föregående berättelse uppges ungefärliga arealen af sådana odlingar till 6 å 7,000 tunnland; och torde under denna period odlingarnas antal växt till minst dubbla summan.

Hufvudsädet utgöres fortfarande af det sexradiga kornet. Rågodling är jemförelsevis obetydlig, men har dock något tilltagit. Anledningarna till dess ringa spridning torde hufvudsakligen böra sökas dels uti kärleken att vidhålla fädrens brukningssätt, dels uti svårigheten att på hösten skydda rågbrodden från tramp af de på vallarne då betande kreaturen och dels att jorden två år måste användas till erhållande af blott en skörd. Odlingen af hafre har vunnit större insteg; och har man på flere ställen lyckats att af detta sädeslag bekomma skördar, hvilka icke gifvit de sydligare orternas efter. I allmänhet har man dock åtnöjt sig med att vid blomningstiden afmeja hafren, för att användas såsom foder åt kreaturen.

Jordbruksredskapen äro hufvudsakligen desamma som förut. Dock får man i ganska många byar på nedre landet, särdeles i norra delen af länet, se slättermaskiner användas vid höafbergningen samt jemväl stiftströskverk vid sädens tröskning.

Länets afskilda läge och den deraf föranledda ringa beöringen med rikets öfriga befolkning samt de under halfva året nästan stängda kommunikationerna med andra delar af landet hafva dock i viss mån lagt hinder i vägen för tidsenliga och förbättrade redskaps hastiga spridande bland länets jordegare.

Af rotfrukter utgör potatis hufvudsädet. Rofvor och kålrötter förekomma endast i mera inskränkt skala. Äfven lin odlas ganska allmänt i södra delen af länet.

Afkastningen af spanmål och hö under de fem år berättelsen omfattar har varit:

	Spannmål.	Hö.
År 1881.....	Under medelmåttan.	Betydligt under medelmåttan.
» 1882.....	Fullt medelmåttig.	Medelmåttig.
» 1883.....	God.	Fullt medelmåttig.
» 1884.....	God.	Fullt medelmåttig.
» 1885.....	Nära missväxt.	Fullt medelmåttig.

Den på orten producerade spannmål, årsväxten må hafva utfallit ymnigt eller ringa, är dock ännu icke något år tillräcklig för behofvet med afseende på den stora mängd icke-jordbrukare och löse arbetare, som hos affärsmännen måste förse sig med sina behof. Sjelfva den faste jordbrukaren på kustlandet kan väl i goda år berga sig med afkomsten från sitt hemman; men längre inåt landet är förhållandet icke sådant. Den odlade jordens areal är i allmänhet för ringa att kunna lemna en afkastning, tillräcklig för befolkningens behof. Om emellertid jordbrukets utveckling fortgår med samma raskhet, som under de senare åren varit fallet, så torde icke så lång tid behöfva förflyta, innan Vesterbotten kan anses odla säd, som räcker till för länets behof, naturligtvis med undantag af de år, då skörden utfaller ogynnsamt.

Införseln beräknas ungefärligen hafva utgjort:

	Omalen spannmål. Kubikfot.	Diverse mjöl. Centner.
1881.....	56,500	260,000
1882.....	41,200	71,500
1883.....	28,300	182,000
1884.....	28,600	153,300
1885.....	40,600	126,900
Summa	195,200	793,700

Prisen å spannmål och potatis hafva under perioden vexlat på olika orter till följd af tillgång samt fraktkostnad till de mera aflägsna orterna inom länet. Sålunda ställa sig prisen i lappmarken städse högre än i kustlandet; men efter medelberäkning torde de ungefär vara:

År	Rågmjöl. 20 skålp.		Kornmjöl. 20 skålp.		Råg. 1 kubikfot.		Korn. 1 kubikfot.		Hafre. 1 kubikfot.	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
År 1881.....	1	82	1	98	2	83	2	48	2	29
» 1882.....	1	71	1	92	2	65	2	38	2	35
» 1883.....	1	63	1	85	2	58	2	28	2	27
» 1884.....	1	57	1	78	2	57	2	32	2	24
» 1885.....	1	49	1	69	2	48	2	38	2	10

Antalet hemman eller brukningsdelar inom länet utgjorde vid 1885 års slut 10,834; antalet torpare och landbönder 979.

Stattorpare och jordtorpare med dagsverkskyldighet finnas icke. Vid upprättande af torparekontrakt betingar sig vanligen jordegaren en bestämd städja, hvaremot den årliga afgiften till stamhemmanet sällan är högre än den vanliga afgälden. Dessa kontrakt gälla antingen för vissa år eller också upplåtas torpen med full eganderätt.

Dagsverksprisen hafva varierat för män under våren och sommaren mellan en krona femtio öre och tre kronor samt under

vintern mellan en krona och en krona femtio öre, för qvinnor mellan en krona och en krona femtio öre sommardag samt mellan 75 öre och en krona vintertid.

Ökedagsverke har i allmänhet betingat tre å fyra kronor; men stundom uppgått ända till sju å åtta kronor. Dränglönen har varierat mellan 100 och 250 kronor samt lönen för piga mellan 50 och 80 kronor; och kan värdet af kost och lön beräknas hafva uppgått till 300 å 450 kronor för dräng och till 200 å 280 kronor för piga.

Såsom ett bihang till jordbruket torde böra nämnas *trädgårdsskötseln*. Denna kan sägas helt och hållet hafva legat nere ända till på senare åren, då en förändring till det lättre inträdt jemväl i detta afseende. På hushållningssällskapets förvaltningsutskotts hos landstinget derom väckta förslag, beslöt landstinget 1883 att anslå lön åt en länsträdgårdsmästare. Efter en af förvaltningsutskottet för hvarje år uppgjord plan har denne rest omkring i olika trakter af länet, meddelat underrättelser och upplysningar rörande trädgårdsskötseln, verkställt utstakningar till trädgårdar, plantering af träd och buskar samt frösådd med mera. Dessa resor synas redan hafva burit frukt; och här och der på landsbygden ser man mindre trädgårdsanläggningar. Då en del köksväxter visat sig kunna med fördel odlas inom länet samt lemna en produkt, i välsmaklighet öfverträffande sydligare orters, torde denna binäring kunna hafva framtid för sig; utom det att förut varande stora obegagnade planer kring boningshusen komma att på ett nyttigt sätt användas.

Den i förra berättelsen omförmålde länskemisten utöfvar fortfarande sin gagnande verksamhet. Vid den *kemiska stationen* hafva verkstälts en mängd prof och undersökningar af till landtbruket hörande föremål såsom frön, jordarter m. m. Antalet af å dylika föremål verkställda undersökningar utgjorde

År 1881.....	112.
» 1882.....	176.
» 1883.....	105.
» 1884.....	50.
» 1885.....	53.
Summa	496.

B) Boskapsskötseln. Under rubriken jordbruk har omförmälts, hurusom detsamma under perioden gått framåt samt egnats en välförtjent uppmärksamhet. Der nämndes äfven att foderodlingen börjat intaga en mera bemärkt plats än tillföre. Samma vitsord torde man vara berättigad lemna boskapsskötseln. Nekas kan visserligen icke, att både stallens och ladugårdens inredning och ventilation lemna mycket öfrigt att önska; men redan den omständigheten, att man, i synnerhet i nedre landet, börjat bestå boskapen kraftigare foder och bättre rykt, innefattar ett framsteg i den rätta riktningen, som ej torde öfvergifvas. Och ser man flerstädes på landsbygden, der man efter laga skiften eller af annan orsak nödgats ombygga ladugårdarna, att dessa tilltagas rymligare och luftigare samt nästan alltid förses med eldstad, genom hvilken anordning en sund luft åstadkommes. En lång tid torde ännu komma att förflyta, innan vigten af ändamålsenliga bostäder åt kreaturen tillfullo inses.

Af *hästar* förekomma flere olika raser, hvilka för det mesta utmärka sig för styrka och hårdighet. Utom den inhemska rasen, finnes ett icke obetydligt antal hästar af finsk härkomst; och genom korsning med de genom hushållningssällskapets för-

sorg införskrifna norska hingstarna kan man säga att under de senare åren uppkommit en förbättrad ras, hvilken såväl genom kroppsformen som genom egenskaper i öfrigt väsentligt skiljer sig från de äldre raserna. Genom de årligen förekommande hästpremieringarne har intresset för att erhålla vackra djur tilltagit i synnerhet å nedre landet.

Skötseln af hästarne är deremot långt ifrån hvad den borde vara; och det ännu brukliga sättet att redan i andra och tredje året använda hästarna såsom dragare är allt annat än lämpligt; äfven äro hästarnas rykt och ans, om också bättre än förut, icke sådana de borde vara, ehuru väl berömliga undantag finnas.

Prisen på hästar hafva under perioden mycket vexlat. Goda arbetshästar hafva betingat från 3- till 600 kronor och derutöver, allt efter ålder och beskaffenhet; men vid periodens slut hafva de betydligt nedgått i pris, dertill orsaken dock icke får sökas i en försämrad beskaffenhet, utan i den knappa penningtillgång, som på sista tiden varit rådande.

Med stort intresse synes befolkningen hafva omfattat det tillfälle att försäkra sina hästar, som bereds af Vesterbottens läns *hästförsäkringsbolag*, för hvilket bolagsregler af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande faststälts år 1884. Bolagets försäkringssumma öfverstiger redan 800,000 kronor. Tjugonio förlorade hästar hafva under sistförflutna år ersatts med tillhoppa 10,300 kronor, på sätt närmare inhemtas af nedanstående

Uppgift om Vesterbottens läns Hästförsäkringsbolags verksamhet år 1885.

1. Inrättningens benämning: Vesterbottens läns hästförsäkringsbolag.	Summa.	
" verksamhetsområde: Vesterbottens län.		
2. År, då verksamheten började: 1884 i november.		
3. Influtna försäkringsavgifter eller utdebiterade belopp för 1885	12,284	25
4. Öfriga inkomster (inträdesavgifter m. m.)	2,167	56
5. Utbetalda ersättningar	10,300	81
6. Öfriga utgifter	3,653	60
7. Befintliga fonder eller tillgångar vid slutet af år 1885 (reserv-fonden)	2,172	31
8. Värdet af den under loppet af år 1885 försäkrade egendomen	772,850	—
9. Värdet af den vid slutet af år 1885 kvarstående försäkrade egendomen	828,950	—
	Kronor.	
10. Utdebiteringsgrund: Utdebiteradt belopp för hvarje 100 kronors ansvarighetsbelopp år 1885	1	50
	Antal.	
11. Antal hästar, för hvilka under år 1885 utbetalts ersättning	29	

Under åren 1883 och 1884 hafva tre elever med understöd af hushållningssällskapet genomgått en kurs vid hästskötarskolan i Klämostorp och derefter antagit hästskötarplassen inom länet. Likaledes hafva två personer, jemväl på hushållningssällskapets bekostnad, genomgått kurs vid veterinärinstitutets hofbeslagsskola i Stockholm, samt äro nu såsom hofslagare bosatte på olika ställen inom länet.

I fråga om *nötboskapen* hafva flere försök af hushållningssällskapet blifvit gjorda för att förädla den inhemska rasen genom blandning med algauer- och andra raser. Likaså hafva för längre tid tillbaka premier för uppfödande af ungboskap af landstinget beviljats. Emellertid har man på senare tiden kommit till tämlig visshet derom, att den inhemska s. k. fjellrasen bäst lämpar sig för ortens behof; och vid den landtbruksutställning, som år 1882 egde rum i Sundsvall, erhöi en af länets hushållningssällskap utställd grupp af dylika djur första priset. Vid den landtbruksutställning, som innevarande år egde rum i Stockholm, tilldelades flere kreatur af omförmälda ras pris. Tillika upplystes, att af alla kreatur från de olika landskapen dessa kreaturs mjölk hade största fetthalten. Det vill alltså synas som om förbättring af denna ras skulle vara det mest eftersträfvansvärda målet för erhållande af en fullgod kreaturstam. Och såsom ofvan nämnts, är början till ett bättre gjord genom den kraftigare utfodring, som djuren nu mera allmänt erhålla, särskildt i nedre landet.

Prisen på kreatur hafva under perioden vexlat mellan 60 och 120 kronor.

Frågan om boskapsskötseln eger ett nära sammanhang med de produkter, som från ladugårdarna erhållas; och i sådant afseende har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den stora glädjen att kunna intyga, det *mejerihandteringen* inom länet under perioden tagit ett stort steg framåt. Att mejerihandteringen är för länet synnerligen vigtig, är numera en erkänd sak; och torde denna handtering komma att blifva den naturliga grund, hvarpå länets ekonomiska sjelfständighet skall hvila; ty då mejerihandteringen ytterst stöder sig på erhållandet af en riklig fodertillgång samt gräsväxten ej är beroende af det norrlandska jordbrukets svåraste fiende frosten, såsom fallet är med de olika sädesslagen, kan man i allmänhet räkna på så stor höafkastning, att den är tillräcklig för kreaturen.

Jemväl i äldre tider utseppades rätt mycket smör från länet till de södra orterna, mest Stockholm; men under den tid, som derefter följde, uppstod den stora skogsindustrien, som, så att säga, uppslukade de öfriga näringarna; och derigenom samt då folkmängden ökades snabbare än odlingen, uppstod ett tillbakagående i samma handtering. Redan på 1860-talet, då flere ogynsamma år inträffade, och efter 1867, som var det svåraste af dem alla, ansågs ett försök böra göras med inrättandet af bymejerier. Härtill fordrades dock kraftig samverkan från flere håll. Landstinget beviljade premier å 200 kronor för den by eller person, som ville anordna bymejeri och hålla sådant i gång under minst tre år. Hushållningssällskapet åtog sig att anskaffa mejerska och biträda mejeriintressenter med anordning af mejeri, anskaffande af inventarier m. m., allt med den påföljd, att på hösten 1867 det första bymejeriet öppnades.

Motståndarne till mejerierna voro emellertid många, och många år förgingo innan nyttan af mejerirörelsen inträngde i folkmedvetandet. De mindre landtbrukarne, till hvilkas fromma mejerierna inrättades, mottogo med misstroende dessa nya anstalter för tillgodogörande af mjölken. De hade deraf aldrig förut haft någon nämnvärd inkomst och slösat dermed på ett sätt, hvarom de sjelfva knappast gjort sig begrepp; och då frågan om anläggandet af mejerier uppstod, trodde de sig ej hafva någon mjölk att afyttra. Äfven motarbetades frågan af handlande och andra, hvilka fruktade att icke få smör till samma billiga

pris som förut. Först under det sista decenniet kan man emellertid säga, att befolkningen börjat tro på gagnet af denna vigtiga näringsgren; och på trakter, hvarest förut utdrifning af skogsprodukter samt forslandet af varor utgjorde den egentliga, lätt förvärfvade och lätt förslösade inkomstkällan, lemna nu mejerihandteringen en jemn och säker afkastning, på samma gång som det befördrar hemmanens ökade och förbättrade odling samt arbete i och omkring hemmen.

Efter hand inrättades nio bymejerier, hvilka likväl sedermera, utom två, öfvertogs af »Vesterbottens mejeriaktiebolag». Detta bolag upplöstes emellertid år 1875, vid vars slut endast fyra mejerier, förutom ett vid Robertsfors bruks- och landt-egendom, kvarstodo och innehades af intressenter bland hemmans-egarne. Vid dessa mejerier uppgick tillverkningen under perioden 1871—1875 till omkring 152 centner smör, 1,630 centner sötmjölks- och kumminost samt 95 centner mesost. Under påföljande femårsperiod tog mejerirörelsen bättre fart och 9 nya mejerier anlades, så att mejeriernas antal vuxit till fjorton, deruti inbegripet det vid Robertsfors. Såsom af förra femårsberättelsen framgår, utgjorde tillverkningen vid dessa 14 mejerier under sistberörda period 256 centner smör, 6,925 centner sötmjölksost, 69 centner skumost och 9 centner mesost. Under perioden hade alltså tillverkningen af sötmjölksost mera än fyrdubblats. Under nu ifrågavarande period hafva mejerierna tillväxt med femton, så att vid periodens slut tjugonio mejerier funnos inom länet. Sedan dess har antalet än ytterligare ökat, och flere äro under anläggning, så att inom kort torde 40 mejerier vara i gång. Någon tillförlitlig uppgift om samtliga mejeriers verksamhet under perioden har icke varit möjlig att erhålla.

Enligt uppgifter, erhållna om en del af mejeriernas verksamhet, har tillverkningen vid endast sju af mejerierna uppgått till i rundt tal 6,000 centner sötmjölksost; och vid alla mejerierna sammanlagdt torde omkring 8,000 centner dylik ost till ett värde af, lågt taget, 350,000 kronor hafva tillverkats. Prisen på ost, som numera utgör den nästan enda vara, som tillverkas vid mejerierna, hafva under de sista fem åren vexlat mellan 40 och 65 öre för skålpund. Ehuru mejerihandteringen således visat ett synnerligen vackert resultat, kan den likväl ännu icke på långt när sägas hafva nått höjdpunkten af sin utveckling. Inom de vidsträckt lappmarkssocknarne finnes ännu icke något mejeri. Ännu återstår jemväl mycket att göra, på det att osten må erhålla en jemn och likformig beredning samt för att förskaffa densamma en god afsättning så inom som utom riket. Åtgärder för att nå detta mål hafva börjat vidtagas; och de bemödanden, som i berörda hänseende göras, skola helt säkert kröas med framgång.

Smörtillverkningen har icke hållit jemna steg med ostberedningen, men äfven den kan sägas hafva utvecklats icke obetydligt. Genom de resor, som den af hushållningssällskapet aflönade länsmejerskan gör inom länet och under hvilka hon tidtals uppehåller sig i skilda byar, lemnande undervisning uti smörberedning, har noggrannare omvårdnad deråt egnats, hvilket också haft till följd, att det smör, som utföres i marknaden, är vida bättre, än förut varit händelsen. Någon export af smör utom länet förekommer emellertid icke i större skala. Till följd af de under större delen af perioden rådande dåliga penningetiderna har priset på smör icke varit högt, utan varierat mellan 10 och 16 kronor för 20 skålpund.

Statens *mejeriskola* vid Robertsfors har under perioden varit i full verksamhet och tilloppet af elever städse varit större än tillgången på elevplatser. Årligen hafva sex elever utexaminerats, hvilka i allmänhet erhållit anställning så inom som utom länet.

Färskötseln står på ungefär samma ståndpunkt som förut. Försök hafva dock gjorts att genom korsning med rasbaggar förbättra den vanliga rasen, som såväl i fråga om ullrikedom som köttmängd lemna mycket öfrigt att önska.

Svinafveln ligger jemväl nere och den skötsel, som egnas åt dessa djur, är oftast olämplig. Det skulle vara af icke ringa gagn för länets befolkning i allmänhet, men för hvarje särskild jordbrukare i synnerhet, om bättre insigt rörande denna del af jordbruksnäringen kunde spridas; då det står utom allt tvifvel att här, lika väl som på andra sidan Bottenhafvet, finnas utvägar för svinafvelns bedrivande i större skala än nu, och då med all sannolikhet kunde emotses, att de ansenliga summor, hvilka för inköp af svinkreatur och fläskvaror nu betalas till utlandet, skulle blifva en välkommen sparpenning.

Någon elakartad allmänare sjukdom bland kreaturen har under perioden ej blifvit iakttagen, ehuru fall af rots och springorm bland hästar här och der förekommit.

Såsom ofvan nämnts, hafva renhjordarne minskats. Årligen torde afyttras omkring 550 centner renkött till ett pris af omkring 25 kronor per centner, samt 1,200 renskin till pris varierande mellan tre och åtta kronor för hvarje skinn.

C) Skogshushållning. Revirens och revirförvaltarnes antal är enahanda som under föregående period. Så är äfven förhållandet med revirens områden med undantag deraf, att Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 20 oktober 1882 bestämt, att Skellefteå elf från och med år 1883 och tills vidare skall utgöra gräns emellan Norsjö och Skellefteå revir, så att Norsjö revir tillökas med den söder om Skellefteå elf belägna delen af Skellefteå socken, hvilken således skall frångå Skellefteå revir, hvaremot till detta senare lägges den Norsjö revir förut tillhörande delen af Norsjö socken, som är belägen norr om nämnde elf. I förra femårsberättelsen uppgafs, att någon förnuftig hushållning med de *enskildes skogar* i de delar af länet, hvarest fri dispositionsrätt öfver skogen är medgifven, icke egde rum, utan att fastmer en delvis till skogssköfving öfvergående misshushållning med denna dyrbara egendom föröfvades. Ehuru jemväl under denna period någon ordnad hushållning af ifrågavarande skogar ej blifvit införd, utan skogsalstren fortfarande uttagas genom planlös blädning, synes dock nu, sedan den gröfre skogen mer och mer glesnat, samt Kungl. Förordningen den 23 juni 1882 angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog inom de delar af länet, som ej tillhöra lappmarken, träd i verksamhet, den förut pågående skogssköfvingen hafva minskats.

En medverkande orsak till bättre skogsvård, jemväl å en del af de byar och hemman inom länet, hvilka, enligt uppgift i sist afgifna berättelse, voro och ännu äro i saknad af hus- och byggnadstimmer, torde blifva de laga skiften, som öfvergått en del af dessa byar; ty derigenom att enhvar erhåller sitt område, egnas större och sorgfälligare omvårdnad såväl åt inegor som åt skogsmark. En mängd skogsaffall, som förut legat och ruttnat ute å marken och varit till hinder, ej mindre för åter-

växt af skog, än äfven för åstadkommande af bete, kommer helt säkert att tillvaratagas, för att spara den redan förut allt för obetydliga skogstillgången.

Omförmälda Kungl. Förordning, som den 1 oktober sistnämnda år trädde i verksamhet, har satt en gräns för den yngre friska skogens nedhuggning till sparexport. Då före denna lags införande skogarna sköflades ända ned till de minsta dimensioner, och de vackraste unga träden apterades till sparrar, har deremot nu den enskilde skogsegaren börjat tillvarataga vindfällan samt torra och skadade träd för skeppning. Af den mera tänkande befolkningen erkännes också allmänt nyttan af den nya lagen; men lärar, enligt hvad vederbörande revirförvaltare i Skellefteå norra och södra revir upplyst, missnöje öfver densamma i ett afseende råda. Lagen medgifver nemligen icke jordegare rätt att till sågning och skeppning använda det undermåliga virke af frisk beskaffenhet, som måste afverkas i och för odling och röjning; och revirförvaltaren eger ej rättighet att utstämpla annan skog af undermålig beskaffenhet än sådan, som i enlighet med grunderna för en god skogshushållning bör afverkas. Revirförvaltarne anse derföre, att ett tillägg till lagen, som i vissa fall kunde bereda jordegaren ett fördelaktigare tillgodogörande af skogen från odlingsmarkerna, af honom skulle helsas med glädje och äfven vara af behovet påkalladt. Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande tror visserligen, att en förändring af eller tillägg till författningen i berörda syfte skulle kunna vara af gagn, men äfven lätt föranleda till missbruk på så sätt, att utstämpling i och för odling begärdes, men att odlingen sedermera, efter det utstämplingen väl egt rum, ej verkställdes. Denna svårighet torde dock genom särskilda lagbestämmelser kunna öfvervinnas.

Sedan lagen börjat tillämpas, hafva inom sistnämnda två revir tagits i beslag 2,610 mindre sågtimmer och 9,163 sparrar, men i de öfriga kustreviren endast smärre partier träd, å hvilkas antal uppgift ej erhållits; och torde jemväl häraf kunna slutas till, att den nya författningen helsats med tacksamhet.

Inom lappmarken är dispositionsrätten öfver de enskildes skogar ej fri, utan verkställes utsyning å hemmansegarnes behof af skog genom vederbörande jägmästare. Och derigenom är äfven skogens beskaffenhet derstädes betydligt bättre än inom öfriga delar af länet. Emellertid är afverkningsrätten till flertalet af de enskilda skogarna försäld till sågverksegare, vanligen på femtio års tid från det afvittringen fastställes. Det är af vigt, att lagstiftningen om skogens utsyning kvarstår oförändrad, ty afverkningens frigifvande blefve helt säkert liktydigt med de enskilda skogarnas snara uthuggande. Stor både skada och förlust skulle derigenom komma att tillskyndas lappmarken och dess hemmansinnehafvare, hvilka, vid skogskontraktens ingående, helt visst icke tänkt sig möjligheten af en förändrad lagstiftning, innan den i kontrakten bestämda tiden gått till ända. Önskingar om kvarstående af nu gällande bestämmelser rörande dispositionsrätten af skogen i lappmarken uttalades äfven vid de sammanträden, som på våren 1881 af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande höllos med befolkningen i större delen af länet i lappmarker rörande dess angelägenheter.

I sammanhang härmed kan Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande icke undgå att uttala sin öfvertygelse om olämpligheten af afverkningskontrakt, ställda på så lång tid som 50 år. Genom skogens skiljande från hemmanet under en så lång tid,

beröfvas detta senare den afkastning, som skogen eljest skulle lemnat och som väl kan behöfvas för nedläggande af förbättringar på jordens brukande m. m.

Om afverkningsrätten af träd på vissa dimensioner deremot upplåtes på högst ett tiotal af år, kunde man hysa större förhoppningar om att köpesumman för skogen komme hemmanet till godo, hvarjemte den då återstående skogen fölle åter till hemmansinnehafvaren, hvilken derigenom inom jemförelsevis kort tid kunde komma i tillfälle att antingen sjelf afverka den mogna skogen eller också ånyo öfverlåta afverkningsrätten på kortare tid.

Då Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande yttrat, att skogstillgången inom lappmarken är bättre än uti kustlandet, är dermed icke nog sagdt; ty medan de enskilda skogarna i kustlandet, på några undantag när, äro till största delen uthuggna, så är skogen i lappmarken grofväxt och till stor del af god beskaffenhet, hvarjemte den förekommer i riklig mängd på de trakter, naturen anvisat till skogbärande mark; varande dock äfven inom lappmarken skogstillgången i närheten af de större flottlederna i hög grad medtagen i följd af den lindrigare kostnaden för detta virkes nedforslande till vattendragen.

I berörda afseende yttrar revirförvaltaren i norra Lycksele revir: »Skogstillgången är god och grofva virkessortiment allmänna. Som afverkningen ännu i allmänhet bedrifves i gammal skog, så följer deraf, att den erhållna sågade varan, oaktadt eller kanske rättast just till följd af sin groflek, icke lemnar stor procent prima kvalitet. Men att utbytet från råvaran i dessa vattendrag utfaller sämre, än rimligen kan förväntas, har dock en helt annan grundorsak: den förnämligast härtill bidragande orsaken är nemligen med bestämdhet det otidsenliga sätt, hvarpå flottningen handhafves och bedrifves. Det är icke svårt, äfven för icke fackmannen, att fatta, att då virket, när flottningen för året skall afstanna, icke insläppes i förvaringsbom, hvarest det får ligga å ständigt flott vatten, tills nästa års flottning vidtager, utan barkadt, som det är, lemnas att å stränder, klippor, högt i forsar spricka sönder under sommar- och nästa års värsole, så skall en virkesförsämring ega rum, som med nödvändighet alstrar sämre kvaliteter. Det är icke ovanligt att höra beskärmande utgjutelser öfver virkets usla beskaffenhet, hvilken uppgifves omöjliggöra erläggande af fordrade skäliga pris, men med all säkerhet måste virkets behandling under flottningstiden tillskrifvas hufvudorsaken till det mindre värdefulla utbytet. Naturligt är, att den magrare jordmånen, det högre läget och den till följd af dessa omständigheter erforderliga längre omloppstiden ock måste i sin mån här, som annorstädes i Norr- och Vesterbottens län, inverka; men all misshandel straffar sig sjelf och att bättre utbyte skulle erhållas, om tillräckligare flottningsanstalter vore träffade, virkets flottningsbehandling blefve mera tidsenlig och flottningen i allmänhet mera fortskyndades, än hvad nu är fallet, hvilket sistnämnda som oftast och i allmänhet kan ega rum, det måste anses vara obestridligt.»

Den bästa skogen finnes emellertid inom Vestra och Östra Åsele revir; och inom det förra reviret betingar den vid försäljningar de högsta prisen, hvartill äfven en hufvudsaklig anledning är att söka i den lifigare konkurrens, som eger rum i detta revir.

Någon egentlig *skogsvård* förekommer icke inom länet; och verkställas gemenligen afverkningarne utan tanke på någon åter-

växt. Ytterst få enskilda personer hafva låtit verkställa indelning af sina skogar. De på statens bekostnad hitsända skogsingenjörerna anlitas, såvidt känt är, aldrig af någon till allmogen hörande person inom länet och sällan af några andra. All återväxt af skogarna befordras genom sjelfsådd; och torde det icke, åtminstone ej på lång tid, vara att tänka på skogsplantering eller sådd inom de vidsträckta och glest befolkade skogstrakterna inom länet. Förvaltaren i Vestra Åsele revir yttrar härom: »Skogens för yngning måste häruppe alldeles nödvändigt försiggå genom sjelfsådd; ty plantering och kulturer, huru grannt skogskultur i Norrland än låter, äro lika omöjliga som till kostnaderna oberäkneliga, dels till följd af de ofantliga vidder, som det här är fråga om, dels genom den långa omloppstid, som erfordras för frambringande af afyttringsbara dimensioner, dels äfven genom betning, uppfrysning, höga arbetslöner m. m. Här gäller det att arbeta naturen i händerna, att med minsta möjliga kostnad åstadkomma en lämplig bädd för det sjelfsådda fröet, beredande af lagom ljus och framförallt att sätta en dam för de tid efter annan förödande skogseldarna.»

Oloflig afverkning af skog är i aftagande; och om sådant än till största delen måste tillskrifvas den kraft, hvarmed vederbörande åklagare, särskildt jägeritjenstemännen, beifra dylika förbrytelser, torde man också kunna antaga att befolkningens medvetande om det lagstridiga i dessa förbrytelser vaknat till lif. Dock torde väl äfven den omständigheten, att trävarukonjunkturerna under perioden varit dåliga och virkesprisen låga, i sin mån bidragit till åverkningarnes upphörande.

I afseende på åtalade åverkansförbrytelser åberopas följande uppgift:

År	Antal för skogsåverkan bötfälde personer.	Beloppet af för skogsåverkan ådömda böter.	
		Kronor.	öre.
År 1881.....	104	4,650	—
» 1882.....	71	3,055	—
» 1883.....	39	1,145	50
» 1884.....	58	2,242	—
» 1885.....	78	2,610	—
Summa	350	13,702	50

Under perioden hafva för stöld af skog blifvit dömda:

År	Antal sakfälde personer.	Beskaffenheten af ådömda straffbestämmelsen.
År 1881.....	1	3 månaders straffarbete.
» 1882.....	—	
» 1883.....	1	4 månaders 15 dagars straffarbete samt 2 års förlust af medborgerligt förtroende öfver strafftiden.
» 1884.....	2	En 2 och en 3 månaders straffarbete samt ett års förlust af medborgerligt förtroende.
» 1885.....	1	1 års 6 månaders straffarbete samt förlust af medborgerligt förtroende i fem år.
Summa	5	

Skogseldarna under perioden hafva — jemförelsevis med den föregående — varit af ringa omfattning, utom i Lycksele norra

och södra samt Norsjö revir, der de särskildt under 1882 och 1883 års sommar varit svåra och enligt uppgift af revirförvaltarna beklagligt nog anlagda. Allmännast torde emellertid skogseldarna föränledas af vårdslöshet hos vallhjon samt andra personer, som färdas genom skogarna och antända eldar, hvilka de sedermera ej ordentligt släcka. Äfven vid risbränning och svedjande uppstå allt emellanåt skogseldar. Då några exakta uppgifter derom ej erhållits, kan någon uppgift om skogseldarnas antal ej lemnas.

För att minska skogseldarna, hvilkas förderfighet för skogen är erkänd, hafva åtskilliga åtgärder vidtagits. Så har länets landsting år 1882 anslagit premier till upptäckare af anstiftare till skogseldar samt till dem, som visat raskhet vid dylika eldars dämpande. I enahanda syfte hafva under åren 1884 och 1885 af staten aflönade brandrotmästare varit anstälde inom de olika reviren. Dessa rotmästare ega att, enligt särskilda för dem utfärdade förordnanden, med åtnjutande af polistjenstemans befogenhet och skydd, då skogseld utbryter inom det distrikt eller den rote, der de blifvit anstälde, i första hand uppbåda närboende och öfver dem taga befäl vid släckningen, intill dess skogs- eller kronobetjening hinner att ankomma; att vid större eldfara sända bud till närmast boende kronojägare eller kronobetjent; att, derest fara för eldens spridning sådant kräfvär, utfärda budkaffe; att till beifran anmäla dess nedläggande eller uteblifvande från skogseld, samt att genom råd och förmaningar söka förmå befolkningen att varsamt umgås med eld ute å marken vid svedjande eller eljest. Liknöjdheten att deltaga uti släckningen af skogseldar är emellertid fortfarande ganska stor; och torde så förblifva, intill dess strängare straffbestämmelser för förseelser i berörda hänseenden varda gifna än de nu gällande, hvilka, ehuru för sin tid lämpliga, genom penningens sjunkande värde numera förlorat största delen af sin betydelse.

Under 1881, 1882 och 1885 års höstar hafva häftiga stormar nedbrutit en mängd skog inom olika trakter af länet.

Af skogsinsekter hafva såväl bark- som mörghärdar förekommit talrikt och lära vara de vanligaste skadeinsekterna. Den skada, som insekter förorsaka den friska och växande skogen, lär emellertid vara högst obetydligt, hvilket beror på den rikliga tillgången på vindfällan och af ålder eller eld eljest skadad, oduglig skog, som är begärligast och i första hand angripes.

Jemlikt gällande flottningsstadga, som under perioden börjat tillämpas, hafva en mängd *flottningsregleringsundersökningar* blifvit verkställda och utslag meddelade, såväl angående åtskilliga vattendrags upplåtande till allmänna flottleder som anläggande af bommar och timmermagasin med mera dylikt. Så hafva nära nog alla äldre flottleder, tillhörande Umans och Vindelns vattensystem underkastats syn och undersökning, hvarförutom utslag meddelats rörande inrättandet af en del nya flottleder i vattendrag, tillhörande samma vattensystem. Äfven hafva besigtningar för flottleders inrättande inom Skellefteå elfs biflöden skett, ehuru undersökningshandlingar icke till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande inkommit under perioden. Inalles äro 60 till flottningsstadgan hänförliga mål af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande slutligen afgjorda; och hafva bland dessa flere varit af särdeles vidlyftigt beskaffenhet. Utan tvifvel skola flottningsstadgans bestämmelser, rätt tillämpade och under förutsättning af flottningsavgifternas rättvisa fördelning, komma att utföra en välgörande verkan genom den lätthet, som derigenom

beredes enhvar att i de olika vattendragen få virke framflottadt.

Å kronans behållna marker, hvilkas areal till följd af den ännu ej fullständigt afslutade afvittringen inom åtskilliga lappmarkssocknar icke kan med säkerhet uppgifvas, hafva under perioden utsyningar i föreskrifven ordning årligen egt rum, hvar efter det utsynade virket utbjudits å *virkesauktioner*, som antingen verkstälts af länsstyrelsen eller också, efter dess förordnande, af vederbörande kronofogdar eller länsmän.

Medelpriset för inom de olika reviren under åren försålda sågtimmerträd från kronans skogar har varit följande:

Inom Norsjö revir:

År 1881 pr stycke.....	2'06.
» 1882 d:o	2'16.
» 1883 d:o	2'30.
» 1884 d:o	2'55.
» 1885 d:o	2'21.

Inom Skellefteå revir:

År 1881 pr stycke.....	1'85.
» 1882 d:o	1'68.
» 1883 d:o	1'87.
» 1884 d:o	1'71.
» 1885 d:o	1'61.

Inom Burträsk revir:

År 1881 pr stycke.....	1'62.
» 1882 d:o	1'83.
» 1883 d:o	1'62.
» 1884 d:o	1'50.
» 1885 d:o	1'36.

Inom Umeå revir:

År 1881 pr stycke.....	1'95.
» 1882 d:o	2'22.
» 1883 d:o	2'26.
» 1884 d:o	2'32.
» 1885 d:o	2'04.

Inom Degerfors revir:

År 1881 pr stycke.....	1'68.
» 1882 d:o	1'84.
» 1883 d:o	2'19.
» 1884 d:o intet anbud afgifvet.	
» 1885 d:o	0'80.

Inom Norra Lycksele revir:

År 1881 pr stycke.....	1'95.
» 1882 d:o	2'22.
» 1883 d:o	3'55.
» 1884 d:o intet anbud afgifvet.	
» 1885 d:o	1'95.

Inom Södra Lycksele revir:

År 1881 pr stycke.....	1'55.
» 1882 d:o	1'13.
» 1883 d:o	2'24.
» 1884 d:o	2'00.
» 1885 d:o	2'01.

Inom Östra Åsele revir:

År 1881 pr stycke.....	1'40.
» 1882 d:o	2'46.
» 1883 d:o	2'69.
» 1884 d:o	3'14.
» 1885 d:o	2'90.

Inom Vestra Åsele revir:

År 1881 pr stycke.....	2'83.
» 1882 d:o	3'11.
» 1883 d:o	3'89.
» 1884 d:o	4'13.
» 1885 d:o	3'86.

Såsom af ofvanstående redogörelse synes, gestalta sig prisen för virket ganska olika inom de olika reviren; och äro anledningarna härtill flere. Så upplyser revirförvaltaren i Skellefteå revir, att bland de försålda träden inbegripits en stor del smärre träd af skadad beskaffenhet, hvilkas lägre värde betydligt inverkat på medelprisen.

Inom Burträsk och Umeå revirer är virkestillgången jämförelsevis ringa, virkets dimensioner små samt i det förra konkurrensen obetydlig.

Sämst ställa sig med afseende å virkets groflek prisen inom de begge Lycksele-reviren och Degerfors revir. Hufvudanledningen härtill är att söka i bristande konkurrens. Härom yttrar revirförvaltaren i norra Lycksele revir följande:

»Derigenom att i Umans och Vindelns stora ådalar hufvudsakligast endast tvenne trävaruaffärer äro etablerade, hvilka slagit under sig nästan all enskild skog, möter det nästan alltid svårighet att för kronans virke erhålla nöjaktiga och virkets värde motsvarande pris. De timmerstarka bolagen, som för närvarande och ännu en tid framåt äro oberoende af virkesinköp från kronans skogar, uppträda knappast som spekulanter vid virkesauktionerna, dervid inköpande helst obetydliga partier af det utbudna. Att på ett eller annat sätt framkalla konkurrens är därför en bjudande nödvändighet och de uppostringar, som därför göras, blifva otvifvelaktigt i framtiden mångdubbelt ersatta.

För att i någon mån belysa det ogynnsamma resultatet af kronans virkesförsäljningar inom Norra Lycksele revir meddelas, att följande anbud erhöles:

	För bjelkträd.	För sågtimmerträd.
År 1875	gjordes icke några anbud.	
» 1876	d:o	d:o.
» 1877	2'75	1'12 { för en mindre del af hvad som utsynats.
» 1878	gjordes icke några anbud.	
» 1879	gjordes icke antagliga anbud.	
» 1880	2'50	1'40.
» 1881	3'00	1'69
» 1882	2'76	1'63 { för en del af det utsynade.
» 1883	3'92	2'19 { konkurrerade herrar Grafström & Hörnell.
» 1884	gjordes icke några anbud.	
» 1885	1'95	1'95 { för 2/5 af det utsynade.
» 1886	1'65	1'65 { för 1/5 af det utsynade.
eller i medeltal för sju år	2'65.	1'67.

Af ofvanstående visar sig, att på tolf år totalförsäljning endast egt rum tre år, att anbud icke afgifvits under fyra år och under ett år oantagliga sådana, att under fyra år endast delvis försäljning kunnat ske, att endast ett år, då en tillfällig konkurrens egde rum, nöjaktiga pris erhöles och att medeltalet af prisen utgjorde under de sju år, då det lyckades att något försälja, för bjelkräd 2: 65 och för sågtimmerkräd kronor 1: 67.»

I hvad revirförvaltaren sålunda yttrat kan Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande icke annat än instämma. Tvifvels-utan böra åtminstone, så snart gynsamare tider för afyttrandet af trävaror inträda, kraftiga åtgärder vidtagas för åstadkommande af lifigare trävarurörelse i dessa vidsträckta floddalar, hvarest millional trääd af mogen och öfvermogen beskaffenhet växa.

Det gynsamaste förhållandet visar virkesförsäljningen från de begge Åsele-reviren. De högsta prisen betingar dock virket från Vestra Åsele revir, der under perioden medelpriset stigit med öfver en krona för hvarje träd; och yttrar revirförvaltaren härom: »att Vestra Åsele revir i regel måste, hvad virkesprisen vidkommer, intaga främsta rummet inom distriktet låter förklara sig genom dess belägenhet, uteslutande inom Ångermanelfvens floddal, dess flottning, som äfven för de talrika och oftast reglerade bivattendragen alltid endast är ettårig, dess i allmänhet långväxta skog och i jemförelse med vid kusten grofva timmerdimensioner. Orsaken åter till den ofantliga skilnad, som för närvarande uppstått mellan dervarande pris och öfriga revirens inom länet, torde böra sökas deruti, att befolkningen ännu ej hunnit sälja bort sina skogar, hvarigenom intet dominerande sågverksbolag finnes, utan äro skogsaffärerna här fördelade på en mängd händer. Tio å tolf olika sågverk äro nemligen här representerade, hvarförutom bland allmogen på sista åren eller från och med nya utsynings- och försäljningssättets införande en omfattande spekulation i skogseffekter uppstått.»

Det af revirförvaltaren omnämnda nya utsyningsättet består deruti, att, sedan några år tillbaka, kronovirket inom länet utstämplas, innan det försäljes å auktion. I fråga om försäljningssättet har beträffande försäljningen af virke från Vestra Åsele revir vidtagits den ändring, att detsamma utbudits på auktion samtidigt inför Länsstyrelsen samt i Åsele och Dorotea sockenstugor.

Tillverkningen af tjära bedrifves fortfarande allmänt inom Degerfors revir samt vissa delar af Burträsk, Norsjö och Lycksele revir.

Denna industri är för orten naturlig samt inbringar betydliga summor till länet, och då den vanligtvis ej heller inverkar

förstörande på skogen, samt den tid på året, då tillverkningen bedrifves, i allt fall icke användes till jordbruk, kan man icke annat än erkänna dess gagn. Den behållning, som erhålles för hvarje tunna tjära, är emellertid icke stor, hvilket till en del beror på den långa transporten till kusten samt sättet för tjärens försäljning, hvilket är enahanda som det under förra perioden begagnade och uti sist afgifna berättelse omnämnda.

Såsom af nedanstående summariska uppgift å skogsalster, utskeppade från länet under åren 1881—1885, synes, har tjäru-tillverkningen icke så obetydligt ökats under perioden.

Summarisk uppgift å skogsalster, utskeppade från länet under åren 1881—1885:

År	Plankor och bräder.	Bjelkar och sparrar.	Bräder och plankstump.	Stäfver.	Tjära.
	Kub.-meter.	Kub.-meter.	Kub.-meter.	Stycken.	Kilogram.
År 1881.....	188,144	106,386	18,022	591,312	—
” 1882.....	222,326	136,434	12,270	500,390	—
” 1883.....	107,193	110,068	14,687	1,210,591	2,929,519
” 1884.....	231,060	39,778	14,093	1,422,974	4,819,404
” 1885.....	245,917	66,957	21,831	222,560	3,791,880
Summa	994,640	459,623	80,903	3,947,827	11,540,803

Afvittringen inom länets lappmarker har under perioden fortskridit med rask fart. Afvittringsutslag hafva meddelats rörande Lycksele, Fredrika, Åsele och Dorotea socknar. Då under innevarande år utslag jemväl gifvits angående Vilhelmina socken, afvittringsberedningen inom Sorsele är avslutad, samt endast en kort tid återstår, innan samma förhållande inträder med Stensele och Malå socknar, har man berättigad anledning att antaga, det afvittringen i sin helhet inom få år skall vara avslutad i Vesterbottens län; och hyser Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den förhoppningen, att denna lifsfråga för lappmarken och dess befolkning skall blifva till välsignelse för denna del af det vidsträckta länet. Olika meningar hafva gjort sig gällande, i synnerhet rörande storleken af de skogsanslag, som blifvit de enskilde tillerkände, i det att de, hvilka haft att bevaka kronans rätt, ansett dessa anslag vara för stora; hvar- emot befolkningen tyckt sig hafva erhållit för litet skog. Vid sådant förhållande kan Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande icke antaga annat, än att skogen blifvit rättvist fördelad.

I öfrigt tillåter sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att angående de arbeten vid afvittringen inom länet, som under åren 1881—1885 blifvit verkställda, och de kostnader, som under samma år drabbat staten för afvittringen, återopå följande tabeller:

År.	Afmätte			Uträknade och beskrifne						O m r å d e s u t b r y t n i n g.										Utskade och rör- legde rådgångar och skiffelinier. Meter.		
	Hektar.			Hektar.						Hektar.					Mantal å			Antal				
	Ingor.	Skogsmark.	Summa.	Tonter, åker och cirkulationsjord.	Ång.	Odlingssmark.	Skogsmark.	Impediment.	Summa.	Tonter, åker och cirkulationsjord.	Ång.	Odlingssmark.	Skogsmark.	Impediment.	Summa.	gamla hemman.	tillökingsod.	nybyggen.	gamla hemman.		nybyggen.	övertoppmarker.
1881...	11,069	284,214	295,283	447	10,239	383	101,783	182,431	295,283	841	16,506	734	101,214	120,412	239,707	71,844	—	2,749	69	31	—	214,080
1882...	12,807	228,728	241,535	364	11,977	466	98,900	129,828	241,535	1,327	10,573	466	256,562	232,864	501,792	32,280	—	2,140	48	16	135	—
1883...	16,065	152,112	168,177	464	15,045	556	89,428	62,684	168,177	660	26,307	838	110,381	235,349	373,535	63,171	0,281	2,515	79	34	8	450
1884...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	442	13,941	477	78,922	143,792	237,574	26,975	—	1,491	31	15	21	1,907,917
1885...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	387	14,778	651	68,941	107,387	192,144	26,577	—	1,017	98	9	2	—
Summa	39,941	665,054	704,995	1,275	37,261	1,405	290,111	374,943	704,995	3,657	82,105	3,166	616,020	839,804	1,544,752	220,847	0,281	9,912	325	105	166	2,122,447

År.	Årsarfvoden.		Arfvoden enligt taxa.		Arfvodesförhöjningar, beräknade efter 500 kronor för helt år.		Ersättning för				Arfvodes-tillökningar enligt särskilda nådiga beslut.		U t g i f t e r.						Summa kronans kostnader för afvittringsverket i Vesterbottens län.	
							tjänsteresor.		husrum under sommar-månaderna.				Till gode män.		För handtlangning.		Till åtskilliga personer och ändamål.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
1881.....	4,700	—	64,733	66	3,434	15	4,800	—	800	—	658	25	6,582	24	34,277	27	1,195	25	121,180	82
1882.....	4,700	—	58,284	80	3,455	57	4,550	—	750	—	1,027	—	4,911	72	21,366	35	1,315	38	100,360	82
1883.....	4,700	—	54,912	84	3,153	28	3,886	85	600	—	631	—	5,229	32	17,734	45	1,442	48	92,290	22
1884.....	4,700	—	43,767	99	4,298	74	3,707	78	600	—	736	—	8,943	60	16,116	75	966	79	83,837	65
1885.....	4,700	—	33,459	97	3,210	99	1,850	—	250	—	1,548	94	790	85	—	—	1,314	49	47,125	24
Summa	23,500	—	255,159	26	17,552	73	18,794	63	3,000	—	4,601	19	26,457	78	89,494	82	6,234	39	444,794	75

D) **Rofdjurs utödande, jagtvård m. m.** Några särskilda åtgärder för rofdjurs utödande äro icke vidtagna; och andra grunder för belöningar eller ersättningar åt dem, som fälla skadedjur, äro ej gifna, än de, som finnas bestämda i gällande jagtstadga och dithörande författningar.

Af *rofdjur* förekomma sparsamt björn, varg, jerv och lo samt allmänt räf. Af dessa är det egentligen vargen och jervfen, som göra någon nämnvärd skada på lapparnas renhjordar. Hvad björnen beträffar, kan det ifrågasättas, om ens skottpenningar äro behöfliga, dels emedan den skada, som detta djur gör, är ganska obetydlig och dels emedan björnen i och för sig är ett så värderikt byte, att detta lemna jägaren skäligen ersättning för hafda mödor.

Hösten 1884 och derpå följande vinter förekom hermelinen mycket talrikt från lappmarken och ända ned till kusten. Skinnen betalades då med ett pris af 12 à 20 öre stycket.

Någon egentlig *jagtvård* finnes ännu icke inom länet; och det jägarförbund, som år 1885 bildades och hvarför stadgar äro af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställda, har allt för kort tid varit i verksamhet, för att hafva hunnit uträtta något. Allt för allmänt förekommer bruket af giller och snaror, hvarigenom en myckenhet skogsfogel icke blott fångas utan äfven går förlorad, helst som snarorna ofta icke borttagas på senhösten, utan få vara kvar till våren, då en del fogel under lektiden fastnar i dem och omkommer. Önskvärdt vore om berörda fångstätt kunde afskaffas. Oftast bedrifves denna handtering af inhysingar och lösa personer, hvilka derpå öda bort mycken tid, som helt säkert kunde användas på ett nyttigare sätt. Utom detta händer det icke sällan, att såväl fogel som hare lyckas att slita sig lösa, men hafva snaran quarsittande kring en vinge eller halsen, hvarefter de kunna framläpa lifvet under dagar eller veckor, då de antingen svälta ihjäl eller falla offer för någon räf eller roffogel.

De på landet allmänt förekommande s. k. gråhundarne, hvilka oftast äro hänvisade till de födoämnen, som de sjelfva kunna förskaffa sig, göra äfven stor skada på det nyttiga vilda, som de under sitt kringströfvande i skogarne lyckas bemäktiga sig.

Elgen, som genom kungörelse den 26 september 1879 fridlystes till den 1 september 1882, hvilken fridlysning genom Kungl. Kungörelsen den 12 maj sistnämnda år utsträcktes till den 1 september 1887, har under tiden nästan öfver allt inom länet betydligt förökats; och lär det icke höra till sällsyntheterna att anträffa flockar af tio ända till femton stycken af

dessa vårt lands ståtligaste villebråd; detta oaktadt tjufskytte tyvärr rätt ofta förekommer. Så hafva för oloflig elgjagt under perioden blifvit sakfälda inom Norra Lycksele revir 14 personer, inom Vestra Åsele revir 11 personer, inom Umeå revir 10 personer, inom Burträsk revir 4 personer samt inom Skellefteå revir för samma förbrytelse lagförde jemväl 4 personer. Rörande tjufskyttet å elg, som gemenligen lærer ega rum under vintern, sedan snön fallit och skare uppstått, yttrar vederbörande jägmästare i Umeå revir följande:

»Genom flerårigt lagförbud har elgen varit fredad, men synnerligen inom Bjurholm fallit offer för tjufskytta och illgerningsmän. De förstnämnda af dessa göra dock pinan kort genom en ofta värligtad kula, men de senares framfart är så afskyväckande, att ej nog stort straff derfor nu finnes stadgad. De förfölja det arna djuret på skidor, tills skaren afnött så väl hud som senor på benen, och det utmattade, af trötthet och blodförlust neddignande offret lagt sig, hvarefter de vanligen låta det ligga och pinas, tills trakten rekognoscerats och befunnits »säker» samt djuret riktigt styfnat i lederna, då banesåret gifves med en yxa eller annat tillhygge». Man kan icke gerna annat än instämma med revirförvaltaren uti hans uppfattning om att straffet för ett dylikt tillvägagående är för ringa.

E) **Bergs- och brukshandteringen.** I fråga härom har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att åberopa följande af Bergsmästaren och Riddaren A. Trysén afgifna redogörelse:

»De enda *malmfyndigheter* inom Vesterbottens län, som under denna liksom under föregående perioder tilldragit sig nämnvärd uppmärksamhet, äro jernmalmsfyndigheterna i Näsberget inom Jörns församling. Sedan dessa år 1832 blifvit upptäckta och föremål för inmutning, bearbetades de under samma och början af följande årtiondet, hvarunder något malm fördes till Robertsfors, för att der profvas och tillgodogöras, under det att en annan del transporterades till den inom Norrbottens län då nyanlagda Rosfors masugn. Grufarbetet afstod dock så småningom, dels till följe af transportvägarnes längd, dels ock emedan malmen, såsom svafvelhaltig, ej kunde under alla förhållanden med fördel användas; och grufvorna förföllo i ödesmål. Omsider uttogos å malmfältet år 1864 af Inspektoren D. Lundmark nya mutsedlar till ett antal af 49. Denne öfverlät sin rätt på andra personer och inmutningarne stannade slutligen i Bruksegaren m. m. Gottfrid Bergs händer. I början af 1870-talet inledde denne sistnämnde med tyska kapitalister underhandlingar om grufvornas försäljning, och i sammanhang dermed anställdes åren 1873 och

1874 undersökningar å malmfältet, till en del med användande af tyske bergsmän, hvarunder bland annat äfven en stoll af 117 fots längd blef indriven i berget. Affären blef dock om intet, sedan rättegång om bättre rätt till grufvorna blifvit inledd af jägmästaren G. Rystedt. Denne förlorade visserligen rättegången, men grufarbetet blef ej vidare upptaget och rättigheten till grufvorna försvarades derefter hufvudsakligen genom hvilostånd.

Under den nu ifrågavarande perioden har, på sätt nyss nämnt är, bruksegaren Berg intill år 1885 uppehållit sina rättigheter till förbemälte 49 inmutningar i Näsbergs malmfält, af hvilka inmutningar 15 stycken år 1880 blefvo försedda med utmål. År 1881 uttogos ytterligare mutsedlar å 31 andra fyndställen å detta malmfält, och hafva desse sistnämnde senast innehafva af grosshandlaren i Hernösand J. Cederlunds sterbhus. Malmfältet i sin helhet torde dock numera vara öfvergifvet.

Utom dessa 31 mutsedlar å jernmalm i Näsbergs malmfält hafva å fyndigheter inom länet sex dylika handlingar blifvit under perioden utfärdade, deraf 4 å silfver- och blymalm, 1 å koppar- samt 1 å nickelmalm; men ingen af alla dessa inmutningar har varit föranledd af sådant fynd, som, så vidt känt är, kunnat ingifva berättigad förhoppning om en vinstgifvande grufvetrytning.

Inom länet finnas *masugnar* uppförda vid Sävenäs, Robertsfors, Hörneåfors och Olofsfors. Af dessa har dock en, Sävenäs masugn, som icke varit i gång sedan år 1878, genom Kungl. Kommerskollegii utslag den 24 december 1884 blifvit förklarad för nedlagd. De öfriga trenne hafva under perioden varit nyttjade och hafva dervid, i enlighet med nedanstående tabell, blifvit tillverkade 334,554·61 centner smidestackjern och 7,500·21 centner gjutgods. Härtill har endast användts malmer, hemtade från sydligare delar af riket, och af hela masugnstillverkningen har något öfver en tredjedel blifvit skeppad på utlandet.

År.	Begnade masugnar.	Blåsningstid.		Uppgifven tillverkning.					
		Dygn.	Timmar.	Smidestackjern.		Gjutgods.		Summa.	
				Centner.	℔.	Centner.	℔.	Centner.	℔.
1881.....	3	403	14	81,425	11	3,436	10	84,861	21
1882.....	3	322	10	71,595	20	1,401	16	72,996	36
1883.....	3	415	14½	84,002	25	1,324	15	85,326	40
1884.....	2	280	21	60,464	55	863	80	61,328	35
1885.....	1	167	19	37,067	50	475	—	37,542	50
Summa	12	1,590	6½	334,554	61	7,500	21	342,054	82
Medeltal per år	2·4	318·1	—	66,910	9·2	1,500	0·4	68,410	9·6

Vesterbottens län eger ett *gjuteri*, uppfördt vid Robertsfors bruk. Detta har under perioden årligen varit i verksamhet och har derunder åstadkommit sammanlagdt 12,426·32 centner diverse gjutgods, hvilket visar en medeltillverkning af 2,485·26 centner per år. I sammanhang med detta gjuteri har stått en mekanisk verkstad, vid hvilken vid 1885 års slut funnos uppsatte 6 svarfvar, 2 hyfvel-, 4 borrh-, 1 stick-, 1 gäng-, 1 nock- samt 1 fräsmaskin.

I medlet af innevarande århundrade funnos inom länet följande privilegierade *stångjernsverk*, nemligen: Robertsfors och Fredriksfors, Johannisfors, Säfvar, Hörneåfors samt de under Olofsfors lydande verken vid Klöse och Holmfors. Af dessa äro Robertsfors och Fredriksfors sammanslagna till ett, Säfvar har ej varit i gång allt sedan år 1865 och har dessutom blifvit förklaradt nedlagdt genom Kungl. Kommerskollegii utslag den 24

december 1884, och, hvad stångjernsmidet vid Klöse och Holmfors beträffar, har det enligt nyss nämnda Kungl. Kollegii protokollsutdrag för den 8 november 1878 blifvit återflyttadt till Olofsfors, dit detsamma blifvit förlagdt vid Olofsfors bruks anläggning år 1762.

Vid slutet af år 1885 funnos således inom länet stångjernsverken Robertsfors, Johannisfors, Hörneåfors och Olofsfors, af hvilka det vid Johannisfors uppförda endast de två första åren af femårsperioden 1881—1885 hållits i verksamhet. För dessa verks sammanlagda tillverkningsbelopp under nämnde period redogöres i följande tabell, hvilken uppvisar att denna deras tillverkning för alla fem åren uppgår till 193,048·37 centner, deraf 189,896·54 centner utgjorts af stång- och ämnesjern samt återstoden, 3,151·83 centner, af smältstycken.

Uträckningen af det tillverkade stångjernet har blifvit verkställd medelst hammare utom vid Hörneåfors, der under förra femårsperioden uppfördes ett valsverk, som för nämnda ändamål varit begagnadt under det nu ifrågavarande tidskiftet.

År.	Begagnade		Uppgifven tillverkning.					
	Stångjernsverk.	Härdar.	Stång- och ämnesjern.		Smältstycken.		Summa.	
			Centner.	℔.	Centner.	℔.	Centner.	℔.
1881.....	4	10	33,834	57	2,211	79	36,046	36
1882.....	4	10	37,753	—	—	—	37,753	—
1883.....	3	8	40,227	37	170	40	40,397	77
1884.....	3	8	37,890	70	769	64	38,660	34
1885.....	3	8	40,190	90	—	—	40,190	90
Summa	17	44	189,896	54	3,151	83	193,048	37
Medeltal per år	3·4	8·8	37,979	31	630	37	38,609	67

Endast vid Robertsfors och Olofsfors bruk har *jernmanufaktur* tillverkning förekommit och har dervid åstadkommit:

År.	Uppgifven tillverkning.							
	Spik.		Redskaps- smide.		Diverse annan manufaktur.		Summa.	
	Centner.	℔.	Centner.	℔.	Centner.	℔.	Centner.	℔.
1881.....	728	41	24	52	677	96	1,430	89
1882.....	615	52	44	76	834	64	1,494	92
1883.....	586	99	40	12	744	48	1,371	59
1884.....	1,079	99	23	70	592	96	1,696	65
1885.....	666	25	35	76	610	74	1,312	75
Summa	3,677	16	168	86	3,460	78	7,306	80
Medeltal per år	735	43	33	77	692	16	1,461	96

Vid de här ofvan omnämnda bruksinrättningarna hafva i medeltal per år varit använde 153 *arbetare* och har dessas antal utgjort:

År.	Vid masugnarne.	Vid stångjernsverken.	Vid manufakturverk och gjuterier.	Vid ej klassificerade jernverk.	Summa.
1881.....	70	61	37	—	168
1882.....	68	54	19	37	178
1883.....	68	42	19	39	168
1884.....	47	47	44	—	138
1885.....	22	47	44	—	113
Summa	275	251	163	76	765
Medeltal per år	55	50	33	15	153

Kastar man slutligen en blick tillbaka öfver brukshandlingens ståndpunkt och utveckling inom Vesterbottens län under den nu ifrågakommande femårsperioden 1881—1885, så synes man, med stöd af det här ofvan anförda, vara befogad att såsom slutresultat af en sådan granskning uttala den åsigt, att nämnda handtering intar ungefär samma ståndpunkt vid periodens slut som vid dess början samt att, om ock i kvantitativt hänseende något tillbakagående kan skönjas vid slutet af tidskiftet, sådant bör kunna anses härleda sig från omständigheter af mera tillfällig natur.

F) **Andra näringar.** *Brännvinsbränning* har under perioden icke förekommit inom länet.

Skeppsbyggeri har under perioden idkats inom Nordmaling, der man byggt fem fartyg med en sammanräknad dräktighet af 1,550·34 registertons.

Fiskerierna. Fisket har såväl vid kusten som inuti landet och framför allt i Lappmarken en ingalunda ringa betydelse för länets befolkning. Kustfisket drifves hufvudsakligast efter strömming samt efter sik m. fl. fiskarter och vid vissa delar af kusten äfven efter lax. Det idkas dock öfvervägande af bönder och torpare och blott undantagsvis såsom särskildt yrke. Beträffande *strömmingsfisket* har länets hushållningssällskap, med bistånd af enskilde för frågan nitälskande personer, under 1885 års sommar anställt en fiskare från Åland, för att undervisa befolkningen uti nedsaltning och beredning af strömming, för att derigenom upphjelpa denna näringsgren, som under de senare åren till följd af bristfällig arbetsmetod och vårdslöshet råkat i lägerfall.

Denna undervisning, som jemväl i år pågått, synes hafva burit god frukt. Så önskvärdt det skulle vara att kunna följa fiskets gång, har detta i brist på medel till anskaffande af statistiska uppgifter ej kunnat ega rum. Af länets elfvar äro Skellefteå, Byske, Ume-, Öre- och Lögde elfvar laxförande. Laxfisket har under femårsperioden varit ovanligt gifvande, såsom af närstående uppgifter för detta fiske i Ume elf och närmast angränsande skärgård framgår.

Laxfisket 1881—1885.

År.	Antal laxar.	Vigt. Lispund.	Värde. Kronor.
<i>I Ume-elfven.</i>			
1881.....	2,020	2,104	18,168
1882.....	3,300	3,271	27,838
1883.....	?	2,410	21,117
1884.....	?	4,322	39,537
1885.....	5,868	5,624	30,234
Summa	—	17,731	136,894
<i>I skärgården vid dess mynning.</i>			
1881.....	—	1,346	11,412
1882.....	—	1,067	8,360
1883.....	—	1,083	9,024
1884.....	—	2,545	22,263
1885.....	—	3,451	20,544
Summa	—	9,492	71,603

Tillsammans 27,223 lispund (= 231,295 kilogram) eller i medeltal 5,445 lispund (= 46,259 kilogram) årligen, hvaraf för

elfven i medeltal 3,546 lispund och för skärgården 1,898 lispund årligen. Försäljningsvärdet utgjorde tillsammans 207,487 kronor eller i medeltal 41,497 kronor årligen, hvaraf för elfven i medeltal 27,379 samt för skärgården 14,119 kronor. Då årliga medelafkastningen under de tre närmast föregående åren 1878—1880, de enda för hvilka uppgifter finnas, utgjorde för elfven 1,800 och för skärgården 976 lispund, till ett värde af i medeltal respektive 14,156 och 7,542 kronor, så framgår häraf, att laxfisket under senaste femårsperioden varit betydligt rikare, äfven om anmärkas bör, att uppgifterna för skärgårdsfiskena under åren 1878—1879 äro mindre fullständiga än under de följande åren samt medelafkastningen för dessa fisken sålunda varit något högre än här uppgifvits. För de öfriga elfvarne saknas uppgifter, men kan med all sannolikhet antagas, att fisket äfven i dessa elfvar varit gysamt. För Lappmarkens fåtaliga befolkning är fisket, särskildt sikfisket, af stor vigt och utan fisket skulle densamma, åtminstone i vissa delar af dessa bygder, knappast kunna lifnära sig. Undersökningar öfver lappmarksfisket hafva egt rum, på grund af hvilka en stadga för fisket derstädes blifvit af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande utfärdad den 12 april 1882. Åtgärder hafva likaledes vidtagits för att reglera fisket med s. k. finska storryssjor, hvilka börjat begagnas till en utsträckning, som gjorde det nödvändigt att föreskrifva vissa gränser för fisket med dessa redskap; och finnas föreskrifter såväl i berörda hänseende som beträffande fisket i öfriga delar utom Lappmarken meddelade i Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes kungörelse den 12 april 1882, den 30 maj och den 4 februari 1884.

Länets laxodlingsanstalter hafva fortfarande varit i verksamhet.

Rörande *salpeterstillverkningen* återopas följande tablå.

Uppgift angående salpeterstillverkningen i Vesterbottens län under åren 1881—1885.

År.	Antal leverantörer.	Godkänd salpeter å 88·13 öre per kilogram.	Lösen å 88·13 öre per kilogram.		Förlön å 0·3 öre per kilogram och mil.		Summa lösen och förlön.	
		Kilogram.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
1881.....	225	35,129	30,963	21	1,320	70	32,283	91
1882.....	172	29,138	25,679	31	1,056	01	26,735	32
1883.....	126	18,200	16,039	65	717	32	16,756	97
1884.....	127	21,739	19,158	57	792	66	19,951	23
1885.....	109	16,848	14,848	12	599	05	15,447	17
Summa	759	121,054	106,688	86	4,485	74	111,174	60
Medium per år	152	24,211	21,337	77	897	15	22,234	92

Af denna tablå visar sig att salpeterstillverkningen märkbart aftagit under perioden; och då samma förhållande jemväl egde rum under decenniet 1870—1880, kan man antaga att denna binäring inom en icke aflägsen tidpunkt kommer att helt och hållet upphöra.

Årliga inkomsten af salpeterstillverkningen har i medeltal utgjort under åren 1866—1870: 78,000 kronor, under åren 1871—1875: 55,696 kr. 66 öre, under åren 1876—1880: 36,247 kr. 5 öre samt under de senast förflutna fem åren 22,234 kronor 92 öre.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) **Landtkommunikationer.** Bilagde tabell N:o 2 utvisar vid periodens slut varande *allmänna vägars* längd, fulländade nya vägar, omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor jemte härför af staten och kommuner tillskjutna kostnader, längden af med gästgifverier och skjutsstationer försedda vägar vid 1885 års slut samt antalet utgångna hästar till krono- och entreprenadskjuts. Deraf visar sig att vid 1885 års slut inom länet funnos landsvägar till en längd af 28·2 mil och häradsvägar till en längd af 128·43783 mil.

Uti enahanda tabell, som vidfogades föregående femårsberättelse, funnos jemväl upptagne 109·5 mil sockenvägar; men då några sockenvägar i egentlig mening ej finnas inom länet, ithy att de såsom sådana ansedde vägarne hvarken brutits eller underhållas af sockenmännen gemensamt, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande ej i tabellen upptagit samma vägar, såsom snarare hänförliga till byavägar och enskilda utfartsvägar.

Vägarne underhållas i allmänhet i godt stånd, sedan deras hufvudsakliga lagning sker om senhösten, då gröfre grus kan påföras; dock är det naturligt, att de nyanlagde vägarne ännu icke kunna ega sådan fasthet, som gör dem likstälde med de äldre och under en längre tidrymd underhållne. Försök att underhålla vägarne medelst entreprenad hafva gjorts i Skellefteå fögderi för omkring ett tiotal af år sedan, då allt vägunderhåll uppläts åt den minstfordrande. Detta sätt har emellertid visat sig allt annat än lämpligt, och ledande till försämring i stället för förbättring af vägarne.

Vägunderhållet trycker olika jemnt på olika trakter af länet. Tyngst för den jordbrukande befolkningen är det utan tvifvel i Lappmarken, der en mängd vägunderhållningsskyldige hemmansinnehafvare äro boende flere mil aflägsset från dem tilldelade väglotter. Och upplyser vederbörande kronofogde i sådant afseende, att inom Lycksele socken berörda underhåll för åtskilliga hemmanssegare, hvilka velat försätta sina vägar i godt skick, för året uppgått till en kostnad af 7 till 800 kronor pr mantal räknadt.

Betydande *väganläggningar* och omläggning af vägar hafva under perioden fullbordats. Inom Umeå fögderi har fulländats och afsynats 3·7 mil ny väg, hvarförutom 7·5 mil blifvit dels omlagde och dels förbättrade. Af den nyanlagda vägsträckan faller 3·5 mil inom Degerfors socken å linien Strycksele—Sorsele, hvaremot 0·2 mil är belägen inom Umeå socken samt förkortar vägen från Lycksele till Umeå. Bland viktigare väg-omläggningar inom samma fögderi märkes den vid Hjukens by, till hvars verkställande statsanslag beviljats till belopp 4,800 kronor; åtskilliga förbättringar och omläggningar inom Bjurholm, till hvilkas verkställande åtgått 36,600 kronor, deraf 12,000 kronor statsmedel. Uti Skellefteå fögderi har under perioden tillkommit 3·5 mil ny väg, utgörande den uti förra femårsberättelsen omnämnda vägsträckan mellan Jörn och Abbotträsk i Norrbottens län, försåvidt densamma ligger inom Vesterbottens län. Omlagd med tillhjälp af statsmedel är den backiga vägen mellan Bastuträsk by och Norsjö kyrka. Under anläggning med bidrag af statsmedel är vägsträckan mellan Byske by och Risnabben i Piteå socken efter Byske floddal.

Under perioden hafva inom Lappmarksfögderiet blifvit fullbordade och afsynade: dels väg från Lycksele till Stensele kyrka och vidare till Storuman en väglängd af 9·8 mil, dels från Lycksele till Sorsele kyrka jemte sidoväg från Ruskträsk till Degerfors sockenrå å vägen till Strycksele 18 mil och dels omlagd och förbättrad väg från Lycksele kyrka till Degerfors sockenrå vid Ekorträsk, till hvilka alla vägföretag statsbidrag lemnats, på sätt af tabell 2 närmare inhemtas.

Vidare har genom statsmedel under perioden fullbordats en omkring 8 mil lång vinterväg från Tärna kyrka till riksgränsen mot Norge, hvarifrån vägen fortsattes till Mo hamn vid vestkusten. Under arbete är en 13 mil lång vinterväg från Tärna till Luspen i Stensele, hvartill Eders Kungl. Maj:ts genom nådigt bref den 15 november 1884 anvisat ett statsbidrag af 17,310 kronor; och kommer alltså genom dessa vägars anläggande en trafikabel vinterväg att finnas emellan Stensele och norska kusten.

Befolkningens ofervillighet i fråga om väganläggningar är värd allt erkännande, och särskildt utmärka sig i sådant afseende Lappmarkens invånare. Det är väl sannt, att i och för väganläggningarne frikostiga anslag erhållits af statsmedel; men dessutom hafva, såsom af sistäberopade tabell synes, kommunerna fått vidkännas betydliga uppföringar i penningar, hvartill komma dagsverken m. m., och slutligen kvarstår alltid underhållsskyldigheten af vägarne, hvilken skyldighet för ett så glest befolkad land som Vesterbotten och i synnerhet för Lappmarkens inbyggare, såsom ofvan nämnts, är ganska betungande. Men erfarenheten om alla de svårigheter, som bristen på vägar medför, har gjort och skall göra bördan lättare att bära än den under andra förhållanden skulle vara.

Detta oaktadt är behofvet af vägar ännu icke på långt när afhjelpat.

Fortfarande inkomma talrika ansökningar om *vägundersökningar*; och det af länets landsting år 1878 upprättade s. k. vägnät, upptagande de vägar, som af landstinget företrädesvis ansetts böra komma i fråga till anläggning, är ännu icke till femtedelen utfördt. Flere viktiga väglinier hafva äfven blifvit undersökta; men i anseende till de med företagens utförande förenade betydliga kostnader hafva åtgärder för deras bringande till verkställighet ännu icke vidtagits. Bland dessa undersökta väglinier tillåter sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att nämna den mellan Lycksele och Åsele, utgörande en väglängd af 64·682 kilometer, beräknad att kosta 139,300 kronor; den 58·262 kilometer långa vägsträckan mellan Lycksele och Örträsk, hvarför kostnaden beräknas uppgå till 118,900 kronor; linien från Fredrika kyrka till Lycksele—Åsele vägen, längd 45·491 kilometer, beräknad kostnad 92,200 kronor; anläggning af en 86·21 kilometer lång väg mellan Burträsk och Norsjö, som ansetts skola kosta 187,000 kronor; väg mellan Åbyn och Åby hamn 3·75 kilometer lång samt beräknad att kosta 8,400 kronor; omläggning af häradsvägen inom Degerfors socken till undvikande af backar, 70·99 kilometer, beräknad kostnad 72,800 kronor; eller tillsammans vägföretag af 329·385 kilometers längd för en kostnad af 618,600 kronor. Dessutom pågår undersökning af

en omkring 90 kilometer lång vägsträcka mellan Vännäs och Hvilan i Lycksele socken. Och ehuru vägbyggnadsskyldige blifvit genom laga kraftegande utslag ålagde att bygga och underhålla denna stora och genom den beslutade sträckningen af norra stambanan till Vännäs vigtiga vägförbindelse, torde de likväl för att på ett fullt tillfredsställande sätt kunna fullgöra sitt åliggande behöfva understöd af statsmedel. Af sådan anledning vore det synnerligen önskvärdt, om det nuvarande statsanslaget till bidrag af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller mindre goda vägar kunde betydligt förhöjas.

En större brobyggnad är under tidrymden med bidrag af statsmedel uppförd öfver Uman ofvanför Hällforsen samt nedanför Lycksele kyrko- och marknadsplats. Likaledes har i sammanhang med ofvanberörda vägomläggning i Bjurholms socken en brobyggnad fullbordats öfver Öre elf vid Agnäs. Öfver Vindel elfven vid Sorsele by har af Sorsele kommun utan bidrag af allmänna medel blifvit uppbyggd bro. Dessutom har nybyggnad egt rum af flere äldre broar, hvaribland en öfver Säfvar elf vid Säfvar by, vid hvilka ombyggnader i allmänhet till landkistor eller brokar användts sten, i ändamål att gifva byggnaden större styrka och derigenom minska den framtida underhållskostnaden.

Antalet färjställen med faststeld taxa för färjpenningar voro vid periodens slut tre, deraf inom kustlandet en och i Lappmarken två. Genom anläggningen af ofvannämnda bro öfver Ume elf vid Lycksele kyrkoplats har under innevarande år ett färjställe vid Tannsele blifvit öfverflödigt och indragits. Deremot hafva två nya tillkommit, nemligen ett efter vägen till Stensele och Åskilje öfver Uman och ett vid Ruskträsk öfver Vindel elfven å vägen till Sorsele. Förstnämnda färjställe torde dock snart blifva ersatt genom brobyggnad, till hvars anläggning statsanslag beviljats. Afgift efter faststeld taxa erlägges äfven för öfverfart af broarna öfver Ume elf vid Umeå stad, öfver Ume elf vid Brännland och öfver Vindeln vid Vännäs by, hvarjemte framställning om dylika taxors inrättande för ofvannämnda broar öfver Uman vid Lycksele och öfver Öre elf vid Agnäs blifvit gjorda, fastän frågorna derom ännu icke blifvit slutligen afgjorda.

Vinterväghållningen bestrides af särskildt inrättade ploglag, som därför erhålla ersättning af samtliga väghållningsskyldige. Dessa ersättningar utgå inom olika härad och socknar med olika belopp, varierande mellan 120 och 450 kronor för hvarje mil. För öfrigt plogas inom Lycksele socken alla byavägar; och utgår ersättningen därför med tjugo kronor för hvarje mil.

Gällande skjutsstadga, som från och med 1880 års början tillämpats inom länet, har under nu ifrågavarande fem år hunnit visa sina verkningar. Skjutsentreprenadbidragen hafva från staten och länet utgått med följande belopp:

År 1881 från staten	11,587 75,	från länet	10,635 25.	Summa	22,223.
» 1882 » »	11,869 80	» »	11,478 20.	»	23,348.
» 1883 » »	15,350 09	» »	13,533 91.	»	28,884.
» 1884 » »	15,229 01	» »	13,654 99.	»	28,884.
» 1885 » »	15,280 28	» »	13,603 72.	»	28,884.

Länets andel i bidraget har utgjorts efter beräkning för hvarje bevillningskrona:

Broar. Färjor. Vinterväghållning. Skjutsanstalter.

	För jordbruksfastighet.	För andra beskattningsföremål.
År 1881	46 öre	23 öre.
» 1882	44 »	22 »
» 1883	46 »	23 »
» 1884	48 »	24 »
» 1885	46 »	23 »

Hvilken stor lättnad den jordbrukande befolkningen vunnit genom den skedda förändringen, visas bäst, om man jemför den andel, som länets städer, hvilkas folkmängd vid periodens slut utgjorde 3,964 personer eller omkring $\frac{1}{27}$:del af länets hela befolkning 113,541 personer, under perioden utgifvit. Denna andel belöpte sig till

År 1881	3,100 21.
» 1882	3,508 90.
» 1883	3,667 18.
» 1884	3,623 23.
» 1885	4,326 58.

Städernas befolkning, utgörande, såsom ofvan nämnts, omkring $\frac{1}{27}$:del af länets hela befolkning, har alltså fått betala nära $\frac{1}{3}$ af entreprenadbidragen från hela länet. Om man härtill lägger de bidrag, som erläggas af å landet boende embets- och tjänstemän samt å landsbygden varande industriella verk och inrättningar, blir skjutsningsbesväret för den egentlige jordbrukaren obetydligt; helst när man tager i betraktande att entreprenadbidragen i allmänhet utbetalas just till jordbrukare, som uppehålla skjutsningen. Såsom af ofvanstående uppgift synes, hafva entreprenadbidragen ökats under de tre sista åren af perioden. Detta härflyter dels deraf att, då de gamla entreprenadkontrakten gingo till ända med 1882 års utgång, bidragen i sammanhang med nya entreprenadkontrakts upprättande för en tid af fem år något höjdes för en del skjutsanstalter, dels ock deraf att en del nya skjutsanstalter anordnats vid de nyanlagda vägarna, företrädesvis i Lappmarken. Skjutsentreprenadbidragen variera mellan högst 1,000 kronor och lägst 150 kronor. Endast vid en skjutsstation inom länet uppehålls skjutsningen mot vanlig skjutslega utan entreprenadbidrag. Vida högre belopp, ända till 2,000 kronor, hafva likväl fordrats, men har landstinget vid den pröfning af de fordrade bidragen, som tillkommit tinget, beslutat nedsätta beloppen, hvilka beslut derefter godkänts af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande; och har det, om också med stor svårighet, i allmänhet lyckats erhålla entreprenörer, som åtnöjts med de sålunda nedsatta bidragen. Säkerligen komma emellertid entreprenadbidragen att än ytterligare höjas för nästa skjutsregleringsperiod, dels emedan beteshägnader invid byarne, der skjutsanstalter äro inrättade, ytterst sällan förekomma, hvarigenom skjutsentreprenören under sommaren nödgas hafva hästar antingen inne på stall eller eljest nära till hands, hvilket måste föranleda till betydliga kostnader för entreprenören, och dels emedan resande numera ofta färdas med legda hästar, hvarigenom antalet skjutsar minskas. Maximibeloppet af skjutslegan med entreprenadbidrag för hela länet är bestämdt till 1 krona 60 öre för mil.

Af bifogade tabell n:o 2 framgår att skjutsanstalternas antal inom länet utgör 80, hvaraf 39 gästgifverier och 41 skjutsstationer, samt att hela antalet skjutshästar utgjort 76,320 stycken eller i medeltal årligen 15,264 stycken. Dessa siffror må dock

icke läggas till grund för ett säkert omdöme rörande samfärdselns liflighet; ty först och främst inträffar ofta, att resande glömma den föreskrifna anteckningen i dagboken, och dessutom har skjutslegan under de i allmänhet tryckta tiderna ansetts allt för hög, i följd hvaraf, såsom ofvan nämnts, ett ej obetydligt antal resande funnit med sin fördel öfverensstämmande att genom aftal med utom den obligatoriska skjutsskyldigheten stående personer skaffa sig skjuts på billigare vilkor än de vid begagnande af gästgifveriskjuts i lag bestämda.

Postanstalternas antal är fortfarande detsamma, som under förra perioden. Antalet poster i veckan har blifvit utsträckt sålunda, att poststationerna i Bjurholm och Vännäs numera två gånger i veckan fram och åter stå i förbindelse med hufvudkontoren i Umeå och Nordmaling. Under år 1885 har postbefordringen från Nordmaling till Vännäs utsträckts till två gånger i veckan. Postskjutsen bestrides mestadels genom enskilda personer, med hvilka Kungl. Poststyrelsen uppgjort kontrakt. Legan för hvarje häst har utgjort från 90 öre till 1.50 å 1.60 per mil. Inom Umeå fögderi öfverstiger legan ingenstädes 1 krona 20 öre milen, men uppgår flerstädes icke ens till nämnda belopp.

Telegrafstationernas antal har icke undergått någon förändring. Löfångers station, som förut varit öppen under hela året, hålles numera tillgänglig endast under sommarmånaderna. Beslut har under sistlidna år fattats om en ny telegrafstations inrättande uti Sikeå by i Bygdeå socken; och har denna station under innevarande år blifvit öppnad.

Den första *telefonledningen* inom länet inrättades uti Holmsund och utgjorde en kommunikations-led mellan dervarande sagverkskontor och brädgård. Sedermera hafva telefonledningar kommit till stånd inom Nordmalings socken, dels emellan Nordmalings telegrafstation samt Haknäs och Kylörns lastageplats, utgörande en sträcka af omkring 1.2 mil, dels ock mellan nämnde telegrafstation samt Olofsfors bruk och Rundvikens lastageplats. Likaledes finnes numera telefonförbindelse mellan Umeå stad och Baggböle. Inom nämnde stad har jemväl på sista året en mängd telefonledningar anlagts. Och sannolikt är, att telefonnätet på landsbygden, fortare än man anar, skall vinna en beaktansvärd utsträckning.

Jernvägar finnas ännu icke inom länet; men med anledning af det vid senaste riksdag fattade beslutet om norra stambanans utsträckning till Vännäs, kommer länet om några år i åtnjutande af denna nutidens mäktigaste häfstång för framåtskridande och utveckling. Och hyser Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande för sin del den gladaste förtröstan att genom jernvägen länet på få år skall gå lika långt framåt i en mängd olika riktningar som hittills under femtio.

B) Sjökommunikationer. Då länet ännu är i saknad af jernväg, som förbinder detsamma med de södra orterna, måste import och export hufvudsakligen verkställas sjöledes. Också erbjuder den långsträckta kusten på flere ställen goda hamnar med liflig sjöfart. De hufvudsakligaste hamnarna äro Nordmaling och Kylörn i Nordmalings socken, Hörneå och Djupviken i Umeå socken, Skeppsvik i Säfvar socken, Ratan och Sikeå i Bygdeå socken, Kallviken i Löfånger socken, Bureå, Sävenås, Ursviken och Storkåge i Skellefteå socken samt Furuögrundet och Åbyn i Byske socken. Af dem äro Djupviken och Ursviken uthamnar, den förra för Umeå och den senare till Skellefteå stad.

Dessa hamnar anlöpas mera eller mindre regelbundet af *ångbåtar*, hvilka förmedla persontrafik och varutransport mellan hufvudstaden och de norra orterna. Till denna klass af ångbåtar äro att hänföra: »Uman», »Vesterbotten», »Thule», »Piteå», »Luleå», »Hermelin», »Norra Sverige», »Njord» och »Norrbotten». Dessutom hafva särskilda bolag anordnat ångbåtsfart mellan Sundsvall och Luleå genom ångarne »Elias Sehlstedt» och »Wilhelm Röhss». Af dessa fartyg hafva »Vesterbotten», »Thule», »Wilhelm Röhss», »Elias Sehlstedt» och någon gång »Uman» gått upp till Umeå stad, hvaremot de öfriga anlöpt Djupviken, derifrån passagerare och gods medelst mindre ångare befordrats till staden. Likaledes bestrides persontrafiken mellan Ursviken och Skellefteå stad till största delen genom ångslupar, emedan Skellefteå elf är allt för grund att kunna trafikeras af större ångbåtar. För verkställande af bogseringar finnas flere mindre för ändamålet lämpliga båtar, hvilka, då de icke behövas i skeppsfartens tjänst, finna användning vid timmerflotning.

I fråga om exporten af tyngre varor, hvilka förnämligast utgöras af skogsprodukter och för det mesta gå till utlandet, hafva förut begagnats segelfartyg, deraf många varit inom orten hemmahörande. Härutinnan har under den sistförflutna femårsperioden en förändring egt rum, så till vida att segelfartygen måst ge vika i täflan med lastångare, hvilkas snabbhet och lastdryghet möjliggöra lägre fraktsatser än dem, som anses oeftergifliga för seglande fartyg.

Särskild för länet inrättad *assuransförening mot sjöskador* finnes icke, utan äro de flesta af länets fartyg fortfarande assurerade i Norrlands sjöassuransförening, hvars direktions sätte i Hernösand.

För sjöfartens bekvämlighet äro i de flesta hamnarna anbringade erforderliga *kaj- och hamnbyggnader*, för hvilkas begagnande de sjöfarande hafva skyldighet att till egaren, enligt fastställd taxa, erlägga afgift under namn af grundpenningar. Vid flere af hamnarna hafva egarne dessutom upplåtit bostad och löneförmåner åt särskilde tulluppsyningsmän, hvilka der ombesörja ankommande fartygs in- och utklarering.

C) Sjöfart och handel. Då af de berättelser rörande sjöfarten, som årligen afgifvas, inhemtats antalet, drägtigheten samt ångkraften af den svenska handelsflottans fartyg, som tillhöra Vesterbottens län, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande icke ansett sig böra uti denna berättelse införa någon uppgift uti berörda hänseende, utan inskränker sig till att meddela, det *frakterna* i allmänhet varit mycket låga, samt svårigheten att uthärda konkurrensen med utländska fartyg, särskildt engelska lastångare, stor. Af sådan anledning har också största antalet af de för utrikes sjöfart afsedda fartygen mestadels seglat å aflägsna farvatten, der större förtjenst varit att erhålla.

Bland *sjöskador*, som inträffat vid länets kuster, antecknas, att år 1881 franska briggen »Levrier» under tjocka strandade a Holmö gadd. År 1883 strandade engelska ångaren »Rivaulx Abbey» om 825.25 tons vid Fjäderäggs södra storgrund; i Danzig hemmahörande barkskeppet »Marianne» om 499.14 tons öster om Gaddens fyr; briggen »Venus» från Göteborg å den s. k. Gaddsnytan söder om Holmögadds fyr; samt i Umeå hemmahörande skeppet »Bengal» å Obbolasten utanför Bredskärs lostplats. Samma år grundstötte i närheten af Holmögadds fyr engelska ångaren »K. H. Wricht», samt svenska ångarne »Uman» och »Skandinavien», den förra vid inloppet till Djupviken och den senare vid

Storkåge. År 1884 grundstötte å det s. k. Dödmansgrundet, norska skeppet »Peabody», å Storgrundet svenska skonerten »Heimdal», på Holmölandets vestra sida skonerten »Erik» samt utanför Furuögrundets hamn ångaren »Luleå». Slutligen stötte engelska ångaren »Craigland» på vid Bjuröklubbs lotsplats under mörker och tjocka. År 1885 grundstötte norska skeppet »Rosenius» å Fjäderäggs storgrund. Af förenämnda fartyg blefvo »Levrier», »Marianne», »Bengal», »Heimdal», »Erik» och »Craigland» vrak. Besättningarna å samtliga fartygen räddades.

Varuutbytena äro i det närmaste oförändrade, enär utförelseartiklarne hufvudsakligen utgöras af trävaror, tjära, jern, skinnvaror, talg, sålsäck, lax, strömming, fogel och smör, hvartill under den gängna perioden tillkommit den betydande artikeln ost, som tillverkas vid mejerierna inom länet. Deremot införas spannmål och mjölvaror, bränvin, kaffe, socker, tobak i alla former, specerier, replageriarbeten, galanterivaror samt manufakturartiklar af in- och utländsk tillverkning, viktualier, deribland en myckenhet fläsk, samt salt och något kalk. Det salt, som hemtages för länets behof, hemförskaffas merendels med egna fartyg, hvilka hafva hemorten till destinationsort samt sakna tillfälle att på annat sätt förtjena medel till bestridande af de med hemresan förenade aflöningar och umgälder. Häraf kommer ock att priset på salt i allmänhet är billigare än man skulle tro, då i betraktande tages den långa väg, denna vara måste forslas.

Med den utsträckning, handelsnäringsen vunnit genom nådiga förordningarna den 18 juni 1864 och den 20 juni 1879, borde de årligen återkommande *marknaderna* vara öfverflödiga. De hållas också ganska ofta icke å de i almanackan utsatte dagar, utan utbytas mot s. k. liqidationsmöten å af affärsmännen sjelfva kungjorde tider, då de hafva sig bekant, att någon större mängd folk strömmar ned till kyrkoplatserna. Antingen de nu kallas marknader eller liqidationsmöten, äro de lika öfverflödiga och lemna aldrig köparen tillfälle att handla till bättre pris än deremellan. Egentligen äro dessa möten ett slags folkfester för ungdomen, tjänstefolk och lösa personer, hvilka dervid uti ofta onödigt kram och lyxartiklar förstöra sina små tillgångar, hvartill ofta nog kommer en extra utgift i form af böter för fylleri, öfverdådigt körande, oljud eller slagsmål, hvilka bedrifter under liqidationsmötet blifvit begångna. Då något behof icke förefinnes af dylika möten, vore det synnerligen önskligt, om de upphörde, hvarom äfven framställning hos Kungl. Kommerskollegium blifvit gjord, utan att dock någon inskränkning uti omförmälda missförhållanden kunnat åstadkommas.

I Umeå stad har under perioden funnits ett *bränvinsminut-handels-* samt fyra utskänkningsställen, deraf två källare och två krogar. Från den 1 oktober 1880 till s. d. år 1881 hafva minut-handels- och utskänkningsrättigheterna, emot en afgift af 35,000 kronor, varit inropade af enskild person, hvilken öfverlätit rättigheterna på ett bolag. Under de öfriga åren hafva dessa rättigheter årligen å auktion försålt och inropats: under tiden från den 1 oktober 1881 till den 1 oktober 1882 af enskild person, som öfverlätit rättigheterna på ett bolag mot en afgift af 42,804 kronor; under tiden från sistnämnde dag till den 1 oktober 1883 af en enskild person, emot en afgift af 43,645 kronor; under tiden från den 1 oktober 1883 till samma dag 1884 af en enskild person mot en afgift af 41,550 kronor; samt under tiden från den 1 oktober sistnämnda år till samma dag 1885 af en enskild person emot en afgift af 34,200 kronor.

I Skellefteå stad har blott funnits ett minut-handels- och utskänkningsställe för spritdrycker. Ifrågavarande minut-handels- och utskänkningsafgift har derstädes varit, från den 1 oktober 1880 till samma dag 1881 11,300 kronor, från den 1 oktober 1881 till samma dag 1882 19,440 kronor, från den 1 oktober 1882 till den 1 oktober 1883 13,000 kronor, från den 1 oktober 1883 till den 1 oktober 1884 24,700 kronor och från den 1 oktober 1884 till samma dag 1885 14,250 kronor.

Uppgift angående influtna afgifter för handel med bränvin och andra spritvaror inom länet för försäljningsåren 1881—1885 lemnas här nedan.

	Summa afgifter. Kronor.	F ö r d e l n i n g.				
		Till städerna.	Till hushållnings-sällskapet.	Till lands-tinget.	Till länet.	Uppbördsprovision.
1880—1881	47,780	28,275 ³⁴	9,537 ¹¹	9,537 ¹¹	336	94 ⁴⁴
1881—1882	63,824	37,882 ⁴⁹	12,739 ⁵⁰	12,739 ⁴⁹	336	126 ⁵²
1882—1883	57,965	34,374 ¹¹	11,570 ⁰⁴	11,570 ⁰⁴	336	114 ⁸¹
1883—1884	67,530	40,125 ⁵⁸	13,479 ²⁰	13,479 ²⁰	312	134 ⁰⁹
1884—1885	50,730	30,065 ⁷⁴	10,125 ⁹²	10,125 ⁹²	312	100 ⁴²
Summa	287,829	170,723 ²⁶	57,451 ⁷⁷	57,451 ⁷⁶	1,032	570 ²¹

Såväl inom städerna som å landet hafva under perioden funnits åtskilliga så kallade nykterhetsvärdshus, der mat, kokadt kaffe och andra icke spirituösa drycker tillhandahållits allmänheten mot betalning.

Befolkningens *ekonomiska ställning* under perioden torde i viss mån kunna bedömas genom en uppgift å de personer, som blifvit lagsökta, de utsökningsmål som afgjorts, samt de belopp, som till betalning ådömts; och tillåter sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att uti ifrågavarande afseende åberopa följande siffror:

År	Antal lagsökta och dömda personer.	Antal afgjorda utsökningsmål.	Till betalning ådömt belopp. Kronor.
År 1881.....	358.	307.	82,909.
» 1882.....	350.	309.	93,716.
» 1883.....	331.	295.	65,776.
» 1884.....	322.	283.	99,690.
» 1885.....	676.	562.	260,388.
Summa	2,037.	1,756.	602,479.

Såsom af denna uppgift synes, hafva såväl utsökningsmålen antal som de utdömda penningbeloppen betydligt ökats under periodens sista år. Anledningen härtill är att söka uti den tryckta penningställningen, som under året varit rådande och härflutit, dels från årets i det närmaste felslagna skörd; och dels från de ogynsamma träkonjunkturerna, hvarigenom så väl timmerafverkningen som prisen därför betydligt minskats. Jemför man emellertid förhållandet mellan den nu tilländagångna perioden och den nästföregående, så finner man att, under det för åren 1876—1880 i medeltal antalet personer, som årligen lagsöktes, utgjorde 1,019, antalet afgjorda utsökningsmål 766 och till betalning ådömt belopp 178,918 kronor, har under denna period medeltalet af genom lagsökning dömda personer nedgått till 407, afgjorda utsökningsmål nedgått till 351 och ut-

dömda belopp belöpt sig till 120,496 kronor, hvilket alltså visar en betydande minskning. Till samma resultat rörande förmögenhetsförhållandena kommer man genom att jämföra antalet af de till vederbörande kronofogdar för verkställighet inlemnade exekutorial, hvilkas antal utgjorde:

År 1881.....	361 stycken.
» 1882.....	425 »
» 1883.....	414 »
» 1884.....	353 »
» 1885.....	648 »
Summa 2,201 stycken,	

eller i medeltal årligen 440, medan under nästföregående period antalet utslag, för verkställighet hvaraf handräckning begärts, årligen uppgick till 679 stycken.

Antalet af å landet *exekutivt försälda fastigheter* under perioden har varit:

År 1881.....	18 stycken.
» 1882.....	17 »
» 1883.....	9 »
» 1884.....	15 »
» 1885.....	17 »
Summa 76 stycken,	
eller i medeltal årligen 15 »	

5. Kameralförhållanden.

I bilagde **Tabell N:o 3** redogöres för hemman och lägenheter å landet samt tomter och lägenheter i städerna.

Inom länet finnes endast det i förra femårsberättelsen omtalade *fideikommiss*, som stiftades för den mest behöfvande af Ulfhjelmska släkten; och redogöres såväl härför, som för *egendomar tillhörande inhemska aktiebolag* och dem, som tillhöra *främmande undersåtar*, uti bifogade **Tabeller N:ris 4, 5 och 6**.

Under perioden hafva inga hemman blifvit ur ödesmål upptagna.

I sammanhang med afvittringen hafva inom Lycksele, Fredrika och Åsele socknar 29 *kronobyggen* blifvit till anläggning beviljade. Trettiosju hemmansdelar äro dels från krono- till skatte lösta och dels, på grund af fullgjorda åboskyldigheter, omförda från krono- till skatte. Hos länsstyrelsen hafva blifvit uppvisade 162 afhandlingar om *jordafsöndring*, derför afgäld är vorden faststald eller bestämd.

Under femårsperioden har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande utfärdat 254 förordnanden till *laga skiften* och hemmansklyfningar samt 80 förordnanden till andra landtmäteriförrättningar.

Då under nästföregående period antalet förordnanden till laga skiften uppgick till 121 och till andra landtmäteriförrättningar till 144, har en betydande ökning i skiftesförrättningarnes

antal under perioden egt rum. Häraf synes, huru folkets insigt om laga skiftens behöflighet för åkerbrukets upphjelpande vaknat, då de utan knot underkastat sig de betydliga uppoffringar, som oundgängligen äro förenade med skiftens erhållande; och hvilka utgifter under perioden uppgått till ett sammanlagdt belopp af 425,716 kronor 44 öre. Högst sannolikt är, att skiftenas antal än ytterligare skulle ökas, derest *statens understöd för utflyttningar* vid laga skiften blefve höjdt. Utflyttningskostnaden är nemligen högst känbar för skiftesdelegarne och uppgår emellanåt till lika höga belopp, som hela skiftet i öfrigt. Underligt är då icke, att en person, som eger ett hemman värdt till exempel 1,000 kronor, skyggar tillbaka för att begära laga skifte, som medför en utflyttningskostnad, uppgående till omkring samma summa, äfven om han vet, att hemmanets värde i framtiden derigenom måhända fördubblas. Äfvenledes kunna stora utflyttningskostnader ofördelaktigt inverka på skiftesläggningen, ty, för att skona delegarne från alltför stora kostnader, förledes landtmätaren lätt att verkställa mindre utflyttningar än som för en sund utveckling af jordbruket erfordras; och derigenom blir hufvudändamålet med laga skiftet, jordbrukets befrämjande, förfeladt.

Nedanstående tabell utvisar *landstingets* inkomster och väsentligaste utgifter under perioden.

Uppgift angående Vesterbottens läns landstings inkomster och väsentligaste utgifter åren 1881—1885.

År.	Landstingskatt.		Brannvinsförslingsavgifter.		Grunden för landstingskattens utgörande.						Landstingets väsentligaste utgifter.																							
					I första fögderiet och Umeå stad		I andra fögderiet och Skellefteå stad		I lappmarks-fögderiet.		Kostnad för landstingets sammanträden och öfriga förvaltningskostnader.	Polkundervisning.	Jordbruk och industri.	Mejerihandtering.	Huslöjd.	Vägnadersökningar.	Jernvägnadersökningar.	Döftummas vård.	Allmän ordning och säkerhet samt diverse.															
					pr bevillningskrona		pr bevillningskrona		pr bevillningskrona																									
för jordbruksfastigheter.	för andra beskattningsföremål.	för jordbruksfastigheter.	för andra beskattningsföremål.	för jordbruksfastigheter.	för andra beskattningsföremål.	för jordbruksfastigheter.	för andra beskattningsföremål.	för jordbruksfastigheter.	för andra beskattningsföremål.																									
1881...	10,708	65	11,128	89	—	46	—	28	—	46	—	28	—	46	—	28	—	3,965	08	1,200	—	4,860	—	1,000	—	2,000	—	1,600	—	—	—	850	—	150
1882...	6,913	49	12,100	71	—	26	—	19	—	26	—	19	—	26	—	19	—	6,480	16	2,426	99	4,860	—	—	—	2,000	—	2,000	—	—	—	1,406	25	475
1883...	13,149	06	12,560	62	—	48	—	24	—	48	—	24	—	48	—	24	—	4,576	11	5,053	52	6,860	—	—	—	2,000	—	1,000	—	—	—	1,056	—	1,000
1884...	18,254	12	11,690	73	—	66	—	33	—	66	—	33	—	66	—	33	—	4,908	23	2,591	75	10,101	38	—	—	—	—	1,661	59	10,151	80	342	52	226
1885...	20,792	54	10,152	49	—	72	—	36	—	72	—	36	—	72	—	36	—	4,593	25	5,750	—	7,000	—	1,000	—	1,000	—	2,000	—	9,964	21	829	38	331

6. Politi.

Vid Umeå högre *allmänna läroverk* äro anställda 1 rektor, 5 lektorer, 8 adjunkter, 2 extra lärare, 1 lärare i teckning, 1 lärare i musik och sång samt 1 lärare i gymnastik.

Lärjungeantalet har under åren 1881—1885 varit:

1881, vid kalenderårets slut.....	241.
1882, d:o d:o	234.
1883, d:o d:o	226.
1884, d:o d:o	225.
1885, d:o d:o	204.

Under ifrågavarande femårsperiod har lärjungeantalet minskats från 252, som det var vid slutet af 1880, till 204, således med 48 lärjungar. Minskningen har egt rum inom läroverkets fem nedre klasser. I dessa klasser har årliga lärjungeantalet under 1881—1885 i medeltal varit 110, under det att årliga lärjungeantalet under 1876—1880 i samma klasser i medeltal utgjorde 137. I sjuende och sjunde klasserna har antalet lärjungar årligen under 1881—1885 i medeltal varit 116, under åren 1876—1880 åter var årliga medelantalet i dessa klasser 78. Årliga medelantalet af dem, som under 1881—1885 undergått maturitetsexamen, har varit 24, under 1876—1880 var det deremot endast 11.

Sannolika skälet till minskningen af lärjungeantalet i klasserna 1—5 under 1881—1885 är, att de lägre allmänna läroverken i Skellefteå och Örnsköldsvik under tiden varit femklassiga, i stället för att de förut voro treklassiga; ty då dessa läroverk voro treklassiga, kommo många lärjungar från dem till fjerdde och femte klasserna härstädes, hvilket nu åter ej ifrågakommer.

Uti nästföregående femårsberättelse omtalas, att stadsfullmäktige i Umeå, i anseende till den nuvarande läroverksbyggnadens otillräcklighet, beslutat att, under förutsättning af bidrag dertill från statens och landstingets sida, uppföra ett nytt läroverkshus af sten. Frågan härom har, hufvudsakligen till följd af stridiga åsigt om lämpligaste platsen för en dylik byggnad, icke fortskridit längre än att åtskilliga gårdar blifvit exproprierade för beredande af plats för byggnaden, hvarjemte länets landsting därför anslagit ett belopp af 25,000 kronor. Önskvärdt vore om denna, ej blott för staden, utan äfven för hela länet vigtiga fråga någorlunda snart kunde på ett tillfredsställande sätt lösas.

Med understöd af statsmedel samt bidrag af landstinget och Umeå stad har ett *elementarläroverk för flickor* inrättats uti Umeå stad. Läroverket, som öppnades höstterminen 1880, var till en början fyrklassigt, men har sedermera utvidgats till sexklassigt.

Vid läroverket äro anställda 1 föreståndarinna samt 5 lärarinnor, hvarjemte undervisning meddelas i sång, handarbete, bokföreläsning, teckning och gymnastik. Lärjungarnas antal utgjorde vid slutet af

År 1881.....	48 stycken.
» 1882.....	62 »
» 1883.....	63 »
» 1884.....	64 »
» 1885.....	62 »

Vid det i Umeå stad belägna *folkskolelärarinneseminarium* och den dermed förenade öfningsskolan har undervisningen under perioden upprätthållits af rektor, 4 adjunkter, deraf 1 qvinlig; 1 lärarinna för öfningsskolans småskoleafdelning samt 4 lärare eller lärarinnor för undervisningen i musik och sång, gymnastik, teckning samt trädgårdsskötsel.

Lärjungeantalet har varit:

Höstterminen 1881.....	85 elever och 41 skolbarn.
» 1882.....	81 » 45 »
» 1883.....	70 » 49 »
» 1884.....	73 » 45 »
» 1885.....	68 » 43 »

För närvarande besökes seminariet af 74 elever och 54 barn i öfningsskolan. Under åren 1881—1885 hafva 78 elever utgått från läroanstalten med betyg såsom folkskolelärarinnor och 42 med betyg såsom småskolelärarinnor. Af de utgångna folkskolelärarinnorna hafva många erhållit plats i Stockholm och sydligare delar af riket.

Läroanstalten, som öppnades höstterminen 1879, har allt hittills måst begagna en förhyrd, trång och i många hänseenden obehöfvad lokal, hvilken omständighet i betydlig mån inverkat på elevantalet. Sedan riksdagen för ändamålet beviljat 75,000 kronor, deraf 40,000 för 1886 och 35,000 för 1887, är ny seminariebyggnad nu under arbete och skall kontraktsevenligt vara färdig till inflyttning den 1 september 1887. Hufvudbyggnaden innehåller 7 lärosalar, samlingsrum för lärarepersonalen, bönsal, gymnastiksal samt boställsvåning för rektor. Tomtplats är kostnadsfritt upplåten af Umeå stad.

En annan för läroanstalten ogynsam omständighet ligger deri, att den under perioden måst lida brist på nödiga lärarekrafter. Under det att alla andra lärarinneseminarier i riket under tiden haft 1 lärarinna eller — hvilket i sak betyder det samma — ett lärarinne-arfvode mera, så att de med dessa seminarier förenade öfningsskolorna haft hvardera 3 lärarinnor, har Umeå seminariii öfningsskola måst åtnöja sig med blott 2. Då öfningsskolan vid ett seminarium afser elevernas praktiska utbildning, så inses lätt, hvilket ofördelaktigt inflytande en bristfällig anordning af skolan måste utöfva på denna så ytterst vigtiga del af seminariiuundervisningen; och själfklart är, att en läroanstalt med 2 lärare eller lärarinnor — under för öfrigt lika förhållanden — ej kan uppnå samma resultat som med 3.

Mest torde denna brist falla i ögonen, om Umeå seminarium jämföres med det i Falun. Sammanlagda elevantalet under läs-åren 1881—1885 utgör för Umeå seminarium 377, för Falun 372; och för närvarande har det förra 74, det senare 65 elever. Under åren 1883, 1884, 1885 och senast detta år har härvarande seminariii rektor ingått med underdånig ansökan i syfte att erhålla för Umeå seminarium samma antal lärare och lärarinnor som i Falun, men bifall dertill har ej vunnits.

Folkundervisningen i staden har meddelats uti 2 folkskolor, deraf den ena är afsedd för gossar och den andra för flickor. Vid hvardera skolan är anställd 1 ordinarie och 1 extra ordinarie lärare eller lärarinna. Antalet af barn i skolåldern vid sistlidna års slut utgjorde 393, deraf 196 voro gossar och 197 flickor.

Af dessa åtnjöto 135 undervisning i folkskolor, 78 i småskolor, 79 i allmänt läroverk, 9 i enskild skola och 2 i hemmet.

Allmänna läroverket i Skellefteå, egentligen treklassigt, har emellertid, sedan, genom bidrag dels från enskilda samhällsmedlemmar, dels från staden, nödiga medel till aflöning af ytterligare 2 lärare erhållits, arbetat på fem klasser, ett förhållande som i sin mån torde visa behöfligheten af att läroverket bibehållas i sitt nuvarande skick och icke, på sätt läroverkskomitén föreslagit, förändras till s. k. borgarskola. Lärjungeantalet var, under höst-

terminen 1885, 34 stycken. I stadens folkskola undervisades vid samma tid 61 och i småskolan 31 lärjungar.

Jemväl inom Skellefteå har under perioden ett sexklassigt läroverk för qvinlig ungdom bildats med tillhjälp af stat, lands- ting och staden sjelf. Lärjungeantalet vid detta läroverk utgjorde vid 1885 års slut 48.

I afseende å folkskoleväsendet å landet åberopas följande tabell:

Öfversigt öfver folkskoleväsendet vid 1885 års slut.

Församlingens namn.	Folk- mängd den 31 de- cember 1885.	Antal skolor.			Antal lärare o. lärarinnor.			Antal barn af 7—14 års ålder,						Hela antalet under året undervisade barn.	Antal skolhus.		Skolhuskastans behållning.		Statsbidrag.				
		Fasta.	Flyttande.	Summa.	Lärare.	Lärarinnor.	Summa.	som under året undervisats i			Summa.	Förkyrda.	Fagna.		Kronor.	Skottfångärdar.	Kronor.	—	—				
								folk- och små- skolor.	läroverk och andra skolor inom distriktet.	enskilda skolor.										hemmen.	som ej besökt skola.		
Nordmaling.....	7,537	4	9	13	2	13	15	219	541	3	10	500	5	1,278	936	4	—	—	10,068	25	2,575	—	
Bjurholm.....	3,449	1	4	5	2	3	5	102	240	3	—	330	3	678	414	1	—	1	82	99	841	67	
Umeå stads.....	2,950	5	—	5	1	7	8	213	—	79	9	2	80	383	210	2	1	—	4,458	32	1,824	99	
Umeå lands.....	11,638	4	18	22	7	20	27	279	829	25	—	720	149	2,002	1,285	4	—	—	—	—	—	4,875	—
Holmsunds kapell.....	556	2	—	2	1	2	3	103	—	4	—	10	—	117	107	1	—	—	—	—	—	525	—
Vännäs.....	3,610	—	4	4	1	3	4	—	392	—	—	—	253	645	465	1	—	1	128	81	816	67	
Degerfors.....	5,788	2	9	11	4	7	11	51	441	4	—	613	30	1,139	562	2	—	—	1,199	62	1,550	—	
Säfvar.....	3,302	1	6	7	2	6	8	59	359	3	5	168	118	712	436	1	3	1	718	51	1,316	67	
Holmö kapell.....	—	1	—	1	1	—	1	36	—	—	—	—	—	—	37	—	—	—	—	—	—	—	—
Åsele.....	3,038	2	5	7	4	3	7	43	315	—	28	163	2	551	484	1	—	1	18	75	1,166	66	
Dorotea.....	2,224	—	5	5	4	1	5	—	303	—	3	130	—	436	389	—	—	—	236	03	966	67	
Vilhelmina.....	5,068	1	8	9	3	6	9	—	344	—	23	434	38	839	459	—	—	—	246	95	1,241	67	
Fredrika.....	1,005	—	3	3	1	2	3	—	129	—	—	53	—	182	180	—	—	—	604	23	716	67	
Lycksele.....	5,502	2	10	12	2	10	12	70	512	5	3	371	2	963	692	3	—	1	314	—	1,675	—	
Örträsk.....	746	1	1	2	1	1	2	52	28	1	—	86	1	168	93	1	—	—	76	27	525	—	
Sorsele.....	2,180	2	4	6	2	4	6	22	131	—	19	258	—	430	206	1	—	1	—	—	900	—	
Stensele.....	2,140	2	3	5	2	3	5	89	95	—	—	253	5	442	243	1	2	—	575	—	791	67	
Tärna.....	963	1	3	4	2	2	4	12	97	2	—	68	7	186	148	—	—	—	7	65	375	—	
Bygdeå.....	5,447	3	5	8	1	7	8	181	267	6	—	578	—	1,032	493	3	—	1	2,803	78	1,150	—	
Nysätra.....	3,163	—	4	4	1	3	4	—	303	1	—	199	3	506	367	4	—	—	8,617	38	1,050	—	
Löfånger.....	3,991	1	8	9	2	7	9	41	523	5	—	7	48	624	675	3	—	1	1,365	21	1,400	—	
Skellefteå.....	16,795	10	29	39	3	39	42	777	1,638	24	29	358	79	2,905	2,844	25	5	—	26,698	93	6,066	67	
Byske.....	6,739	2	15	17	6	11	17	96	819	5	2	303	3	1,228	1,007	12	—	—	5,728	50	2,756	67	
Norsjö—Jörn.....	6,400	1	10	11	5	6	11	45	766	—	—	227	46	1,084	846	1	—	—	286	76	2,133	33	
Burträsk.....	7,182	1	12	13	6	7	13	47	1,053	1	—	215	27	1,343	1,301	1	—	—	—	—	2,308	34	
Malå.....	1,782	1	4	5	2	3	5	23	181	—	—	104	2	310	241	1	—	—	—	—	900	—	

Af denna tabell framgår att procentantalet af de barn, som erhålla någon slags undervisning, är temligen lågt.

Under åren 1882—1885 hafva visserligen åtskilliga lärare eller lärarinnor tillkommit, men det oaktadt kan antalet skolor samt lärare och lärarinnor näppeligen sägas vara tillräckligt, hvarken i förhållande till invånarantalet eller det antal barn, som hvarje lärare eller lärarinna i medeltal har att undervisa under året.

Med afseende på skolornas beskaffenhet med mera tillåter sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att i underdånighet anföra följande:

Ehuru en del af skolorna äro fasta, utgöres emellertid flertalet af flyttande skolor. Att undervisningen vid dessa senare, som i allmänhet bestrides af någon småskollärare eller lärarinna, icke kan blifva synnerligen grundlig, utan fast hellre af en skä- ligen ytlig beskaffenhet, säger sig sjelft, likaväl som att lokalerna ofta äro af mindre god beskaffenhet. Äfven lemna undervisningsmaterielen rätt mycket öfrigt att önska, om också densamma uti en del socknar är ganska god.

Att folkundervisningen står på en olika hög ståndpunkt inom olika delar af det vidsträckta och delvis mycket glest befolkade länet, är naturligt; och härleder sig detta dels från de långa af-

stånden, som göra skolgången obehämlig och besvärlig, dels ock, och detta måhända mest, af det större eller mindre intresse, hvarmed folkundervisningen följes af vederbörande skolråd och särskildt dessas ordförande, hvilka senare genom sin omedelbara beröring med såväl befolkningen, som vederbörande folkskolelärare ega många tillfällen att framhålla nyttan af samt understödja folkundervisningens bedrivande på ett ändamålsenligt sätt. Högst torde folkundervisningen stå inom Skellefteå och Byske socknar.

I många afseenden har emellertid undervisningsväsendet gått framåt under den tid, hvarom här är fråga. Lärareantalet har tillväxt; äldre lärare hafva ersatts af yngre och skickligare. Undervisningsmaterieln har på många ställen blifvit betydligt ökad och undervisningen bättre ordnad. Det oaktadt lemna folkskoleväsendet, såsom af det förut sagda framgår, ännu mycket öfrigt att önska. Många skolpliktiga barn erhålla ej någon skolundervisning. Skolan verkar alltför kort tid på hvarje ställe eller med alltför långa mellanskof och lärarnes eller lärarinnornas utbildning är ofta otillräcklig.

Kommunerna å landet utöfva med ett undantag sin beslutanderätt å kommunalstämma. Endast inom Säfvar socken finnas kommunalfullmäktige.

Intresset för kommunernas angelägenheter är i allmänhet icke synnerligen stort, undantagandes då någon enstaka ekonomisk fråga af större vikt förekommer. Till en stor del torde detta bristande intresse härleda sig från socknarnas vidsträckt, hvilken vållar, att en mängd af de olika kommunernas invånare sällan komma till kyrkan samt derigenom icke ens ega kännedom om, när kommunalstämmorna förekomma. Någon förbättring i berörda hänseende torde icke komma till stånd, förrän underlättade kommunikationer förmedla samlifvet inom kommunerna, så att gemensamma angelägenheter komma att utgöra föremål för en mera allmän och liflig gemensam uppmärksamhet än nu vanligtvis är fallet, då personer från olika delar af samma kommun mera sällan komma i beröring med hvarandra.

Länets *landtbruksskola* i Yttertaffe har under perioden fortfarande varit i verksamhet på samma sätt som hittills. Någon svårighet att erhålla elever har icke förefunnits. Detta oaktadt har allmänna opinionen varit stämd mera mot än för denna nyttiga anstalt, som dock år från år vinner i stadga. Till en del torde anledningen härtill vara att söka i den omständigheten, att en del utgångne elever egnat sig åt andra sysselsättningar än jordbruket, och dels den förut berörda konservatism, som besjalar befolkningen inom länet och som gör att bonden icke kan tänka sig annat sätt att bruka jorden än hans förfäder före honom och derföre finner det obehöfligt att skicka sina söner till skolan, hvarest dessa skulle kunnat inhemta lärdomar om jordens brukning på ett rationellare sätt än det hittills begagnade. Emellertid hafva på senare tider jemväl beslutne hemmansegare skickat sina söner till skolan; och man får hoppas, att detta exempel skall mana till efterföljd, så att landtbruksskolan, likaväl som förut skett med mejerierna, småningom kommer till heders.

Husslöjd utöfvas fortfarande temligen allmänt af landsbygdens kvinnor inom nedre landet, af hvilka en del icke utan konstfärdighet förfärdiga hvarjehanda väfnader af hemspunnen ull och lin eller af hemköpt bomullsgarn, dock mera sällan till någon större myckenhet än som åtgår inom hushållet. Äfven männen, företrädesvis inom kustsocknarna, tillverka en stor del

af de redskap, som för jordbrukets bedrivande erfordras. Äfvenså tillverkas ofta möbler och husgeråd för hemmens behof. I Lappmarken är dock förhållandet sämre, och yttrar kronofogden i lappmarksfogderiet derom: »Männen sysselsätta sig vintertiden, medan dager är, med hemforsling af ved och för kreaturen behöfligt foder samt neddrifning af skogseffekter till flottlederna, hvaremot den mörkare delen af dagen tillbringas af en stor del af män med tobaksrökning vid spisen i köket eller dagligdagsrummet. Qvinnorna åter kunna väl litet sysselsätta sig med spånad samt väfnad, dock icke som sig borde.»

Så väl hushållningssällskapet som landstinget hafva under perioden arbetat för husslöjdens utveckling; och har för sådant ändamål anvisats anslag. Särskild gagnelig har den i förra femårsberättelsen omtalade nya slöjdskolan i Umeå visat sig. Uppförd år 1879 för en kostnad af omkring 23,000 kronor, innehåller denna byggnad, som är af trä och i två våningar, lokaler för snickeri, svarfveri, korgmakeri, jernarbeten, bokbinderi och papparbeten, modell- och ritsal, salubod och kontor, 3 rum och kök för föreståndaren och 1 rum för sådana elever, som önska bo vid skolan. Dessutom finnes i särskild byggnad magasin för virke och materialier m. fl. nödiga ekonomibyggnader. Skolan är försedd med ett stort lager modeller, dels inköpta från Näås, Claestorp m. fl. ställen och dels förfärdigade vid skolan. Värdet å detsamma utgjorde enligt 1885 års bokslut 1,273 kronor 69 öre. Skolan eger en mycket rikhaltig och fullständig samling af hyvelbänkar, svarfstolar och slöjdverktyg af alla slag äfvensom planscher, mönster och ritmateriel, allt i värde, enligt sista bokslutet, af 2,877 kr. 80 öre, samt dessutom ett lager af virke och arbetsmaterialier till ett värde af 3,632 kr. 35 öre.

Ekonomien handhafver en af hushållningssällskapets förvaltningsutskott utsedd styrelse, bestående af 4 personer.

Vid skolan är anställd en föreståndare, som, på samma gång han har uppsigt öfver hela verksamheten vid skolan, meddelar undervisning i snickeri och svarfning, fanering, polering, träsnideri och allt hvad till träslöjden hör; en andre lärare, som undervisar i korg- och rottingflätning, borstbinderi, stålträdsarbeten m. m.; samt en ritlärare. Föreståndaren har fria husrum och 1,000 kronors lön, andre läraren har i ett för allt 800 kronor och ritläraren aflönas per timme.

Skolan är indelad i tvenne afdelningar, en lägre för gossar mellan 12 och 18 år och en högre för ynglingar öfver 18 år. I högre afdelningen är kursen två-årig, och der emottagas ej flere än 15 stycken, företrädesvis sådana som förut genomgått ett eller par års kurs i lägre afdelningen. I sistnämnda afdelning emottagas så många, utrymmet medgifver. Undervisning meddelas från 15 januari till 15 juni och från 15 september till 15 december, med arbetstid från 8—12 f. m. och 2—7 e. m. för högre afdelningen och 8—12 f. m. samt 2—6 e. m. för lägre afdelningen.

Eleverna i högre afdelningen åtnjuta ett understöd af 70 kronor per år samt 10 proc. af arbetsvärdet å de artiklar, de tillverka. Lägre afdelningens elever åtnjuta intet understöd, hvaremot de erhålla premier för flit och goda seder.

Vid början af skolans verksamhet förfärdigades arbeten utslutande efter de inköpta modellerna; men som dessa arbeten till största delen voro osäljbara, öfvergafs denna riktning för skolans verksamhet. Numera tillverkas i stället hufvudsakligast sådana artiklar, som der beställas, såsom möbler af olika slag,

körredskap, korgar, korgvagnar, svarfverarbeten och dylikt. Hvad som tillverkas utöfver det bestämda, försäljes i saluboden. Eleverna vinna derigenom praktisk färdighet i tillverkning af värderikare och lättare säljbara artiklar än förr varit fallet, på samma gång som skolans tillgångar genom bättre inkomster förkofras.

Kurser för folkskolelärare hafva äfven varit anordnade, men endast ett fåtal hafva af undervisningen sig begagnat.

Inkomsten af vid skolan förfärdigade arbeten uppgår för år

1881.....	till 2,602 40
1882.....	» 3,529 24
1883.....	» 3,372 92
1884.....	» 4,367 67
1885.....	» 3,095 95.

Af de anslag, som af staten, landstinget och hushållnings-sällskapet årligen ställts till förvaltningsutskottets disposition för husslöjdens inom länet befrämjande, har skolan bekommit:

År 1881.....	4,300 kronor,
» 1882.....	2,000 »
» 1883.....	2,300 »
» 1884.....	2,500 »
» 1885.....	2,580 »

Dessa inkomster af arbete och anslagsmedel jemte ett litet årligt hyresbelopp hafva användts helt och hållet till afföningar, inköp af virke, materialier, modeller och verktyg samt ved, ljus äfvensom brandstodsafgifter och dylikt.

Antalet af elever, som begärt inträde vid skolan, har varit större än utrymmet medgifver att mottaga; och är det att hoppas, att skolans verksamhet skall bära goda frukter genom att i länet kringspida i en mängd arbeten kunniga personer, de der sedan i sin ordning kunna meddela den manliga delen af länets befolkning undervisning och råd uti förfärdigandet af en mängd nyttiga och prydliga arbeten af allehanda slag. Utom ofvannämnda slöjdskola finnas äfven ett par smärre läroanstalter för slöjd inom Byske och Säfvar socknar, som jemväl åtnjuta anslag till ett sammanlagdt belopp af 240 kronor.

I nedanstående tabeller är uppgift intagen å de för hvartdera af periodens fem år i länets cellfängelse samt kronohäktena i Skellefteå och Lycksele intagna fångar.

Uppgift å fångar i Vesterbottens läns cellfängelse under nedannämnda år.

År.	För hvarje brott dömda till fängelse eller straffarbete i högst 2 år.		För grofve brott dömda, till allmän straffanstalt afsträffade.		De, som i brist af tillgång undergått fängelse, eller fängelse vid vatten och bröd.		Transportfångar.		Intagna försvarslösa personer.		Summa.		Summa sammanr.
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	
1881.....	22	2	4	—	46	4	6	—	36	5	114	11	125
1882.....	37	5	3	1	63	1	9	1	31	4	143	12	155
1883.....	22	6	2	2	60	3	16	3	37	4	137	18	155
1884.....	24	4	2	2	44	7	14	—	17	2	101	15	116
1885.....	28	3	2	2	44	3	10	—	24	1	108	9	117
Summa	133	20	13	7	257	18	55	4	145	16	603	65	668

Uppgift å fångar i Skellefteå kronohäkte under nedannämnda år.

År.	Transportfångar.		Ransakningsfångar.		De, som i brist af tillgång till böter undergått fängelse vid vatten och bröd eller fängelse.		Summa.		Summa sammanr.
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	
1881.....	—	—	2	—	67	2	69	2	71
1882.....	1	—	—	1	71	2	72	3	75
1883.....	—	1	6	—	47	1	53	2	55
1884.....	—	—	2	—	30	1	32	1	33
1885.....	—	—	2	—	40	2	42	2	44
Summa	1	1	12	1	255	8	268	10	278

Uppgift å fångar i Lycksele kronohäkte under nedannämnda år.

År.	Ransakningsfångar.		De, som i brist af tillgång till böter undergått fängelse vid vatten och bröd eller fängelse.		Summa.		Summa sammanr.
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	
1881.....	7	1	30	3	37	4	41
1882.....	3	1	48	7	51	8	59
1883.....	3	4	22	1	25	5	30
1884.....	3	—	27	3	30	3	33
1885.....	11	2	20	4	31	6	37
Summa	27	8	147	18	174	26	200

Då under förra perioden hela fångantalet utgjorde, intagne å länsfängelset 554, i Lycksele kronohäkte 115 och i Skellefteå kronohäkte 317, så finner man att fångantalet ökats i de två förra fängelserna, men deremot minskats i Skellefteå kronohäkte. Största delen af dessa fångar äro dock sådana, som med fängelse eller fängelse vid vatten och bröd aftjenat dem för mindre förbrytelser ådömda böter, samt försvarslösa.

Vesterbottens läns fångvårdsförening, hvars uppgift är att taga vård om frigifna fångar, har under perioden lemnat understöd åt 3 personer, deraf tvenne varit frigifna fångar. Föreningens behållning vid periodens slut utgjorde 2,610 kr. 16 öre.

Rörande Vesterbottens Enskilda Banks verksamhet återopas följande:

Uppgift angående Vesterbottens enskilda banks verksamhet under nedannämnda år.

År.	Antal långtagare.	Grund- fond.	Högsta beloppet utelöpan- de sedlar.	Insatt å deposi- tions- räkning.	Uttaget å deposi- tions- räkning.	Insatt å upp- och afskrif- nings- räkning.	Uttaget å upp- och afskrif- nings- räkning.	Uteståen- de å kre- ditiv vid årets slut.	Vexlar köpta för.	Summa af under året sålda post- remiss- vexlar.	Utgifna lån.	Inbetalda lån.	Bespa- rings- fond.	Reserv- fond.	Till direk- tionens dispo- sition mot red- visningskyl- dighet afsett.
1881	267	1,700,000	2,022,875	5,935,797	5,727,182	5,956,770	5,803,828	758,910	10,583,465	8,885,231	4,392,684	3,045,340	338,250	320,000	—
1882	267	1,700,000	2,031,735	5,650,450	6,045,200	6,538,569	6,466,280	752,520	10,310,476	10,388,617	2,416,714	2,509,867	397,253	350,000	—
1883	282	1,700,000	1,998,915	4,636,000	4,697,230	5,633,062	5,832,887	772,990	10,861,835	10,766,318	2,394,781	2,242,205	454,880	400,000	—
1884	281	1,700,000	2,227,460	5,411,120	5,183,840	4,861,564	4,827,104	829,960	11,918,157	11,466,112	2,635,897	2,719,649	529,063	430,000	—
1885	281	1,700,000	2,044,720	6,422,000	6,353,430	4,454,420	4,472,088	871,536	12,011,697	11,397,539	2,667,453	2,736,437	570,000	430,000	33,078

Banken har fortfarande afdelningskontor inrättade i Haparanda, Luleå, Piteå och Skellefteå jemte kommissionskontor i Nordmaling. Under perioden, hvars sista år utmärks af dåliga penningekonjunkturen, har banken veterligen icke lidit några större förluster.

Då särskilda uppgifter rörande *sparbankernas* verksamhet årligen ingå till Statistiska Centralbyrån, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sig icke behöfva lemna någon särskild redogörelse för dessa bankers verksamhet.

Socken- eller distriktsmagasin äro fortfarande inrättade i Burträsk, Löfångers, Nysätra, Bygdeå och Degerfors socknar; och uppgick behållningen vid 1885 års slut i Bygdeå sockenmagasin till 1,047 kubikfot och i Degerfors sockenmagasin till 1,680 kubikfot spanmål.

Länets fosterländska förening, hvars ändamål är, att företrädesvis hos dem bland länets invånare, som för sin utkomst äro mera hänvisade till sin arbetskraft allena, framkalla håg och bemödanden att genom eget arbete och förvärfvad större arbets- skicklighet samt genom sparsamhet och flit söka förbättra sina lefnadsvilkor och betrygga sin och de sinas framtid, har, i enlighet med de för föreningen gällande stadgar, sökt verka för berörda syftemål.

Föreningens kontanta behållning, som inestår i Vesterbot- tens läns sparbank, utgjorde vid 1885 års slut 3,863 kr. 96 öre.

För förhållandet med såväl länets allmänna *brandstodsbolag* som ock Skellefteå, Burträsk och Nysätra socknars särskilda brandstodsbolag redogöres uti härefter bilagde **Tabell N:o 7**.

Jordegarnes inom länet delaktighet i Norrlands *hypoteks- förening* visar sig af efterföljande uppgift:

Från Norrlands Hypoteksförening utlemnade lån till Vesterbot- tens län åren 1881—1885.

År.	Antal långtagare.	Belåningens grund.		Lånebelopp. Kronor.
		Efter särskild uppskattning.	Efter taxe- ringsvärde.	
		Kronor.	Kronor.	Kronor.
1881	25	41,584	31,400	28,400
1882	18	38,968	9,800	20,800
1883	12	11,194	20,900	15,600
1884	20	27,314	29,500	26,300
1885	19	7,812	36,500	19,500
Summa	94	126,872	128,100	110,600
		254,972		

Från föreningens början till den 31 december 1885 utgjorde antalet långtagare 987, med en delaktighet i föreningen för 1,454,200 kr. Ifrån föreningens hela område från föreningens början till den 31 december 1885 utgjorde antalet långtagare 2,719, med en delaktighet i föreningen för 6,413,800 kr. samt lån för 6,357,000 kr.

För länets *nödhjelpskassas* tillgångar redogöres i följande tabell:

År.	Kapital- belopp.	Utestående, utlånadt belopp.	Influtna räntor.	Utgifter.
1881	111,490	83	4,291	747
1882	112,540	—	2,883	100
1883	118,890	—	6,363	100
1884	123,753	600	5,934	504
1885	130,847	2,385	9,073	100

Kassans tillgångar, som äro insatta på deposition i Vester- bottens Enskilda bank, utgjorde vid 1880 års slut 106,217 kr. 50 öre; och hafva följaktligen under perioden vunnit en tillökning af 24,629 kr. 88 öre.

Angående öfriga allmänna kassor, *fromma stiftelser* m. m. så å landet som i länets städer återopas härefter åtfogade **Tabell N:o 8**.

Fruentimmers-skyddsföreningen i Umeå, bildad under 1867 års missväxtår i ändamål att söka bereda arbetsförtjenst åt kvin- nor och äldre barn inom de hushåll, der tillfälle till sådan för- tjenst saknades och fattigdom var rådande, och i hvilken för- enings plan det ingick att uppköpa arbetsmaterialier, som derefter bearbetades till garn, strumpor, väfnader och dylikt, har äfven under denna period varit i verksamhet. Af föreningen utbetalade arbetslöner hafva utgjort:

År 1881	183 88
» 1882	204 48
» 1883	190 11
» 1884	342 70
» 1885	429 29

Tillsammans 1,350 46.

Föreningens tillgångar utgjorde enligt 1885 års räkenskaper 4,510 kr. 65 öre, hvadan och då tillgångarna vid 1880 års slut uppgingo till 3,608 kr. 82 öre, en ökning af 901 kr. 83 öre uppstått.

Beträffande de i länet befintliga två *lasarett*, det södra i Umeå och det norra i Skellefteå, och i fråga om der intagna

patienters antal, underhållskostnad m. m. hänvisas till följande tablå:

År.	Antal patienter		Patienternas underhållskostnad				Beloppet af sjukvårdsafgiften af hvarje mantals-skrifven person.		Sjukvårdsafgift för lasarettis-distriktet.
	lasarettet.	kahuset.	lasarettet.	kahuset.	Män.	Qvinnor.			
<i>Södra lasarettet.</i>									
1881.....	248	11	2,518	26	308	81	38 öre.	19 öre.	9,153 44
1882.....	281	6	3,261	11	203	78	44 "	22 "	10,739 74
1883.....	211	9	3,862	34	106	40	42 "	21 "	10,379 88
1884.....	239	7	3,885	02	140	75	48 "	24 "	11,991 36
1885.....	261	18	3,089	19	158	46	42 "	21 "	10,793 64
<i>Norra lasarettet.</i>									
1881.....	238	8	2,732	37	24	—	24 öre.	12 öre.	5,840 —
1882.....	213	7	3,040	30	—	—	28 "	14 "	6,720 —
1883.....	248	2	3,445	05	—	—	44 "	22 "	7,272 55
1884.....	331	10	3,015	43	16	50	42 "	21 "	7,300 —
1885.....	232	13	3,765	80	—	—	48 "	24 "	10,784 62

Lasarettsläkare vid såväl norra som södra lasarettet äro tillika stadsläkare, den förre i Skellefteå och den senare i Umeå.

De i förra femårsberättelsen omförmälda *sjukstugorna* i Lycksele och Nordmaling hafva under perioden varit i verksamhet och visat sig medföra rätt mycket gagn. Under år 1885 utgjorde antalet vårdade patienter å den förra sjukstugan 42 och å Nordmalings sjukstuga 86.

Provinsialläkarnes antal utgör fortfarande 6, af hvilka 2 äro bosatte inom Lappmarken. Uti sin förra femårsberättelse har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande framhållit behofvet af att flere provincialläkare inom länet anställdes, då såväl folkmängd som isynnerhet areal gjorde en delning af distrikten behöfelig. Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande tillåter sig underdånigst åberopa hvad som uti omförmälda berättelse anförts om de olägenheter, som uppstå genom berörda missförhållanden. För att visa, huru oformligt stora, med hänseende till arealen, provinsialläkaredistrikten äro, anser sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande böra påpeka, hurusom, då länet i sin helhet utgör en areal af 58,308 kvadratkilometer, hvarje distrikt i medeltal innefattar 9,718 kvadratkilometer. Om man nu jemför denna ytvidd med storleken af öfriga län i riket, så finner man att hvarterdera af Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs- och Bohus, Skaraborgs och Örebro län äro mindre än ett hvar af provinsialläkaredistrikten, då deras storlek sålunda beräknas i medeltal. Nu variera emellertid distrikten sinsemellan betydligt i storlek, så att, då det minsta, Nysätra distrikt, som omfattar Bygdeå, Nysätra, Löfångers och Burträsk socknar, endast innehåller 3,727 kvadratkilometer, är det största, som utgöres af Lycksele, Stensele och Sor-

sele socknar jemte Örträsk och Tärna kapellförsamlingar, 21,852 kvadratkilometer. Af länen inom riket, förutom Vesterbottens, äro endast Kopparbergs, Vesternorrlands, Jemtlands och Norrbottens län större än sistnämnda distrikt. Nysätra distrikt, ehuru jemförelsevis litet, är dock större än hvarterdera af Gotlands och Blekinge län. Uti sin förra berättelse har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hufvudsakligen fäst sig vid de olägenheter, som tillskyndas befolkningen genom distriktens storlek. Men i betraktande torde äfven böra tagas möjligheten för läkarne att, utan uppoffrande af helsa och krafter, uthärda med de strapatser, som blifva en oundviklig följd af tienstgöringen inom dessa vidsträckta områden. Återkommen från en besvärlig resa på kanske 20 mil, väntas icke sällan läkaren af flere hjälpbehöfvande, de der fordra hans närvaro på kanske lika långt afstånd från hemmet.

Icke må man undra på, om svårigheter allt emellanåt möta för att få läkareplatserna tillsatta med dertill lämpliga personer, samt om befolkningen på aflägsna orter anlita qvacksalfvare, för att åtminstone få någon hjälp, då sjukdom eller olycksfall gör läkares anlitande för dem behöfelig.

Inom länet äro för öfrigt tienstgörande en regementsläkare och två stadsläkare. Å landet är bosatt en praktiserande läkare.

Deremot finnes icke någon distriktsläkare inom länet anställd, hvilket åtminstone till en del härleder sig från att befolkningen icke är tillräckligt förmögen att underkasta sig de dermed för- enade utgifterna.

Af *barnmorskor* finnas i hvarje socken åtminstone en och i åtskilliga socknar flere. Likaledes äro i alla socknar anstälde vaccinatörer och vaccinationsföreståndare.

Länsveterinärernes antal under perioden har varit två, deraf den ene haft sin station i Umeå och den andre i Skellefteå. Dessutom har en distriktsveterinär, hvars aflöning bekostas af landstinget, sedan år 1884 varit anställd inom Lappmarken, der han haft sin station i Lycksele.

Då uppgifter om länets städers utgifter och inkomster årligen ingå till Statistiska Centralbyrån, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sig böra utsluta de i förra berättelsen derom intagna tabeller.

Af samma skäl meddelas ej heller särskilda uppgifter om *landtkommunernas fattigvård och finanser*. Någon fattiggård förutom den å hemmanet Flarkbäcken i Nysätra socken befintliga har ej inrättats under perioden. Å nämnde fattiggård intagas ålderstigna, till arbete odugliga personer, föräldralösa, fattiga och vanvårdade barn, åt hvilka sistnämnda jemväl å fattiggården lemnas undervisning i läsning. Fråga om att inrätta fattiggårdar jemväl inom andra kommuner uti länet har väl varit väckt, men ännu icke kommit till utförande. Önskvärdt vore emellertid om dylika anstalter, som, från flere synpunkter sedt, utan tvifvel äro de som bäst tillgodose såväl kommunens som de fattiges intressen, mera allmänt kunde komma till stånd.

Bettlande förekommer obetydligt inom länet och utöfvas hufvudsakligen af lösdrijfvere eller sysslolösa personer, som vanligtvis icke tillhöra länet.

Landskansliet i Umeå den 23 december 1886.

Underdånigst

AXEL WÄSTFELT.

B. Ljungberg.

C. O. de Frese.

Tab. N:o 1.
FOLKMÄNGD.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
		Den 31 december enligt presternas uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af nedanstående år.								
					Hela folkmängden.			Deraf frie från mantals- penningar. *)			Utskrif- nings- manskap.	Enligt årets mönster- rullor approbera- de bevä- ringsskyl- dige.	
		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.			
Å landsbygden	år 1881	51,757	52,332	104,089	51,311	51,954	103,265	30,123	31,516	61,639	3,615	—	
"	" 1882	52,372	53,057	105,429	51,970	52,748	104,718	30,476	31,989	62,465	3,620	—	
"	" 1883	52,922	53,653	106,575	52,502	53,352	105,854	30,803	32,259	63,062	3,629	—	
"	" 1884	53,840	54,463	108,303	53,386	54,207	107,593	31,309	32,688	63,997	3,665	—	
"	" 1885	54,519	55,058	109,577	54,060	54,846	108,906	31,813	33,161	64,974	3,784	—	
I Umeå stad	år 1881	1,208	1,609	2,817	1,215	1,616	2,831	464	561	1,025	133	—	
"	" 1882	1,216	1,598	2,814	1,217	1,606	2,823	470	544	1,014	112	—	
"	" 1883	1,205	1,608	2,813	1,215	1,614	2,829	472	541	1,013	127	—	
"	" 1884	1,250	1,637	2,887	1,255	1,657	2,912	474	565	1,039	140	—	
"	" 1885	1,254	1,676	2,930	1,257	1,686	2,943	469	593	1,062	104	—	
I Skellefteå stad	år 1881	383	530	913	377	539	916	139	153	292	38	—	
"	" 1882	401	559	960	396	556	952	151	173	324	44	—	
"	" 1883	417	558	975	412	553	965	143	158	301	50	—	
"	" 1884	435	584	1,019	431	584	1,015	147	166	313	58	—	
"	" 1885	438	596	1,034	446	600	1,046	160	178	338	62	—	
Summa för länets tvenne städer 1885		1,092	2,272	3,964	1,703	2,286	3,989	629	771	1,400	166	—	
I hela länet	år 1881	53,348	54,471	107,819	52,903	54,109	107,012	30,726	32,230	62,956	3,786	589	
"	" 1882	53,989	55,214	109,203	53,583	54,910	108,493	31,097	32,706	63,803	3,776	615	
"	" 1883	54,544	55,819	110,363	54,129	55,519	109,648	31,418	32,958	64,376	3,806	570	
"	" 1884	55,525	56,684	112,209	55,072	56,448	111,520	31,930	33,419	65,349	3,863	605	
"	" 1885	56,211	57,330	113,541	55,763	57,132	112,895	32,442	33,932	66,374	3,950	683	

*) Anmärkning. Enär Lappmarkens samtliga invånare äro befriade från mantalspenningars utgörande, ingår i ofvannämnda summor hela folkmängden uti nämnde landsdel, deraf för år 1885 mankön 11,394 och qvinkön 11,377; tillhopa 22,771 personer.

Tab. N:o 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I VESTERBOTTENS LÄN ÅREN 1881—1885.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Särskilda slag af vägar.	Längd af hvarje vägslag vid 1885 års slut.	deraf under åren 1881—1885		Kostnad för under åren 1881—1885				Längd af indelade, med skjutsanstalter för sedda vägar vid 1885 års slut.	Skjutsanstalter (vid 1885 års slut)			
		fulländade och afsynade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.	fulländade nya vägar.		omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.			med entreprenad.		utan entreprenad.	
				Af statsmedel.	Af landstingets eller kommunernas medel.	Af statsmedel.	Af landstingets eller kommunernas medel.		Gästgifverier.	Skjutsstationer.		
	Mil.	Mil.	Mil.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Mil.	Antal.	Antal.	Antal.	
Å landsbygden:												
allmänna landsvägar	28.2	—	—	—	—	—	—	28.2	12	8	—	
häradsvägar	128.43783	35	11.9	470,216	268,194.05	55,532	48,842.02	88.93783	25	33	—	
I städerna	0.29	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	
Summa	156.92783	35	11.9	470,216	268,194.05	55,532	48,842.02	117.13783	39	41	—	
Skjutslegan per mil utgick vid 1885 års slut med:												
1.60 kronor, {												
hvilket är <i>maximilega</i> , med entreprenadbidrag									39	40	—	
hvilket är <i>maximilega</i> , utan entreprenadbidrag									—	1	—	
Summa (skjutsanstalter)									39	41	—	
									Kungs- och kronoskjuts.			
Antal utgångna hästar under år 1881									227	9,386	5,526	53
" " " " 1882									221	10,224	6,247	46
" " " " 1883									256	9,921	6,351	—
" " " " 1884									271	9,322	6,302	—
" " " " 1885									265	8,079	4,863	—
Summa (hästar)									1,240	46,932	29,289	99

Tab. No 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I VESTERBOTTENS LÄN ÅR 1885.

1.	2.	3.		5.	6.					11.		12.	
		Hemman och lägenheter upptagna i jordeboken.			Antal brukningsdelar.	Antal lägenheter, verk och inrättningar utom de i jordeboken särskildt upptagna (i kol. 2-4).					Taxeringsvärdet (i kronor)		
		Antal.	Mantal.			Jordtorp.	Ryttare-, soldat- och båtsmanstorp.	Backstugor.	Verk och inrättningar.	Hus i köpingar, villor, kyrkor m. m.	å jordbruksfastighet.		å annan fastighet.
Oförmedlade.	Nuvarande.		Jordtorp.	Ryttare-, soldat- och båtsmanstorp.	Backstugor.							Verk och inrättningar.	
I. Landsbygden.													
A. Kronoegendomar.													
1) Under allmän disposition.													
a) Kungs- o. kungsladugårdar samt säterier	11	5 $\frac{1}{4}$	5 $\frac{1}{4}$	11	—	—	—	—	—	—	113,000	—	
b) Boställen: hemman	24	9 $\frac{10000}{104832}$	9 $\frac{10000}{104832}$	25	—	—	—	—	—	—	305,500	8,700	
lägenheter	7	—	—	7	—	—	—	—	—	—	58,500	—	
c) Hemman	4	1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	4	—	—	—	—	—	—	46,500	—	
Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
d) Jordlägenheter	230	—	—	230	—	—	—	—	—	—	181,600	—	
e) Fiskerier	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,200	
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2) Under enskild disposition.													
a) Säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
b) Hemman	559	106 $\frac{8204487}{84284928}$	106 $\frac{8204487}{84284928}$	1,411	—	—	—	—	—	—	2,767,561	—	
Nybyggen	112	—	—	144	—	—	—	—	—	—	170,200	—	
c) Jordlägenheter	81	—	—	98	—	—	—	—	43	—	487,400	—	
d) Fiskerier	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	
e) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
B. Skatteegendomar.													
a) Boställen: hemman	10	1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	10	—	—	—	—	—	—	85,900	—	
lägenheter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
b) Säterier	1	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	1	—	—	—	—	—	—	35,000	—	
c) Hemman	3,682	978 $\frac{440000000000}{440000000000}$	978 $\frac{440000000000}{440000000000}$	8,839	—	—	673	—	83	—	34,699,039	859,100	
d) Jordlägenheter	32	—	—	32	979	—	—	—	640	—	604,700	388,700	
e) Fiskerier	142	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36,600	
f) Verk och inrättningar	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,618,800	
C. Frälseegendomar.													
a) Boställen: hemman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
lägenheter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
b) Säterier och ladugårdar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
c) Rå- och rörs- (insockne) hemman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
d) Hemman (utsockne)	10	3 $\frac{100}{3000}$	3 $\frac{100}{3000}$	21	—	—	—	—	—	—	101,400	—	
e) Jordlägenheter	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	400	—	
f) Fiskerier	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	700	
g) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
D. Andra fastigheter (som ej inräknats bärofvän).													
Kyrkor och andra offentliga byggnader...	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	1,220,730	
Frälseräntor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,600	
Summa	4,948	1,106 $\frac{441}{400}$	1,106 $\frac{441}{400}$	10,834	979	—	673	—	776	—	39,656,700	6,142,730	
Deraf fri från bevillning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	259,200	1,299,530	
II. Städerna.													
Hela antalet nybygda boningshus 1881—1885.		Mantal.		Antal landerier, jordlotter eller andra brukningsdelar.	Tomter.		Befintliga boningshus 1885.	Verk och inrättningar.	Kyrkor o. andra offentliga byggnader.	Taxeringsvärdet			
		Oförmedlade.	Nuvarande.		Bebygda.	Obebygda.				å jordar.	å hus och tomter.		
Umeå stad	30	—	1 $\frac{1}{2}$	—	210	72	325	—	15	427,800	3,169,200		
Skellefteå "	8	—	—	—	71	9	87	—	4	1,061,450	—		
Summa	38	—	1 $\frac{1}{2}$	—	281	81	412	—	19	427,800	4,227,650		
Deraf fri från bevillning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	464,200		

Ann. 1) Skellefteå stads hemman äro uppskattade i Skellefteå socken till ett värde af 100,500 kronor, hvilka ingå i ofvanstående taxeringsvärde 34,699,039 kronor.

Tab. N:o 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I VESTERBOTTENS LÄN ÅR 1885.

1. Fideikommissinnehafvarens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Söcken.	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.				9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar.	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet. (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.				Summa (mantal).	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälse-ränta.	S u m m a.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Öfverstelöjtnant Ulfhjelm's arfvingar	Lund	Skellefteå	—	1 ⁷ / ₆	—	—	—	—	—	15,200	—	—	15,200

Tab. N:o 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG I VESTERBOTTENS LÄN ÅR 1885.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Söcken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.				9. Antal utjordar, ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.				Summa (mantal).	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälse-ränta.	S u m m a.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Umeå Bryggeri-aktiebolag	Umeå Bryggeri	Umeå stad.	—	—	—	—	—	1	—	39,000	—	—	39,000
Svartviks aktiebolag	Baggböle Sågverk	Umeå socken.	—	—	—	—	—	1	—	25,200	459,000	—	—
”	”	Degerfors.	—	—	—	—	—	—	—	167,700	—	—	—
”	”	Burträsk.	—	—	—	—	—	—	—	7,500	—	—	—
”	”	Sorsele.	—	—	—	—	—	—	—	2,200	—	—	—
Brännlands Mejeri-aktiebolag	—	Umeå.	—	—	—	—	—	—	—	—	5,000	—	—
Sandviks Ångsågs-aktiebolag	Sandviks Ångsåg	”	—	—	—	—	—	1	—	170,000	213,000	—	—
”	”	Degerfors.	—	—	—	—	—	—	—	160,800	—	—	—
”	”	Lycksele.	—	—	—	—	—	1	—	5,100	—	—	—
”	”	Sorsele.	—	—	—	—	—	—	—	1,600	—	—	—
Säfvar Sågverks-aktiebolag	Säfvar Sågverk	Umeå.	—	—	—	—	—	1	—	—	17,000	—	—
”	”	”	—	—	—	—	—	—	—	35,500	—	—	—
”	”	Säfvar.	—	—	—	—	—	1	—	—	139,500	—	—
”	”	”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—
”	”	Degerfors.	—	—	—	—	—	—	—	113,000	—	—	—
Hörneåfors aktiebolag	Hörneåfors bruk	Umeå.	—	—	—	—	—	—	—	68,000	—	—	—
”	”	”	—	—	—	—	—	—	—	—	16,000	—	—
Grisbacka Qvarn-aktiebolag	Grisbacka Ångqvarn	”	—	—	—	—	—	—	—	135,800	—	—	—
Håknäs Sågverks-aktiebolag	Håknäs Sågverk	Nordmaling.	—	—	—	—	—	1	—	—	30,900	—	—
”	”	”	—	—	—	—	—	—	—	—	197,200	—	—
”	”	Bjurholm.	—	—	—	—	—	—	—	36,000	—	—	—
”	”	Lycksele.	—	—	—	—	—	—	—	49,000	—	—	—
”	”	”	—	—	—	—	—	—	—	11,200	—	—	—
”	”	”	—	—	—	—	—	—	—	15,000	—	—	—
”	”	Örträsk.	—	—	—	—	—	—	—	13,300	—	—	—

K. M:s Befallningshafvandes femårsberättelser 1881—1885. Vesterbottens län.

Tab. N:o 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG I VESTERBOTTENS LÄN ÅR 1885.

1. Aktiebolagets namn.	9. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l l.				8. Summa (mantal).	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. Taxeringsvärdet (i kronor)			14. S u m m a.
			4. Krono.	5. Skatte.	6. 7. F r ä l s e.					11. å jordbruks- fastighet.	12. å annan fastighet.	13. å frälse- ränta.	
					6. Säterier, ladugårdar, rå och rör.	7. Allmänt frälse.							
Nordmalings Ångsågs-aktiebolag.....	Olofsfors Bruk m. m.....	Nordmaling.	—	—	—	—	—	1	—	209,000	—	—	636,400
"	Rundvikens Ångsåg.....	Bjurholm.	—	6 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	231,400	—	—	—	
"	"	"	—	3 $\frac{3}{4}$	—	—	10 $\frac{5}{8}$	—	196,000	—	—	—	
Rundvikens Sägverks-aktiebolag.....	"	Nordmaling.	—	—	—	—	—	1	—	150,000	—	—	219,900
"	"	Åsele.	—	1 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	39,900	—	—	—	
"	"	Fredrika.	1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{3}{8}$	—	—	2 $\frac{3}{8}$	—	30,000	—	—	—	
Nordmalings Skepparederi-aktiebolag.	Skeppsholmens Varf.....	Nordmaling.	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	—	10,000
Bureå aktiebolag.....	Bureå Säg.....	Barträsk.	6 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{1}{4}$	—	—	—	7	51,000	—	—	—	252,100
"	"	Skellefteå.	—	1 $\frac{3}{8}$	—	—	—	12	42,600	158,000	—	—	
"	Bäckfors Säg.....	Löfånger.	—	—	—	—	1 $\frac{1}{2}$	1	—	500	—	—	
Vestfors aktiebolag.....	Vestfors Säg.....	Skellefteå.	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	—	10,000
Kåge Handels-aktiebolag.....	Storkåge N:o 4.....	"	—	1 $\frac{1}{8}$	—	—	—	1	6,100	—	—	—	8,100
"	"	"	—	—	—	—	1 $\frac{1}{8}$	—	—	2,000	—	—	
Kåge Qvarn-aktiebolag.....	Kåge Mjölqvarn.....	"	—	3 $\frac{1}{2}$	—	—	—	1	6,500	—	—	—	106,500
"	"	"	—	—	—	—	3 $\frac{1}{2}$	1	—	100,000	—	—	
Skellefteå aktiebolag.....	Ångsåg.....	"	—	—	—	—	—	1	—	150,000	—	—	155,000
"	"	Malå.	1 $\frac{1}{8}$	—	—	—	1 $\frac{1}{8}$	—	5,000	—	—	—	
Vikfors aktiebolag.....	Vikfors Säg.....	Skellefteå.	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	—	5,000
Åby Handels-aktiebolag.....	Gården N:o 2, afsöndrad...	Byske.	—	—	—	—	—	1	300	—	—	—	4,300
"	"	"	—	—	—	—	—	—	—	4,000	—	—	
Brännfors aktiebolag.....	Brännfors Säg.....	"	—	—	—	—	—	1	—	92,000	—	—	115,700
"	"	Jörn.	—	1 $\frac{1}{8}$	—	—	—	7	11,800	—	—	—	
"	"	"	—	—	—	—	1 $\frac{1}{8}$	2	11,900	—	—	—	
Ytterstfors aktiebolag.....	Ytterstfors Säg.....	Byske.	—	—	—	—	—	2	—	175,500	—	—	355,000
"	"	Jörn.	1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	—	—	1 $\frac{1}{8}$	10	25,400	—	—	—	
"	"	"	—	—	—	—	—	2	154,100	—	—	—	
Klöfverfors aktiebolag.....	Mossfors Säg.....	Skellefteå.	—	—	—	—	—	1	—	1,500	—	—	1,500
Skrängsvikens aktiebolag ¹⁾	Algovik m. fl. ställen.....	Åsele.	1 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{3}{8}$	—	—	2 $\frac{1}{8}$	—	140,400	—	—	—	140,400
Gideå och Husums aktiebolag ¹⁾	—	Bjurholm.	—	3 $\frac{3}{8}$	—	—	—	—	25,700	—	—	—	116,500
"	Elgsjön m. fl. ställen.....	Åsele.	—	1 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	69,000	—	—	—	
"	Stafsberg m. fl. ställen.....	Fredrika.	—	4 $\frac{1}{2}$	—	—	3 $\frac{1}{8}$	—	21,800	—	—	—	
Dals Ångsågs-aktiebolag ¹⁾	Gafsele m. fl. ställen.....	Åsele.	3 $\frac{1}{8}$	1 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	82,000	—	—	—	108,900
"	Andersmark m. fl. ställen..	Vilhelmina.	1 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{8}$	—	—	2 $\frac{1}{8}$	—	26,900	—	—	—	
Sandvikens Sägverks-aktiebolag ¹⁾	Klingerberg m. fl. ställen..	Åsele.	1 $\frac{1}{8}$	1 $\frac{3}{8}$	—	—	—	—	55,400	—	—	—	80,000
"	Afvaträsk N:is 1 och 5.....	Dorotea.	1 $\frac{1}{8}$	1 $\frac{1}{8}$	—	—	—	—	10,000	—	—	—	
"	Dalassjö m. m.....	Vilhelmina.	—	1 $\frac{1}{2}$	—	—	1 $\frac{1}{8}$	—	14,600	—	—	—	
Väija aktiebolag ¹⁾	Lomsjö m. m.....	Åsele.	3 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{4}$	—	—	3 $\frac{1}{2}$	—	40,600	—	—	—	40,600
Graningeverkens aktiebolag ¹⁾	Afvaträsk m. fl. ställen.....	Dorotea.	1 $\frac{1}{8}$	1 $\frac{1}{8}$	—	—	2 $\frac{1}{8}$	—	69,500	—	—	—	69,500
Mo och Domsjö aktiebolag ¹⁾	Klippen m. fl. ställen.....	Fredrika.	1 $\frac{1}{8}$	1 $\frac{1}{8}$	—	—	1 $\frac{1}{2}$	—	23,000	—	—	—	23,000
Summa			2 $\frac{1}{2}$	46 $\frac{1}{8}$	—	—	48 $\frac{1}{8}$	44	23	2,407,800	2,184,100	600	4,592,500

¹⁾ Bolagets sågverk är beläget inom Vesternorrlands län.

Tab. N:o 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAGTERS UNDERSÅTAR i VESTERBOTTENS LÄN ÅR 1885.

1. Främmande magtens och undersåtens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken.	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ångar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar.	11. 12. 13. 14. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.		Summa.			jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälse-ränta.	S u m m a.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
L. A. Meijer Mo, Norge.....	Laxnäs N:o 2.....	Tärna.	$\frac{3}{2}$	—	—	—	$\frac{3}{2}$	—	—	1,200	—	—	
» »	Ström N:o 1.....	»	$\frac{2}{4}$	—	—	—	$\frac{2}{4}$	—	—	500	—	—	
		Summa	$\frac{5}{2}$	—	—	—	$\frac{5}{2}$	—	—	1,700	—	—	1,700

Tab. Nis 6 o. 7.

Tab. N:o 7.

BRANDFÖRSÄKRINGS-INRÄTTNINGARNES VERKSAMHET I VESTERBOTTENS LÄN ÅREN 1881—1885.

1. Inrättningens namn och verksamhetsområde.	2. År, då verksamheten börjat.	3. Inflyttna försäkringsavgifter (eller utdebiterade belopp). 1881—1885.	4. Öfriga inkomster. 1881—1885.	5. Utbetalda brandskade-ersättningar. 1881—1885.	6. Öfriga utgifter. 1881—1885.	7. Befintliga fonder eller tillgångar vid slutet af år 1885.	8. Försäkringsbelopp		10. Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					11. Eldsvådor, för hvilka under 1881—1885 utbetalts ersättning		12. Anmärkingar.
							tecknad under loppet af år 1885.	qvarstående vid slutet af år 1885.	1881.	1882.	1883.	1884.	1885.	endast för fast eller endast för lös egendom.	både för fast och lös egendom.	
Vesterbottens läns brandstodsbolag (omfattande länets landsbygd).	Fast egendom	—	81,340 ⁶⁷	52,530 ³³	40,080 ⁰⁶	23,544 ²²	—	15,869,470	15,762,500	12	10	12	10	15	85	161
	Lös egendom	—	52,530 ³³	25	28,596 ⁵⁹	20,420 ¹⁰	—	9,449,350	9,353,210	12	10	12	15	15	76	
Skellefteå brandstodsbolag (med verksamhetsområde i Skellefteå o. Byske s:r).	Fast egendom	1849	37,947 ³³	—	34,432 ⁵⁴	3,120 ⁵⁶	—	456,810	1,842,160	4 ³⁹¹	6 ⁰²³	100	11 ⁵	20	8	4
	Lös egendom	—	3,304 ⁰⁰	—	3,429 ²⁷	268 ⁹⁶	—	146,370	698,260	1 ⁹⁵⁴	2	18 ³⁷⁶	10	0 ⁰¹⁷	1	
Burträskas sockens brandstodsbolag.	Fast egendom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1)
Lös egendom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nysätra sockens d:o.	Fast egendom	1850	185 ²⁴	—	—	176 ⁴⁶	8 ⁷⁸	—	493,540	—	2	—	2	—	—	—

1) Slutat sin verksamhet år 1882.

Vesterbottens län.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA
INRÄTTNINGAR I VESTERBOTTENS LÄN ÅR 1885.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1885		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1885. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
				till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.			
Häggeströmska donationsfonden. Malmbergiska d:o.	Beklädnad åt fattiga nattvardsbarn. Bidrag till aföning åt en skollärare.	Er. Häggström, bruksegare. Jonas Malmberg, gördelmakare.	1854 ¹⁵ / ₁₂ 1796 ¹⁰ / ₁	25 1	50 270	1,150 5,500	Nordmalings kyrkoråd. Nordmalings skolråd.	
Pauliska d:o.	Understöd till 2:ne enkör vid Olofsforsverken.	C. J. Pauli, delegare i Olofsfors.	1859 ²⁹ / ₃	2	67	1,500	Nordmalings kyrkoråd.	
Vikströmska d:o.	Understöd åt behöfvande arbetare vid Olofsforsverken.	Per Vikström, grosshandlare.	—	35	414 ¹⁰	10,000	D:o.	
Håknäs sågverksarbetares nödhjelpskassa. Olofsfors bruks fattigkassa.	Bidrag vid sjukdomsfall åt nödstälde. Understöd åt nödställda arbetare vid Olofsfors bruk.	Håknäs sågverkspersonal. Olofsfors bruks arbetspersonal.	1877 —	— —	— —	1,621 ⁷¹ 166 ⁶⁹	Förvaltaren N. J. Löfroth i Håknäs. Olofsfors bruks intressenter.	
Rundvikens ångsåsarbetares sjukfonden. Erik Häggströms donation.	Understöd åt sjuka arbetare vid Rundvikens ångsåg. Att bereda understöd åt fattiga barn som beredas till sin första nattvardsgång.	Rundvikens ångsågs arbetspersonal. Er. Häggström, brukspatron.	— 1854 ¹⁵ / ₁₂	— 4	— 39 ⁰⁴	28 ¹⁷ 1,000	Nordmalings ångsågs aktiebolag. Bjurholms sockens kommunalnämnd.	1)
Neuzenska donationsfonden. Erik Anderssons i Bräu donationsfond. Värnlösa Vänners kassa.	Understöd åt fem fattiga familjer. Att bereda tillgång till nödiga religionsböcker åt Vännäs sockens fattiga och medellösa nattvardsungdom. Att med räntan understödja fattiga och behöfvande ståndspersoner.	Mamsell Neuzén. Erik Andersson i Bräu, hemmansegare. Ett sällskap.	Okändt. 1876 ¹⁵ / ₄ 1845 ¹⁵ / ₃	5 12 1	50 10 50	1,000 205 ⁵⁰ 1,175	Kyrkoherden i Degerfors. Kyrkoherden och kyrkovärdarne i Vännäs. Pastor i Umeå landsförsamling.	
Linderska donationen.	Understöd utdelas af räntan åt fattiga inom Umeå socken.	J. A. Linder, v. pastor.	1859 ²⁶ / ₆	12	60	1,000	Fattigvårdsstyrelsen i Umeå socken.	
Meullerska d:o. Nordströmska d:o. Edinska d:o.	D:o d:o. Till beklädnad m. m. åt fattiga skolbarn från Tegs by. Ärliga räntan skall tilldelas en afskedad fattig krigsman.	O. R. Meuller, brukspatron. O. Nordström, skomakare. P. M. Edin, fanjunkare.	Okändt. 1856 ¹⁰ / ₇ 1859 ¹ / ₁₂	26 8 1	222 33 ⁵⁴ 12 ⁵⁰	3,800 600 250	D:o d:o. D:o d:o. Kronolänsmannen J. O. Ruthberg.	
Lifkompaniets Invalidbeväringsskassa.	Understöd åt i krigstjenst skadade beväringsskallar, deras hustrur och barn samt i fredstid understöd åt fattiga krigsmän med en del af räntan.	— — —	1877 ²² / ₄	87	603	25,757 ³³	D:o d:o.	
Häggeströmska donationsfonden.	Beklädnad åt fattiga nattvardsbarn.	Er. Häggström, brukspatron.	1854 ¹⁵ / ₁₂	6	60	1,000	Kyrkoherden och kyrkovärdarne i Säfvar socken.	
Säfvar sockens invalidbeväringsskassa.	Att understödja i fattigdom stadda krigsmän, som tjent för rotar, eller sådana krigsmäns i nödställd belägenhet efterlemnade enkör och barn.	— — —	—	14	137 ⁹⁵	4,992 ⁴⁴	En utsedd styrelse, bestående af 4 personer.	
Bygdeå sockens nödhjelpskassa. Bygdeå Invalidbeväringsskassa.	Understöd af fattiga. Understöd åt krigsmän samt deras enkör och barn.	Bygdeå socknemän. Den roteringskyldige allmogen.	1864 ⁹ / ₅ 1870 ⁵ / ₇	— —	— —	18,567 ⁴⁷ 2,295 ⁹⁰	En direktion af 10 ledamöter. Chefen för Bygdeå kompani och 4 rotehallare.	2)
Häggeströmska testamentsfonden. Skellefteå kompanis Invalidbeväringsskassa.	Fattiga nattvardsbarns beklädnad. Att lemna understöd åt i krigstjenst skadade beväringsskallar, deras hustrur och barn samt i fredstid med halfva räntan understödja afskedade fattiga krigsmän, deras hustrur och barn.	Er. Häggström, brukspatron. Skellefteå kompanis rotehallare.	1854 ¹⁵ / ₁₂ 1870 ⁵ / ₇	28 73	141 ⁵³ 1,490 ⁰⁰	2,180 ¹⁵ 74,043 ⁷⁸	Kyrkorådet i Bygdeå. Kompaniechefen och 4 rotehallare.	3)
Nysättra sockens d:o. Burträsk sockens d:o. Löfångers sockens d:o.	D:o d:o. D:o d:o. D:o d:o.	Nysättra d:o. Burträsk d:o. Löfångers d:o.	" " "	— 12 28	— 340 350	1,572 ⁰⁰ 14,207 ⁴⁵ 13,472 ⁵⁸	D:o d:o. D:o d:o. D:o d:o.	
Skellefteå sockens nödhjelpskassa.	Att i missväxtår med räntan och, om så erfordras, någon del af kapitalet understödja och bidraga till fattigvården.	Skellefteå socknemän.	1840 ⁷ / ₁₂	—	—	49,055 ⁴⁸	Pastor i församlingen och 4 ledamöter, valde å kommunalstämma.	4)
Byske sockens d:o. Donationsfonden i Nysättra socken. Nordlanderska donationsfonden.	D:o d:o. Befrämjande af fattiga barns kristendomsundervisning. Fattiga skolbarns beklädnad och underhåll.	Byske d:o. Nils Hansson i Flarken, hemmansegare. Nils Nordlander, T. Doktor, kyrkoherde.	— 1817 ³⁰ / ₁₀ 1869	— 12 18	— 72 237 ¹⁷	18,608 ³⁰ 1,039 ³⁵ 5,434 ⁵⁷	D:o d:o. Kyrkoherden i Nysättra. Komminister A. Eriksson.	4)
Lindemarkska d:o. Moritzska fonden.	Fattiga barns undervisning i kristendom. Räntan af kapitalet skall användas till beklädnadshjelp för fattiga, icke fattigvården tillhörande skolbarn.	Mich. Lindemark, kamrer. C. J. Moritz, kronolänsman.	1817 ¹⁰ / ₅ och 1821 ²⁰ / ₃ 1874 ¹⁵ / ₀	32 1	219 ⁷⁴ 10 ²²	2,200 200	D:o d:o. Lycksle sockens skolråd.	

Skytteenska stiftelsen.		Att bibringa lappbarn de kunskaper folkskolestadgan föreskrifver.		Johan Skytte, riksråd och friherre.	1681 20/4	8	1,370	—	Hernösands domkapitel.
Umeå sjömanshuskassa.	Understöd till fartygsbefälhafvare och sjöfolk samt deras enkör och barn.	Uppkommen af inflytande afgifter till sjömanshuset.	1844	68	4,465	86,330·44	Umeå sjömanshusdirektion.	5)	
Borgerskapets i Umeå nödhjelpskassa.	Till hjälp åt fattiga enkör och barn efter afidne handlande och handverkare i Umeå.	Flere handlande och handverkare.	1853	27	550	10,180	Af kvarlevande stiftare och några inför magistraten valde.	6)	
Rådmanen A. F. Scharins donationsfond.	Understöd till behöfvande handlande och handverkare samt näringsidkare jemte deras enkör och barn i Umeå stad.	Rådmanen A. F. Scharin, numera afiden.	1878	20	753·91	15,075·48	Af en utaf stadsfullmäktige utsedd styrelse, 3 till antalet.	6)	
Scharinska donationsfonden.	Understöd åt på obestånd komne handlande i Umeå stad samt deras enkör och barn som befinna sig i fattigdom.	Handlanden A. F. Scharin Adolfsson, numera afiden.	1875	7	403·61	8,069·80	D:o d:o.	6)	
Bankdirektören N. A. Scharins och hans frus donationsfond.	Understöd till pauvres honteux i staden.	Bankdirektören N. A. Scharin, numera afiden, och hans fru Augusta Carlsten.	1880	17	1,000	20,000	D:o d:o.	6)	
Värnlösa Vänners kassa.	D:o d:o.	Ett spelsällskap.	"	12	195·70	4,310	D:o d:o.	6)	
Fällmanska donationsfonden.	Att användas till något för Umeå stadsförsamling välgörande ändamål.	Mausell Sofia Fällman.	1848	till Umeå flickskola.	115·04	2,585·38	Komiterade, som stadsfullmäktige åligger utse.	6)	
Öhmanska d:o.	Till understöd åt fattiga personer i staden.	Hans Öhman, grosshandlare i Stockholm.	1771	6	30	500	Umeå stads fattigvårdsstyrelse.		
Häggeströmska d:o.	Till beklädnad åt fattiga barn vid deras första nattvardsgång.	Brukspatron Er. Häggström, numera afiden.	1854	5	54	1,000	D:o d:o.		
Beklädnadsfonden för fattiga barn.	Till bidrag i skor och andra klädespersedlar till fattiga barn i skolåldern.	Genom sammanskott.	1883	54	171·35	2,954	D:o d:o.		
Carl Magnus Munthes stipendiifond.	Till understöd åt studerande vid Umeå allmänna läroverk.	Laudshöfding G. L. Munthe.	1857	1	80	1,585·32	Umeå allmänna läroverks kollegium.		
Professor Glas d:o.	D:o d:o.	Professor O. Glas i Uppsala, numera afiden.	1860	4	180	3,133	D:o d:o.		
Meullerska stipendiifonden.	D:o d:o.	Enkefru A. M. Meuller, enka efter afidne brukspatron O. R. Meuller.	1862	2	45	768·16	D:o d:o.		
Häggeströmska d:o.	D:o d:o.	Brukspatron Er. Häggström, numera afiden.	1864	1	60	1,035	D:o d:o.		
Sundbaumska d:o.	D:o d:o.	Enkefru A. M. Gjerding.	1870	1	18	310·50	D:o d:o.		
Schröderska d:o.	D:o d:o.	Enkefru Charlotta Schröder.	1872	1	18	313·75	D:o d:o.		
Lundbergiska d:o.	D:o d:o.	Läroverksadj. K. Lundberg, numera afiden.	1875	6	240	4,236·17	D:o d:o.		
Scharinska d:o.	D:o d:o.	Rådmanen A. F. Scharins sterbhusdelegare.	1878	4	60	1,074·50	D:o d:o.		
Lycksele stipendiifond.	D:o d:o.	Flere personer i Lycksele.	1880	1	25	816·40	D:o d:o.		
Cygnæiska stipendiifonden.	D:o d:o.	Landssekreteraren C. J. Cygnæus.	"	2	180	3,223·50	D:o d:o.		
Maur. Schildts stipendiifond.	D:o d:o.	Rådmanen M. Schildt.	1882	4	60	1,047	D:o d:o.		
Konung Oscars och Drottning Sofias silfverbröllopsfond.	D:o d:o.	Flere personer i Vesterbottens län.	"	1	90	2,128·83	D:o d:o.		
Viklundska premiefonden.	D:o d:o.	Kontraktsposten O. Viklund i Neder-Kalix, numera afiden.	1855	1	30	917·84	D:o d:o.		
Nortmanska stipendiifonden.	D:o d:o.	Prosten, doktor C. J. Nortman i Bygdeå.	1798	1	22·50	Här obekant.	Hernösands domkapitel.		
Musikpremierfonden.	D:o d:o.	Musikdirektören C. O. Lagerqvist.	1880	5	20	490·07	Umeå allmänna läroverks kollegium.		
Artur Sortelius premiefond.	D:o d:o.	Inspektör N. P. Mannberg.	1881	—	—	200	D:o d:o.		
Johan Albert Marklunds stipendiifond.	D:o d:o.	Sägverksegaren Joh. Marklund.	1885	—	—	1,045·83	D:o d:o.		
Läroverksadjunkten Doktor K. Lundbergs fond.	Till förmån för äldre tjänare inom Umeå stad för långvarig och trogen tjänst.	Läroverksadj. K. Lundberg, numera afiden.	1883	8	120	2,000	Umeå stads drätselkammare.		
Mallminska stipendiifonden.	Understöd åt lärjungar vid allmänna läroverket.	Komminister N. E. Mallmin.	1872 13/11 och 1876 3/12	1	120	2,500	Skellefteå läroverkskollegium.		
Svartlingska d:o.	D:o d:o.	Handlanden O. H. Svartling.	1876 10/11	1	22·50	500	D:o d:o.		
Klockhoffiska d:o.	D:o d:o.	Sammanskott af flere personer inom Skellefteå.	1876 10/11	1	26·78	595	D:o d:o.		
Johan Albert Marklunds stipendiifond.	D:o d:o.	Verksegaren J. Marklund och hans fru.	1885 20/1	3	110	5,000	D:o d:o.		

Anm. 1) Endast årliga räntan å fonden utdelas för uppgifna ändamålet. — 2) Delaktighet tillkommer alla medlemmar. Kassan förkofras fortfarande genom årliga personala bidrag. — 3) Skellefteå, Bycke, Norsjö och Jörns socknar. — 4) Då Bycke skildes från Skellefteå pastorat erhöles del af kassan efter folkmängd. — 5) Understödstagare utses af sjömanshusdirektionen. — 6) Understödstagare utses af styrelsen.

Stockholm 1887. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.